

PANDEMİNİN (DAHA İYİ) HİKÂYESLERİ

RESISTIRÉ

Reducing gendered inequalities
caused by COVID-19 policies

PANDEMİNİN (DAHA İYİ) HİKÂYESLERİ

Editörler

Claudia Aglietti
Caitriona Delaney
Pınar Ensari
Elena Ghidoni
Audrey Harroche
Alexis Still
Nazlı Türker

Örebro University Press, 2023

PANDEMİNİN (DAHA İYİ) HİKÂYELERİ

Editörler: Claudia Aglietti, Caitriona Delaney, Pinar Ensari, Elena Ghidoni, Audrey Harroche, Alexis Still, Nazlı Türker (alfabetik sırayla)

Yazarlar: Claudia Aglietti, Zorana Antonijevic, Maresa Berliri, Alicja Bobek, Ewelina Ciaputa, Suzanne de Cheveigné, Miranda de Vries, Paloma Ellis Montalbán, Pinar Ensari, Elena Ghidoni, Ralitsa Golemanova, Elisabeth Anna Guenther, Ainhoa Izaguirre, Guðbjörg Helga Jóhannsdóttir, Nelli Kambouri, Agnes Kende, Aart Kerremans, Maria Kyprianou, Annika Martin, Vanda Maufras Černohorská, Zuzana Ocenasova, Lise Rolandsen Agustin, Catarina Sales de Oliveira, Finnborg Salome Steinþórsdóttir, Lina Sandström, Sanja Sarnavka, Alexis Still, Clare Stovell, Monica Stroe, Inkeri Tanhua, Stine Thidemann Faber, Lærke Thrysø Nielsen, Vaida Tretjakova, Fatma Tuncer, Nazlı Türker, Charikleia Tzanakou, Marloes van Engen, Carolina Wienand-Sangare, Nathalie Wuïame, Marita Zitmane, Katarina Zupevc

Yayın Kurulu: Ayşe Gül Altınay, Marina Cacace, Maria López Beloso, Sofia Strid, Charikleia Tzanakou

Redaksiyon: Caitriona Delaney, Alexis Still

Grafik tasarım: Özge Özgüner

Kapak ve kitap içi illüstrasyonlar: Aslı Alpar

Çeviri: Pinar Ensari, Nazlı Türker, Begüm Selici, Ayşe Gül Altınay

Örebro University Press

İlk Baskı, Örebro University Press, 2023

ISBN 978-91-89875-00-5

CFS Report Series No. 27:2023

Her hakkı saklıdır. Tanıtım amacı dışında veya kaynak gösterilmeden, bu yayının hiçbir kısmı, metin ve görseller dahil olmak üzere, yazarların izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz.

Telif hakkı: Yazarlar

Bu proje Avrupa Birliği'nin araştırma ve inovasyon programı UFUK 2020 çerçevesinde 101015990 nolu hibe sözleşmesi kapsamında desteklenmiştir.

Bu yayının içeriğinin sorumluluğu yalnızca yazarlarına aittir ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmayabilir.

RESISTİRÉ Hakkında

RESISTİRÉ projesi Avrupa Birliği'nin UFUK 2020 hibe program kapsamında finanse edilmiştir ve 1) COVID-19 politikalarının yarattığı eşitsizliklerin 27 AB ülkesi (Malta hariç) ile Sırbistan, Türkiye, İzlanda ve Birleşik Krallık'taki davranışsal, toplumsal ve ekonomik etkilerini toplumsal cinsiyet ve diğer eşitsizliklerin kesişim noktalarına odaklanan 'gender+ / toplumsal cinsiyet+' bakış açısından incelemeyi; ve 2) politika yapıcılar, paydaşlar ve farklı politika alanlarındaki aktörler tarafından hayata geçirilmek üzere uygulamaya yönelik çözüm önerileri ve sosyal yenilikler tasarlamayı amaçlamıştır. Projede, 11 ortaklı, multi-disipliner ve çok sektörlü bir Avrupa konsorsiyumu ve 30 ülkeden oluşan köklü bir ulusal araştırmacı ağı yer almaktadır.

Proje hakkında daha fazla bilgi edinmek için RESISTİRÉ internet sitesini ziyaret edebilirsiniz. <https://resistire-project.eu>
Bize ulaşın: resistire_eu@esf.org

Teşekkür

Bu kitap, pandemi sırasında birçok kişinin birbirinden zengin ve çeşitli deneyimlerini paylaşmamızın bir yolu olarak tasarlandı ve okuyucuların, yapısal ve sosyal eşitsizliklerin her kesimden insanın hayatlarını kriz anlarında nasıl etkilediğine dair bilgi sahibi olmalarını amaçladı. Bu projede yer alarak deneyimlerini cömertçe bizimle paylaşan tüm katılımcılara içtenlikle teşekkür ederiz. Açıklığınız bu kitabı hazırlamamıza olanak sağladı. Bu kitabın, kişilerin pandemiin zorlu yıllarında çeşitli boyutlarda deneyimlediği eşitsizliklere ilişkin farkındalığı artırmasını umuyoruz. Ayrıca okuyucuların da bizim gibi dayanışma, sevgi, dostluk, dayanıklılık, topluluk ve güç hikâyelerinden ilham alacağını umuyoruz.

Ayrıca bu kitabın yol haritası ve içeriği hakkında önerilerde bulunan RESISTIRÉ Konsorsiyumu'nun önemli üyelerine de teşekkür etmek isteriz. Kitabın yaratım aşamasında rehberliği ve liderliği için Sofia Strid'e özellikle teşekkür ederiz. Ayrıca Ayşe Gül Altınay, Marina Cacace, Maria López Belloso ve Charikleia Tzanakou'nun bilgeliği ve uzmanlığı olmasaydı bu çalışmayı ortaya çıkaramazdık. Nazik ve düşünceli tavsiyeleriniz için her birinize teşekkürlerimizi sunarız. Dina Georgis'e "daha iyi hikâye" kavramının dönüştürücüsü ile RESISTIRÉ projesine ilham verdiği ve aynı zamanda böylesine kısa bir sürede yazdığı son derece içgörülü önsöz için minnettarız. Bu kitapta Türkiye'den iki yaratıcı sanatçı ve kuir (queer) feminist aktivistle çalışmış olmaktan dolayı kendimizi ayrıcalıklı hissediyoruz. Güzel kitap tasarımı için Özge Özgüner'e ve bazıları RESISTIRÉ için özel olarak hazırlanmış ilham verici çizimleri için Aslı Alpar'a içtenlikle teşekkür ederiz. Bu kitabın Türkçe çevirisi, sevgili Begüm Selici'nin özenli desteği olmasa mümkün olamazdı. Çeviri sürecindeki yol arkadaşlığı için sonsuz teşekkür ederiz.

Bu kitabın içeriği, doğrudan RESISTIRÉ partnerleri ve uzman ulusal araştırmacılar ağı tarafından toplanan görüşmelerle hazırlanmıştır. RESISTIRÉ projesi sırasında bu görüşmeleri yapan ve çoğu zaman zor ve hassas içeriklerle düşünceli bir şekilde hemhal olan tüm ulusal araştırmacılara ve konsorsiyum partneri araştırmacılara içtenlikle teşekkür ederiz. Ayrıca anlatı mülakatlarının derlenmesine ve analizine öncülük eden Gothenburg Üniversitesi ve Örebro Üniversitesi'ndeki ve Knowledge and Innovation'daki meslektaşlarımıza da teşekkür ederiz.

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
COVID-19	koronavirüs hastalığı 2019
FFP	filtreli yüz maskesi
HIV	insan bağışıklık yetmezliği virüsü
LGBTQİA+	lesbian, gay, bisexual, trans, queer (kuir), interseksüel, aseksüel
PCR	polimeraz zincir reaksiyonu
PH	pratisyen hekim
STK	sivil toplum kuruluğu
TSSB	travma sonrası stres bozukluğu

İçindekiler

Önsöz: Dina Georgis13

Giriş

COVID-19 pandemisi	16
Pandemiden hikâyeler arasında bir yolculuk.....	17
Daha iyi hikâye kavramı	18
Kitabın yapısı.....	19
Kitaptan çıkarılacak dersler.....	20

Anlatılar

"Bu pandeminin gerçek kahramanları bakımverenler ve hemşirelerdir." Sloboda, 40 yaşında, Sırbistan	22
"Eskiden günde 14-15 saat çalışırdım, ama pandemi sırasında hayatın işten ibaret olmadığını farkettim." Joy, 43 yaşında, Slovenya	24
"Hem olduğum kişi hem de LGBTQİA+ olabilirim. Kendi tenimde ve bedenimde bir yuva bulmuş gibi hissediyorum." Carina, 30 yaşında, Danimarka.....	26
"Dava süreci oldukça meşakkatli, ama aynı zamanda çok tatmin ediciydi." Florence, 47 yaşında, Avusturya.....	28
"Bu gibi durumlar STK'ların ne kadar büyük bir güç olabileceğini gösteriyor. Harekete geçmek için bir diğer toplantıyı beklemek yerine hemen şimdi tepki veriyorlar." Agne, 41 yaşında, Litvanya	30
"Bütün ev işlerini yaparken bir yandan da çevrimiçi dersleri takip etmeye, ödevleri teslim etmeye ve sınavlara girmeye çalışmak çok zor ve yorucuydu." Müjde, 23 yaşında, Türkiye	32
"Pandemi geçici ve güvencesiz işlerde çalışan bizler için işleri çok zorlaştırdı." Olivia, 40 yaşında, İspanya.....	34

"Kapanma ile birlikte bütün dikkati benim üzerimdeydi. Sürekli bir şiddet vardı."	
Maria, 35 yaşında, İtalya	36
"Bir hastanede çalıştığım için pandemi döneminde evden çalışma seçeneğim hiç olmadı."	
Olga, 39 yaşında, Almanya	38
"Eşim serbest meslek sahibi ve tam zamanlı çalışmaya devam etti. Bu nedenle iki oğluma da büyük ölçüde ben baktım. Bunun adil olmadığını düşündüm."	
Jasmine, 36 yaşında, Belçika	40
"Pandemi, Romanya'daki gey topluluk için ağır bir darbe oldu. Hem bir sağlık krizi ile hem de bir topluluk krizi ile karşı karşıya kaldık."	
Andrei, 29 yaşında, Romanya	42
"Pandemi başladı ve aniden Roman çocukların birçok sorunu oldu: evde internet yok, tablet yok, elektrik yok, masa yok, ayrı odalar yok."	
Gabi, 43 yaşında, Macaristan.....	44
"Hayatım bir anda korku filmine döndü."	
Vera, 72 yaşında, Hırvatistan.....	46
"COVID-19'un insanların dayanışma duygusunu ve başkalarını destekleme arzusunu gerçekten güçlendirdiğini düşünüyorum."	
Mark, 36 yaşında, Birleşik Krallık.....	48
"Kurumlar biz yabancıları haklarımızdan mahrum bırakmak için COVID-19'u ve kapanmaları bahane ettiler."	
Andrea, 45 yaşında, Fransa.....	50
"Mahkemeye, polisle, her şeyle uğraşmak zorundayım. COVID-19 bunların üzerine tuz biber ekliyor."	
Silvia, 36 yaşında, Slovakya.....	52
"Sezonun bitmesine sadece iki hafta kala, otel faaliyet göstermeyeceği için işten çıkarılacağımızı haber verdiler."	
Kristina, 25 yaşında, Litvanya.....	54
"İnsanlar bir yılı aşkın bir süredir evde sıkışıp kalmış, kim olduklarını ve kendi bedenlerinde kendilerini neden kötü hissettiklerini düşünüyorlardı."	
Max, 24 yaşında, İzlanda	56
"COVID-19, seks işçilerinin durumunu daha da kötüleştirdi ve kadınların sorunlarını daha da görünür hale getirdi."	
Seila, 45 yaşında, Avusturya.....	58

"Pandeminin ilk ayları benim için de çocuklarım için de travmatikti. Bu dönemin onların psikolojik gelişimi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu düşünüyorum."	
Crina, 42 yaşında, Romanya	60
"Karantina bana kendi içime dönme ve eşcinsel olduğumu anlama şansı verdi."	
Vika, 23 yaşında, Letonya	62
"COVID-19 döneminde şiddetin arttığını fark ettim, aynı yoksulluğun arttığı gibi."	
Maja, 60 yaşında, Sırbistan	64
"Pandemiden bu yana inanılmaz zor durumlar yaşadım. Bir yandan da ne kadar güçlüyüm diyorum kendi kendime."	
Çiçek, 26 yaşında, Türkiye	66
"Anka kuşu gibi küllerimden yeniden doğmam gerekiyordu."	
Carla, 60 yaşında, İspanya.....	68
"Artık sığınmacı yardımı ile geçinmek zorunda olmamız ve hayatın daha ucuz olduğu daha büyük bir kasabada yaşıyor olmamız güzel ama yine de para sıkıntısı var."	
Sara, 38 yaşında, İsveç.....	70
"Pandemi deneyimi, özellikle de sağlık hizmetlerine erişim sorunu ve burada ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmek bizim için bardağı taşıran son damla oldu."	
Valeria, 39 yaşında, Çek Cumhuriyeti.....	72
"Pandemiden önce 63 yaşındaydım ama kendimi 40 yaşında gibi hissediyordum. Şimdi ise yaşlılığın bir anda üzerime çöktüğünü hissediyorum."	
Grazia, 65 yaşında, İtalya.....	74
"Bugün, pandemi öncesine kıyasla eğitim-öğretime farklı bir yaklaşımım var."	
Kaja, 40 yaşında, Polonya.....	76
"COVID-19'a yakalansak bile yine de işe gidiyorduk çünkü işi kaybetmeyi göze alamazdık."	
Ahmet, 35 yaşında, Kıbrıs	78
"Acil durum planlarının engelli bireyleri daha fazla dikkate alması gerekiyor."	
Kristin, 37 yaşında, Avusturya	80
"Pandeminin bana sadece faydası oldu."	
Inga, 28 yaşında, Litvanya	82
"Pandemi sırasında evimizle olan ilişkim değişti ve bana bir hapisane gibi gelmeye başladı."	
Kristian, 46 yaşında, Finlandiya	84

"Bütün roller benim üzerimdeydi. Aynı anda hem öğretmen, hem anne, hem de çalışan olmam gerekiyordu."	
Diana, 44 yaşında, Danimarka	86
"Hemşirelere aşı dayatmak istiyorlar, ama biz aylardır hiçbir koruma olmadan virüse maruz kalıyoruz."	
Ray, 40 yaşında, Belçika.....	88
"Zor bir dönemdi çünkü birkaç ay boyunca hiç gelirimiz olmadı."	
Aïssatou, 33 yaşında, Almanya	90
"Yiyecek bulamayacağımızdan gerçekten çok korktuğumuz bir 10 gün geçirdik, ve erzaklarımız da tükenmişti."	
Bethany, 29 yaşında, Birleşik Krallık.....	92
"İki yıl elimizden alındı, yaşlılar için durum gençler için olduğundan daha farklı, çünkü bu kayıp zamanı telafi edemeyeceğiz."	
Ava, 76 yaşında, Slovenya.....	94
"Yunanistan'da çok sayıda göçmen ev işçisi var; ancak kimse bizden ve COVID-19 sırasında yaşadıklarımızdan bahsetmiyor."	
Tracey, 45 yaşında, Yunanistan	96
"Pandemiden önce olduğum kişi değilim. Kafam daha karışık ve zihnim daha bulanık, ama iyimserim."	
Virginia, 51 yaşında, Romanya.....	98
"Sadece kendi bakımından sorumlu olmak büyük bir özgürlük."	
Samira, 29 yaşında, Almanya	100
"Pandeminin ağırlığını en çok psikiyatri hastanesindeyken hissettim."	
Lenka, 22 yaşında, Çek Cumhuriyeti	102
"Hayatımı değiştirmeye ve yaşadığım yerdeki insanlar için iyi bir şeyler yapmaya karar verdim."	
Mildred, 54 yaşında, Portekiz.....	104
"Artık standart sağlık hizmetlerine güvenmek eskisinden daha da zor."	
Flore, 59 yaşında, İtalya	106
"Çok fazla kaygı yaşıyordum. Arkadaşım ya da kızım hastalanırsa ciddi zorluklar yaşayacağımdan sürekli korkuyordum."	
Lucy, 36 yaşında, Birleşik Krallık	108

"Kapanmalar boyunca oğlumuzu aramadı ve oğlum babası onu terk ettiği için davranış sorunları geliştirdi."	
Zoe, 46 yaşında, Fransa	110
"Kısıtlamalar ve gelir azlığı nedeniyle partnerim ve ben yardım için belediyenin sosyal hizmetlerine başvurmak zorunda kaldık."	
Boris, 43 yaşında, İtalya	112
"Kurallar nedeniyle partnerim doğum öncesi doktor randevularına benimle geleliyordu."	
Melanie, 26 yaşında, Belçika.....	114
"Genel olarak pandemi benim için oldukça verimli bir dönemdi."	
Ozan, 31 yaşında, Türkiye	116
"Kişisel gelişimim açısından da benim için çok olumlu bir dönem oldu."	
Emilia, 26 yaşında, İrlanda	118
"Gerçek kimliğimi açıklayamadan bu zor koşullarda mücadele etmek zorunda kaldım."	
Manos, 20 yaşında, Yunanistan	120
"Genellikle çevrimiçi toplantılarda oluyordum; ara verdiğimde de çocuklara yardımcı olmaya ve evdeki asistanların çalışmalarını koordine etmeye çalışıyordum."	
Elsa, 43 yaşında, Hollanda	122
"Pandemi sırasında her şey yerle bir olduğunda kendimi işe yaramaz hissettim ve kimse sanatçılara ihtiyaç duymuyor gibi geldi."	
Mira, 38 yaşında, Romanya	124
"Kabul etmediğim şey, koruma önlemlerine saygı duyan ve aşı yaptıran insanların 'itaatkar' olarak yaftalanması."	
Ulrika, 70 yaşında, Lüksemburg	126
"COVID-19 önlemleri nedeniyle, bir doktor olarak sevdiğime yardım edemez hale gelmiştim."	
Birjou, 65 yaşında, Kıbrıs.....	128
"Sanırım aktivizm yasın açısından kaçmama yardımcı oldu."	
Katarzyna, 22 yaşında, Polonya	130
"Bir sığınağa yerleştirildik. Ancak o sırada oturma iznim sona erdi ve sığınakta kalma hakkımı kaybettim."	
Mina, 36 yaşında, Lüksemburg.....	132

"Cinsiyet kimliğimi keşfettiğimden beri hayatım askıya alınmış gibi hissediyorum."	
Elisa, 25 yaşında, Almanya	134
"Sonunda işimden ayrılmak zorunda kaldım, çünkü evde her şey alt üst olmaya başlamıştı."	
Rachelé, 41 yaşında, Litvanya	136
"COVID-19'dan bu yana bakıcı durumumuz daha da kötüleşti. Birçoğu ayrıldı ve yerlerine yenileri gelmedi."	
Martine, 74 yaşında, Fransa	138
"Normalde 25 dakika süren yol, hükümetin sınır kapılarının çoğunu kapaması nedeniyle neredeyse dört saate çıktı."	
Adina, 53 yaşında, Çek Cumhuriyeti	140
"Otuzmlı bir birey olarak polise karşı savunmasızım. Pandemi sırasında polisler normalde sahip olmadıkları kadar fazla yetki verildi."	
Lur, 33 yaşında, İspanya	142
"COVID-19 krizi beni kendime daha da yakınlaştırdı."	
Daira, 48 yaşında, Hollanda	144
"Biz sınırlarla ayrılmışken, farklı hükümet yetkilileri medyaya çıkıp pandemiye karşı alınması planlanan önlemlere ve bunların ne kadar süreceğine dair çelişkili mesajlar paylaşıyordu."	
Amelia, 32 yaşında, Çek Cumhuriyeti	146
"Ben buyum işte. Eğer bu isyankârlıksa, öyle olsun."	
Sema, 42 yaşında, Türkiye	148
"Şiddet Ocak 2021'de başladı. Önce kafama cep telefonu ile vurdu."	
Bojana, 37 yaşında, Sırbistan	150
"Statümden dolayı sağlık hizmetlerine erişemeyeceğimden veya yabancı bir ülkedeki bir hastanede yalnız öleceğimden korktum."	
Charlotte, 33 yaşında Belçika	152
"Kapanmalar sırasında öğretmenlik yapmak keyfimi kaçırdı."	
Tina, 41 yaşında, Danimarka	154
"Hamileyken çok fazla çalıştığım için hızla strese bağlı semptomlar geliştirdim."	
Sophia, 32 yaşında, İzlanda	156
"Zihinsel engelli bir insanı hastanede yalnız bırakmak doğru değil."	
Ana, 65 yaşında, Lüksemburg	158

"Kendime dedim ki: 'Ya şimdi hasta olacaksın ya da sonsuza dek işkence göreceksin.'"	
Marietta, 32 yaşında, Bulgaristan	160
"İlk başlarda eve kapanmak bana huzur verdi. Her öğleden sonra oğlumla yürüyüşe çıkıyorduk. Yıllar sonra ilk defa uzun uzun sohbet etme şansımız oldu."	
Edith, 56 yaşında, Hollanda	162
"COVID-19'un beni daha dirençli hale getirdiğine inanıyorum."	
Laura, 24 yaşında, Slovakya	164
"İnsanların daha hızlı desteğe ihtiyacı var ve bu noktada küçük kurumlar ve topluluklar çok şey yapabilir."	
Johanna, 51 yaşında, Finlandiya	166
"Bakım verdiğim kişiyle birlikte yaşamak, benim için bir hapisane gibi."	
Milena, 50 yaşında, Avusturya	168
"Virüsün kendisi değil, insanların psikolojik olarak ayrışması sorunlu."	
Bob, 30 yaşında, Kıbrıs	170
"COVID-19 nedeniyle hastalarımı ve kendi ülkemdeki birçok meslektaşımı kaybetmenin travmasına rağmen herhangi bir destek talebinde bulunmadım."	
Alice, 46 yaşında, İsveç	172
"Çok istememe rağmen şu anda aşı olmadım, çünkü yetkililer aşığı sığınmacıları sınır dışı etmek için bir araç olarak kullanıyor."	
Alex, 27 yaşında, İzlanda	174
"Artık kendime bakabiliyorum; sadece hayatta kalmak için savaşıyorum."	
Erzsi, 36 yaşında, Macaristan	176
"Pandemi sırasında ilk kez ebeveyn olmak tuhaf bir deneyimdi."	
Darren, 33 yaşında, İrlanda	178
"En azından insanlar olarak bir şeyler öğrendiğimizi, gezegenin ölmesini engellemek için bir şeyler yapabileceğimizi umuyorum."	
Advaita, 51 yaşında, Sırbistan	180
Son sözler	182
Kaynakça	189
Tematik dizin	191
Ek: Anlatı metodolojisi	194

Önsöz

Dina Georgis

The Better Story: Queer Affects from the Middle East kitabında ele aldığım “daha iyi hikâye” kavramı, sömürgecilik, savaş ve çatışma miraslarından en çok etkilenenlerin anlatı stratejilerine kültürel travma ve duygulanımlar merceğinden bakmaya dair bir davet içeriyordu. Bu davetin amacı, sosyal inşacı bir bakış açısına fazlasıyla yaslanarak sabit kalan kimliklere ve onların direniş ve güçlenme anlatılarına odaklanan feminist ve postkolonyal epistemolojilerimizin sınırlarını araştırmaktı. Bu şekilde yazılan postkolonyal hayatta kalma hikâyelerinde, dışlanan grupları güçlü ve direngen göstermek uğruna, acıya yer açılmadığını, kırılğanlığın yok sayıldığını görüyoruz. Bu söylemlerde yaralanma deneyimi ima edilse de, yaşanan kaybın insanların öznellikleri üzerindeki etkisi dikkate alınmıyor. Kitabı yazdığım dönemde, postkolonyal çalışmaların temel taşlarından biri haline gelmiş olan bu yaklaşıma meydan okumak riskli görünüyordu. İronik bir şekilde, tam da bu alandan öğrendiklerim beni alanın temel yaklaşımlarından birini sorgulamaya itiyordu. Bu nedenle, *The Better Story*, postkolonyal ve feminist hikâyelerimizde direnişin neden bu kadar merkezi bir yeri olduğuna dair bir merakla başlıyor ve bu yönelimin duygusal bir arka planı olduğunu savunuyor. Psikanalitik bir mercekten incelendiğinde, direnişe olan inancın daha sert, daha çirkin duygulara, acı ve ıstıraba karşı savunmaya yardımcı olduğunu öne sürüyorum. Direniş anlatısı, elimizdeki en iyi hikâyeye, ya da daha iyi hikâyeye olarak, bizi iktidara meydan okuyabileceğimiz, adalet ve temsiliyet için mücadele edebileceğimiz bir dille donatıyor.

Bizim neslimizin hikâyesi olarak direniş (veya iktidarla mücadele) bize hizmet etti ve etmeye devam edecek. Ama bu hikâyenin bir parçası olan ızdırap ve acıdan kaçma halini artık geride bırakıyoruz gibi duruyor. Black Lives Matter gibi hareketlerde bunu çok net görüyoruz. George Floyd’un öldürülmesi polis şiddetine karşı öfke ve protestolara yol açmış olsa da topluluğun yaşadığı acı ve ızdırap da görünür oldu, ifade buldu. Bu olay, Siyahların yaşadığı nesiller arası travmalara dair bir farkındalık yarattı. Kanada’daki bir yatılı okulun bahçesinde Yerli çocukların isimsiz mezarlarının bulunması da benzer bir etki yarattı. Bana öyle geliyor ki, bu topluluklar sadece daha fazla hak talep etmiyorlar; aynı zamanda kaydadeğer telafi ve tazminatları hak eden, yası tutulacak yaşamlara sahip olduklarının görülmesini istiyorlar. Bu olayların küresel pandemi sırasında meydana

gelmesi bir tesadüftü belki, ama insanların yas ve isyanlarını sokağa dökmesini, pandeminin bağlamından ve en çok kimleri etkilediğinden bağımsız göremeyiz. Pandemi sırasında Siyah, Yerli ve diğer dışlanmış kesimler çok daha ağır bedeller ödediler, orantısız acılar çektiler. Çünkü gerekli iş güvenliği donanımından, ücretli hastalık izninden ve kapsamlı sağlık hizmetinden yoksun bir şekilde yüksek riskli işleri yaparak toplumun temel ihtiyaçlarını giderenler onlardı. COVID-19 kaynaklı ölümler en yüksek oranlarda bu topluluklarda görüldü. Tüm bunlar zaten kötü muamele gören, zor şartlarda yaşayan bu toplulukların yaşamlarına yeni bir stres kaynağı ve travma ekledi. Kimse acı çekmeyi sevmez ama pandeminin belki de şöyle bir etkisi oldu: İnsanlar yaşadıkları acıyı ve yası daha rahat dillendirebilmeye, hikâyelerini farklı bir şekilde anlatabilmeye başladılar.

*Pandeminin (Daha İyi) Hikâyeleri'*nde bir araya gelen hikâyeler, acı ve mücadele arasındaki yakın ilişkinin bir arşivi niteliğinde. Belki pandemide en büyük acıları çekenlerin değil ama toplumsal konumları itibariyle en savunmasız, en kırılğan hale getirilenlerin hikâyelerini önceliklendiriyor. Pandemiye özgün kılan özelliklerden biri şuydu: Hepimizi belirsizlikle yüz yüze getirdi ve kimsenin kontrol edemeyeceği ya da öngöremeyeceği bir geleceğe taşıdı. İnsanlar sık sık "hepimiz aynı gemideyiz" gibi sözler ettiler ve pek çok anlamda bu doğrudur. Pandemi hemen herkeste zor duyguları açığa çıkardı ve belki de bu sayede birbirimize ihtimam göstermeye daha fazla dikkat etmeye başladık. Ancak "hepimiz aynı gemideyiz" nakaratı, tam da aynı gemide olmama hallerimizi görünmez kılması, gizlemesi açısından sorunlu. *Pandeminin (Daha İyi) Hikâyeleri* bunu çok açık bir şekilde ortaya koyuyor. Burada ifade bulan sesler çok çeşitli, çok farklı ve neredeyse her durumda sistemik ve kesişimsel adaletsizlikleri açığa çıkarıyorlar. Kadınların çoğunluğu için pandemi daha ızdıraplı bir deneyim oldu - özellikle de bir işte çalışırken bakmaları gereken çocukları varsa. Buradaki hikâyeler birbiri ardına şunu anlatıyorlar: Pandemi sürecinde evde yaşanan gerginlikler, düdüklü tencere misali, kadınları aile içi şiddete daha açık hale getirmiş. Sağlık çalışanlarının hikâyeleri, ne kadar ağır bir yük altında yaşamış ve korkunç çalışma koşullarında ne tür riskler almış olduklarını gözler önüne seriyor. Aynı zamanda, sağlık hizmetleri COVID-19 hastalarını önceliklendirdiği için transların ihtiyaç duydukları sağlık hizmetlerine erişemediklerini görüyoruz. Kağıtsız, kimliksiz yaşayanlar sağlık hizmetlerine ve aşılar çoğu zaman erişememiş, pandemi boyunca arafta yaşamış. Bunlar, bu kitabın yürek burkan hikâyelerini okurken bende kalan konulardan sadece birkaçı. Özetle, *Pandeminin (Daha İyi) Hikâyeleri'*ndeki anlatılar, pandeminin bir yandan mevcut adaletsizlikleri derinleştirirken bir yandan da

nasıl yeni kırılmalara yol açtığını gösteriyor. Ancak bu hikâyeler, insanların nasıl zorlandıklarına tanık olmaktan fazlasını yapıyor; aynı zamanda zorluklarla nasıl baş ettiklerini de gözler önüne seriyor. İnsanların zor deneyimlerin içinden geçerek nasıl hayatta kaldıklarına dair genellemeler yapmak çoğu zaman cazip gelse de (ki bu suçu ben de aşağıda işliyorum), bu hikâyeleri temsil etmeye çalışmaktansa onlara tanıklık etmek çok daha iyi. Bir yandan şunu da söylemek mümkün: Bu üç yılda yaşananların sindirilmesi için yeterince zaman geçmediğinden hikâye anlatıcıları henüz pandemi deneyimlerine dair son sözlerini söylememiş olabilirler. Muhtemelen sessiz kalan, henüz ses bulamayan yaralar da var. *Pandeminin (Daha İyi) Hikâyeleri*, bu anlatıları pandemi deneyiminin nihai hikâyeleri olarak okumamayı öneriyor. İnsanlar değiştikçe, geçmişe dair anlattıkları da değişiyor. Bu kitap, birtakım sonuçlar, dikkatlice paketlenmiş özetler sunmaya direnmiyor. Bu önsözü, seçilen bu yönteme dair bir notla sonlandırmak istiyorum. İnsanları kendi hikâyelerini anlatmaya davet etmek yanıltıcı olabilecek basitlikte bir yöntem. Bu yöntemi anlatmanın en iyi yolu, kitabı derleyenlerin ne yapmadıklarına bakmak olabilir. Bu çalışmada mülakat soruları yok, uzun uzadıya analizler yok, “bulgulara” dair bir tartışma yok. 29 ülkeye yayılmış bir araştırmacılar ağına pandeminin en zorlu deneyimlerini ve en ilham verici hikâyelerini seçme görevi verilmiş. Bu yalın, dolaysız araştırma kurgusu, okuyucuyu 80 kişinin duygusal dünyasına davet eden hikâyelerin ortaya çıkmasıyla sonuçlanmış. Buradaki pek çok hikâyede, olağanüstü zorlukların içinde ifade bulan direnç ve dayanıklılık hikâyeleri var. Pek çok kişi çok yaratıcı baş etme yöntemleri geliştirmiş. Hatta bazıları, tüm zorluklarına rağmen pandeminin onlara yeni kapılar açtığını paylaşmış. Öte yandan, yenilgi duygusunun ifade bulduğu hikâyeler de var. Bir başka deyişle, bu tür hikâyeler bizim kolaylıkla “ilham verici” olarak tanımlayamayacağımız hikâyeler olmalarına rağmen bu seçkide yer bulmuşlar. Bu hikâyelerin dahil edilmesi bu kitabı iyi bir araştırmaya dönüştürüyor. Burada önemli olan bir diğer nokta da şu: Benim tanımladığım şekliyle “daha iyi hikâyeler” en basit anlamıyla acıyı ifade etme, dillendirme kapasitesine sahip hikâyeler. Başka var olma ve bilme yolları ancak bu şekilde açığa çıkabiliyor. Bu kitabın her sayfasında 80 anlatıcının özgür sesleriyle karşı karşıyayız. Bu anlatılar okuyucuya şöyle bir his veriyor: Araştırmacılar anlatının gidişatına hiç müdahale etmeden öylece dinlemişler. Bu kitap insanların hayatlarına sorgulamak veya düzeltmek için değil tanıklık etmek için bir alan açıyor. Paylaşılan hikâyeler araştırma verisi olarak ele alınmıyor, tek bir anlatı bile yoruma tabi tutulmuyor. Bu kitap, tüm bunları reddederek radikal bir müdahalede bulunuyor. Bu arşivin özneleri, daha iyi hikâyelerini yazan, kendilerini ve çevrelerindeki dünyayı nasıl görüyorlarsa deneyimlerini o şekilde paylaşan yazarlar.

COVID-19 pandemisi

11 Mart 2020'de Dünya Sağlık Örgütü, COVID-19'u küresel bir salgın olarak ilan etti. Virüsün, solunum yoluyla ölümlere hızla yol açabilecek yüksek bir bulaş oranına sahip olduğu açıklandı. Birkaç hafta içinde dünya çapında pozitif vakalar rapor edildi ve hastanelere yatış ve ölümlerde çarpıcı bir artış görüldü. O andan itibaren, virüsten en çok etkilenen ülkelerin hükümetleri, ciddi sağlık problemleriyle, ekonomik ve sosyal sorunlarla başa çıkmaya çalışırken durumun nasıl yönetileceği konusunda radikal belirsizliklerle karşı karşıya kaldı. Enfeksiyonu yavaşlatmak ve ölümleri önlemek için, her yerde hareket özgürlüğünü ve insanlar arasındaki teması kısıtlayan acil tedbirler alındı. 2020 baharı geldiğinde dünya nüfusunun yarısından fazlası, 'tecrit' altında yaşama, evde kalma zorunluluğu ile karşı karşıyaydı.

Çoğu ülkede yalnızca marketler, kamu hizmetleri, sağlık, ulaşım ve benzin istasyonları gibi 'hayati' kabul edilen ekonomik sektörler ve hizmetler faaliyete devam edebildi. Aynı zamanda, dünyanın birçok yerinde okullar, ofisler ve sınırlar kapandı. Yüz maskelerinin kullanımı ve sosyal mesafe kuralları neredeyse her yerde zorunlu hale geldi. Buna rağmen, COVID-19 yayılmaya devam ederek 2020 yılında neredeyse tüm dünyayı ve 50 milyondan fazla insanı etkiledi. Ocak 2021'e geldiğimizde, COVID-19 dünya çapında yaklaşık 2,5 milyon insanın ölümüne neden olmuştu.

Mart 2020'den bu yana, COVID-19 ile mücadele kapsamında uygulanan politika önlemlerinin sıklığı ve zamanlaması AB ülkeleri arasında farklılık gösterdi, ve bu durum AB içinde ve ötesinde toplumlari derinden sarstı: fiziksel ve sosyal yabancılaşma, karantina ve kendini izole etme, uzaktan çalışma, uzaktan eğitim ve yoğun çevrimiçi yaşam, yeni normlar haline geldi.

Virüs bulaşını azaltmaya yönelik acil tedbirler, iş yerlerinin ve okulların kapatılmasıyla yüz binlerce insanın işini kaybetmesine neden oldu; bu da ekonomik zorlukların yanı sıra fiziksel ve zihinsel sağlık sorunlarına ve rutin sağlık hizmetlerinde aksamalara yol açtı. Çoğu insan, COVID-19'a yakalanma ve ölüm riski nedeniyle hem kendileri hem de sevdikleri için yoğun korku ve kaygı yaşadı.

2020'nin sonlarına doğru dünya çapında kitlesel aşılama programı başlayana kadar tüm bu bireysel, toplumsal ve ekonomik zorluklar salgın deneyimini şekillendirmeye devam etti. COVID-19 aşısı, hayat kurtarma ve virüsün yayılmasını yavaşlatma konusunda ciddi ilerlemeleri beraberinde getirdi. Öte yandan, kitlesel aşılamanın olumsuz yan etkileri olduğunu iddia eden aşı karşıtı gruplar AB ve dünya genelinde yayılmaya başladı.

Dünyanın her yerinde toplumlar gerek sağlık kriziyle gerekse ekonomik ve toplumsal krizlerle sarsıldı. Hali hazırda kırılmaaştırılmış grupların pandeminin etkilerini en yoğun şekilde deneyimleyeceği daha ilk günlerden ortadaydı. Nitekim, pandemi ve ardından alınan politika tedbirleri kadınlar, çocuklar, engelliler, yaşlılar, göçmenler, dezavantajlı ve ötekileştirilmış bireyler gibi halihazırda kırılmaaştırılmış gruplar için risklerin ve eşitsizliklerin artmasına yol açtı.

Pandemiden hikâyeler arasında bir yolculuk

Bu kitapta derlenen hikâyeler, toplumun farklı kesimlerinden insanların sesine kulak vererek COVID-19 salgını sırasında yaşanan farklı deneyimleri görünür kılmayı amaçlıyor; bu krizin ve krizle mücadeleye yönelik politikaların Avrupa toplumlarında yaygın olarak yaşanan eşitsizliklere nasıl ışık tuttuğunu görmemize olanak sağlıyor. Her bir hikâyeye, bireysel deneyimin ötesine geçerek, daha geniş ölçekte toplumdaki sistematik eşitsizliklere ve pandeminin bu eşitsizlikleri nasıl derinleştirdiğine bakmak için bir fırsat penceresi sunuyor. Öte yandan bu hikâyeler, büyük zorluklar içerisinde dahi insanların hayatlarında nasıl fark yaratabildiklerini anlamamıza da yardımcı oluyor.

Bu kitapta sunulan 80 hikâyeye, RESISTIRÉ araştırmasının Temmuz 2021, Şubat 2022 ve Kasım 2022 olmak üzere üç döngüsü boyunca (her ülkeden bir veya daha fazla uzmanı olan) ulusal araştırmacı ağı tarafından gerçekleştirilen yaklaşık 800 anlatı mülakatı¹ arasından seçildi. Önce ulusal araştırmacılardan, yaptıkları görüşmeler sonucunda ortaya çıkan zorlu ve ilham verici anlatılardan, pandeminin karmaşık ve iç içe geçen deneyimlerini en iyi şekilde yansıttığına inandıkları bir seçki yapmaları istendi. RESISTIRÉ projesinin genel amaçlarına uygun olarak, araştırmacılar özellikle kırılmalılaştırılmış toplulukların ve birbiriyle kesişen birden fazla eşitsizlik deneyimleyen kişilerin anlatılarını seçmeye teşvik edildiler.

Kitapta yer verilen anlatılar, kırılmalılaştırılmış ve ötekileştirilmiş toplulukların mücadelelerinin yanı sıra kriz anlarında atılan ilham verici adımların da (daha iyi) hikâyelerini kapsıyor. Bu sayede kitap, COVID-19'u kontrol altına almaya yönelik tedbirlerin halihazırda var olan toplumsal cinsiyete dayalı ve kesişimsel eşitsizlikler üzerindeki etkisine ışık tutuyor.

Bu kitaptaki hikâyeler bir çeşit duygu kaleydoskopu oluşturuyor; bazıları zorlukların ağırlığını yansıtıyor, bazıları ilham aşıyor, bazıları ise hem ışık hem de gölge barındırıyor. Hikâyelerin dalga benzeri bir dizimde sıralandığı kitabın sayfaları arasında gezinirken, 29 ülkeden 80 kişinin pandemi dönemindeki yaşamlarına dair samimi bir yolculuğa davet ediliyor ve mücadelelerine, dirençlerine ve umutlarına tanıklık ediyor olacaksınız.

¹ İngilizce "Narrative interview" adı verilen "anlatı mülakatı" yönteminin ayrıntıları için bkz. Ek.

“Daha iyi hikâye” kavramı

“Her zaman daha iyi bir hikâye vardır”

Dina Georgis (2013)

Bu anlatı derlemesi, Dina Georgis'in *The Better Story: Queer Affects from the Middle East* (2013) (Daha İyi Hikâye: Ortadoğu'dan Kuir Duygulanımlar) adlı kitabında geliştirdiği “daha iyi hikâye” kavramından yola çıkarak hazırlandı. Yazar, özellikle kuir sanatçılara ve topluluklara odaklanarak, Ortadoğu'daki ötekileştirilmiş toplulukların hem mücadelelerini hem de özne olma hallerini anlamak için kişisel anlatıları kullanıyor. ‘Daha iyi’ terimi ahlaki bir hiyerarşi içermiyor, hikâyeleri derinlemesine dinlemeye, dayanıklılık kadar acıyı da görmeye ve alternatif geleceklerin ve eylemlerin olanaklarını tahayyül etmeye davet ediyor. Georgis, özellikle kolektif olarak kabul edildiklerinde ve paylaşıldıklarında, acı veren hikâyelerin temelinde yatan dönüştürücü potansiyelin önemini vurguluyor. Elinizde tuttuğunuz bu kitap da okuyucuyu pandeminin yarattığı kişisel ve kolektif zorlukları kabul etmek, kayıp ve travmaların farklı katmanlarının yasını tutmak ve daha fazla eşitlik, kapsayıcılık ve iyileşme ile şekillenecek bir gelecek tahayyül etmek için derinlemesine dinlemeye davet ediyor. Georgis'in (2013) belirttiği gibi “her zaman daha iyi hikâyeden daha da iyi bir hikâye vardır.”

Bu yaklaşımdan ilham alarak Avrupa'nın dört bir yanından anlatıların bir araya getirilmesiyle hazırlanan kitap, farklı geçmişlere sahip insanların bu dönemi nasıl anlamlandırdıklarına ve COVID-19'un yarattığı zorluklarla nasıl yüzleştiklerine dair içgörüler sunmayı amaçlıyor. Dolayısıyla her bir anlatı, bireysel ve kolektif düzeyde zorlukları ve kaynakları ortaya koyan (daha iyi) bir hikâyeyi yansıtıyor.

İlerleyen sayfalarda anlatılan daha iyi hikâyeler - özellikle de kırılanlaştırılmış bireylere ve gruplara ait hikâyeler - her biri kendine özgü bağlamsal unsurları, kişilerin öznel deneyimlerini ve başa çıkma mekanizmalarını içeriyor. Bu hikâyeler aynı zamanda daha iyi siyasi gelecekler tahayyül etmeyi mümkün kılacak duygusal kaynakları da temsil ediyor. Daha iyi hikâyeler, direnişe önyak olan kolektif ve bireysel unsurları ortaya çıkarırken, büyük ölçekte ve başka birçok bağlamda arzu edilen değişimleri tasavvur etmek için değerli kaynaklar oluşturuyorlar.

Kitabın yapısı

Kesişimsellik ve toplumsal cinsiyet+ yaklaşımı² RESISTIRÉ projesinin temel metodolojisini ve analitik bakış açısını oluşturmuştur. Bu nedenle, bu kitaptaki anlatılar, eğitim, iş ve iş gücü piyasası, bakım, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve sağlık hizmetleri gibi hayatın çeşitli alanlarını etkileyen kesişimsel eşitsizlikleri gözetererek seçildi. Her bir anlatı, sadece kesişimsel eşitsizliklerin değil, insanların hayatlarının farklı alanları arasındaki bağlantıların da bireysel deneyimlerin karmaşık doğasını nasıl şekillendirdiğine dikkat çekiyor.

Örneğin, pandemi dönemindeki kapanmaların ve çevrimiçi eğitime geçişin yarattığı zorlukların; iş, çocuk bakımı ve evde çocuk eğitimi arasında bölünmek zorunda kalan bekâr bir annenin deneyiminde nasıl bir araya geldiğini görüyoruz. Dalgaların gelgit hareketinden ilham alan bu kitap, anlatılar boyunca farklı temalar ve ülkeler arasında gidip gelerek akışkan bir yapı benimsiyor. Kitap, deneyimleri belirli temalara göre bölümlere ayırmak yerine, COVID-19 pandemisi boyunca bireylerin yaşadıkları deneyimlerin birbirine organik olarak bağlılığını göstermeyi amaçlıyor. Dalgalar bir devamlılık halinde, okuyucuyu, gerek son derece acı verici deneyimleri gerekse bireysel ve kolektif dayanıklılık hikâyelerini içinde barındıran çok katmanlı gerçekliği gözlemlemeye davet ediyor. Bu yapı, okuyucunun pandemi sırasında insanların karmaşık, çok yönlü yaşamlarıyla tanışmasına ve Avrupa'da toplumun her kesiminden bireylerin deneyimleri arasındaki ortak noktaları ve farklılıkları fark etmesine olanak sağlamayı hedefliyor.

Anlatılar belirli temalar altında gruplandırılmamış olsalar da, okuyucular kitabın sonundaki tematik dizin listesini kullanarak anlatıları, özellikle ilgilerini çekebilecek anahtar kelimelere göre seçebilirler (örneğin, cinsel yönelim, göç, toplumsal cinsiyete dayalı bakım uçurumu, sağlık hizmetlerine erişim, yaşlı bireyler, uzaktan çalışma, yoksulluk vb). Bu dizin, anlatıları tematik anahtar kelimeler altında bir araya getirerek okuyucuya, özellikle ilgisini çeken pandemi hikâyeleri arasında dolaşırken yol göstermeyi amaçlıyor.

² RESISTIRÉ projesi, COVID-19 ile mücadeleye yönelik politika tedbirlerinin eşitsizlikler üzerindeki etkilerini analiz etmek için, toplumsal cinsiyet, yaş, ırk/etnik köken, sınıf, engellilik ve cinsellik arasındaki kesişim noktalarının özellikle önemli olabileceğini öngören toplumsal cinsiyet+ temelli bir yaklaşımı benimsemektedir.

Kitaptan çıkarılacak dersler

Bir anlatıdan diğereine geçerken bu kitap, pandemi üzerine düşünme şeklimizi en az üç şekilde dönüştürüyor.

İlk olarak, hikâyeler pandemi boyunca insanların maruz kaldıkları çeşitli zorluklara işaret ederek ülkeler arasındaki farklılıkları anlamayı kolaylaştırıyor ve Koronavirüs ile mücadelede takip edilen çeşitli politikaların ve alınan tedbirlerin toplumdaki etkilerini ortaya koyuyor.

İkinci olarak bu kitap, birbiriyle kesişen farklı ve zorlu durumları göz önüne alarak, bu dönemi insanların nasıl deneyimlediklerini gösteriyor. Bekâr anneler, genç göçmenler, seks işçileri, engelli kadınlar, trans öğrenciler, kuir sanatçılar ve daha pek çok kişinin anlatılarını bir araya getiren kitap, benzer bir dizi olayın nasıl farklı şekillerde yaşanabileceğini anlatıyor. Daha somut olarak, bu kitaptaki hikâyeler, toplumsal eşitsizliklere dikkat çekerek, bazı insanların kimliklerinin ve diğer özelliklerinin COVID-19 salgını gibi küresel bir durumu deneyimleme şeklini nasıl değiştirdiğini ortaya koyuyor.

Üçüncü olarak, bu kitap ötekileştirilmiş kişilerin başa çıkma mekanizmalarını açığa çıkarıyor; kullandıkları stratejilere ve bu stratejileri mümkün kılan veya engelleyen bağlamsal faktörlere dikkat çekiyor. Sonuç olarak, pandeminin daha iyi hikâyelerinin bir araya getirilmesi, küresel olaylar bağlamında kesişen eşitsizliklerin farklı kişileri çoğu zaman adaletsiz şekillerde etkileyerek birçok farklı bağlamda nasıl yankı bulduğuna dair somut örnekler sunuyor. Öte yandan, birbiriyle kesişen eşitsizlikler, yapısal sorunları da görünür kılıyorlar, devlet politikalarının, kurum kapasitelerinin ve yerel, bölgesel ve ulusal önceliklerin kişilerin toplumsal deneyimlerini nasıl şekillendirdiğine dikkat çekiyorlar.

Her biri kendine özgü, biricik olan bu anlatılar, insanların benzer olaylarla bireysel ve kolektif düzeyde nasıl başa çıkabildiklerine dair içgörüler sunuyorlar. Daha da önemlisi, bu anlatılar bir araya geldiklerinde bize direnmenin ve daha iyi bir gelecek kurmanın yollarını da gösteriyorlar.

ANLATILAR

SIRBİSTAN

Temmuz 2021

**Bu pandeminin
gerçek kahramanları
bakımverenler
ve hemşirelerdir.**

Sloboda

40 yaşında

Pandemi, işime, meslektaşlarıma ve bakımevi sakinlerine karşı tutumumu olumlu yönde değiştirdi.

Ben Sloboda. Bir yaşlı bakımevinde ergoterapist olarak çalışıyorum. Dolayısıyla, bakımevi sakinlerine yönelik resim, sosyal oyunlar ve yaratıcı çalışmalar içeren atölyeler düzenliyorum. Hem bakımevi sakinleri hem de çalışanlar arasında COVID-19'a yakalananlar olduğunu keşfettikten sonra cehennemi yaşamaya başladık. 15 gün boyunca karantinada kaldık ve tam koruyucu ekipman giymek zorunda kaldık. Bu ekipmanla sadece yarım saat geçirincede terden sıırsıklam oluyorduk. Ekipmanla günlük görevlerimizi yerine getirmek fiziksel olarak zor, ancak aynı zamanda gerekliydi. Eğer bakımevinden faydalanan kişiler enfekte olursa, bunun doğrudan sorumlusu biz olurduk. Bakımevi sakinleri ve çalışma arkadaşlarımızla birlikte 15 gün boyunca kırmızı bölgede çalıştık, uyuduk ve yaşadık; ardından tekrar işe dönebilmek için 15 gün de evde izolasyonda kaldık. Ofislerde, yemek odasında ve ortak alanlarda uyuduk. Duş alabileceğimiz bir yerimiz vardı; hemşirelerin ise kendi odaları ve banyoları vardı, ancak tüm çalışanlar için bu mümkün değildi. Çok zordu, ama kimse pes etmedi.

Bakımevinden yararlanan bazı kişiler, özellikle ciddi demansı olanlar, durumun farkında değildi. Bu kişilerin karantina öncesinde sahip oldukları yaşam kalitelerini sürdürmelerine yardımcı edecek yollar bulduk. Örneğin, yönetim gazetelere aboneliğimizi iptal ettiğinde, okumaları için internetten her türlü haberi indirdik.

Ayrıca, müdürümüzün desteği ve hem hizmet alan kişiler hem de çalışanlar için 7/24 kullanılabilir psikolojik destek hizmetimiz vardı. Birçoğu artık sevdiklerini unutmaya başlamıştı.

Bu pandeminin gerçek kahramanları bakımverenler ve hemşirelerdir. En büyük yükü onlar göğüsledi. Akrabaların ziyaretine izin verildiğinde, bir erkeğin annesini odasında ziyaret ettiğini hatırlıyorum. Koruyucu ekipman giymek zorundaydı ve buna beş dakikadan fazla dayanamadı. "Bu cehennem gibi bir şey," dedi. Hemşirelerimiz ise aynı koruyucu ekipmanla sekiz saat boyunca çalışıyordu!

2020 yılının Paskalya'yı ve 1 Mayıs İşçi Bayramı'nı izolasyonda kutladık. İzolasyondaki ilk grup dışarı çıktığında karantina çitlerinin önünde müzik çaldılar ve dans ettiler, ikinci grup ise tam koruyucu ekipman altında çitin diğer tarafında dans ediyordu - bu sefer onların karantinası başlıyordu. Dokuz aydan uzun süre sevdiklerini göremeyen bakımevi sakinleri ve çalışanlar arasında derin bir bağ ve dayanışma oluştu. Bakımevi sakinlerine banyo yaptıran, kıyafetlerini değiştiren, saçlarını kesen ve tıraş eden, yemek yediren, yani benden daha zor işler yapan çalışma arkadaşlarımı daha yakından tanımaktan özel bir mutluluk duydum. Pandemi, işime, meslektaşlarıma ve bakımevi sakinlerine karşı tutumumu olumlu yönde değiştirdi. Asla ekibimi değiştirmek istemem.

SLOVENYA

Kasım 2022

“

Eskiden günde 14-15 saat çalışırdım, ama pandemi sırasında hayatın işten ibaret olmadığını fark ettim.

Kapanma sırasında
birçoğumuz,
hayatımız, işlerimiz
ve hayatta neyin
gerçekten önemli
olduğu üzerine de
düşündük.

Joy

43 yaşında

43 yaşındayım ve partnerim, çocuğum ve köpeğimle birlikte bir şehirde yaşıyorum. Düzenli bir işim var. Pandemi döneminde, akıl sağlığımı korumak için bitki yetiştirmeye başladım. Bitkilerin gerçekten iyi olduğunu düşünüyorum; onlara bakmak beni rahatlatıyor. Bitki almak, satmak ve takas etmek için ve bazı bitkilerin bakımı konusunda tavsiyeler almak için çeşitli çevrimiçi gruplara katıldım. Pandeminin bir sonucu olarak, şu anda gerçekten keyif aldığım yaklaşık 50 bitkilik bir ormanım var.

Kapanma sırasında birçoğumuz, hayatımız, işlerimiz ve hayatta neyin gerçekten önemli olduğu üzerine de düşündük. Eskiden günde 14-15 saat çalışırdım, ancak pandemi sırasında artık bıktığımı, hayatın işten ibaret olmadığını fark ettim. Eskiden 7/24 erişilebilir olurdum. Bu da çok fazla kaygı, stres ve sabırsızlığa sebep olur, özel hayatımı doğrudan etkilerdi. Gergindim ve kafam sürekli doluydu. Kapanma sırasında, evden çalıştım ve üç yaşındaki çocuğuma baktım. Kreşler kapalı olduğu için çocuğumu beslemek ve eylemek zorundaydım. Aslında kreş vardı ama

sadece belirli işlerde çalışan ebeveynlere hizmet veriyordu; herkese değil. İşim hayat kurtarmıyordu, bu yüzden çocuğum evdeydi. Eşim çalışıyordu. Bu yüzden bir yandan evde çalışırken bir yandan da çocuğuma bakmam gerekiyordu. Eşim eve geldiğinde ise işimi tamamlamak için gece saat 9 veya 10'a kadar çalışıyordum. İşte bu noktada, buna değmeyeceğini ve belki de artık bunun için fazla yaşlı olduğumu fark ettim.

Birçok şirket, çalışanların kıymetini ve iyi bir iş-yaşam dengesine ihtiyaçları olduğunu anlamıyor. Belki de bu durum, boş zamanın önemini anlayan daha genç nesillerle birlikte değişecek. Yeni bir iş aramaya başladım ve şu an en iyi kararı verdiğimi biliyorum. Şimdi daha huzurluyum, beynim daha iyi çalışıyor ve çocuğumla ilgilenmek için daha fazla enerjim var. Artık günde sekiz saat çalışıyorum, hafta sonlarım boş ve tatillerim var. Hatta bilgisayarı eve bile getirmiyorum, çünkü böyle bir zorunluluğum yok. Bu pandeminin çok olumlu bir sonucu oldu, çünkü pandemi olmasaydı belki de önceki gibi yaşamaya devam ederdim.

DANİMARKA

Kasım 2022

“

**Hem olduğum kişi
hem de LGBTQİA+
olabilirim. Kendi
tenimde ve bedenimde
bir yuva bulmuş gibi
hissediyorum.**

Carina

30 yaşında

Danimarka'da küçük bir şehirde yaşıyorum ve 30 yaşına basmak üzereyim. Doğayla içiçe küçük bir evde yalnız yaşıyorum; doğaya yakın olması güzel çünkü yürüyüş yapmayı seviyorum. Bir özel okulda bir de devlet okulunda ücretli öğretmen olarak çalışıyorum. Aynı zamanda engelli bireylere yönelik bir bakım evinde de ücretli öğretmenlik yapıyorum. Zamanımın çoğunu ailemle geçiriyorum. Şu sıralar, ilkokullarda öğretmen olabilmek için Danca ve Almanca öğreniyorum.

Pandemi döneminde gündelik hayat ile çok iyi baş edemedim. Depresona girmeye çok yaklaştım. Kendimi rahat hissetmediğim bir ilişkim vardı. Kendimi yeniden keşfetmek zorunda kaldım ve gey olduğumu fark ettim. Toksik bir ilişki içinde olduğumu hissettiğim için ailemin yanına geri taşındım. Ailemin yanına taşındıktan sonra, annemle uzun yürüyüşler yapmaya başladım. Yavaşlamam ve kendimi yeniden bulmam gerekiyordu. Ailemin sağlık sorunları var ve tek çocuk olarak onlara bakmak zorunda hissettim. COVID-19'un bana iyi gelen yanları da oldu. Örneğin olmam gereken yerde olduğumu fark ettim. Yaşadığım bütün zorluklara çok minnettarım çünkü

gerçekler kafama dank etti ve hayatta neyin daha önemli olduğunu fark etmemi sağladı - çok zor olsa da. Bir bakıma, tamamen yanıp kül olan ve sonra küllerinden yeniden doğan Anka kuşu gibi.

Pandemiyi hayatımda bir dönüm noktası olarak görüyorum. Zamanımı eşcinsel olup olmadığımı çözmeye çalışarak geçirdim ve kadınlar ve non-binary kişilerle buluştum. Ne istediğimi anlamam gereken bir dönemdi. Ebeveynlerimle bu konu hakkında çok konuştum ve kadınlara çekim duyuyor olmama ilk başta inanmadığımı söyledim. Ebeveynlerim, beni ne mutlu ediyorsa onu yapmam gerektiğini ve beni her şekilde seveceklerini söylediler. Eskiden bir şeyleri kanıtlamam gerektiğini, bir şablona uymam gerektiğini hissederdim. Açıklaması zor, ama artık umursamıyorum. LGBTQİA+ olmak için belirli bir şekilde görünmek zorunda değilim. LGBTQİA+ olmak için belirli bir şekilde davranmak zorunda da değilim. Hem olduğum kişi hem de LGBTQİA+ olabilirim. Başkaları böyle hissetmiyor olabilir, onları da anlarım. Kendi tenimde ve bedenimde bir yuva bulmuş gibi hissediyorum.

AVUSTURYA

Kasım 2022

“

Dava süreci oldukça meşakkatli ama aynı zamanda çok tatmin ediciydi.

Florence

47 yaşında

Ben Florence. Bir sendika aktivisti ve serbest çalışan bir gazeteciyim. Pandemi başladığında endişeye kapıldım. Beni kaygılandıran kapanmalar değildi çünkü zaten çoğu zaman kendi başıma evden çalışıyordum. Ama diğer insanların nasıl zorlandıklarını gördüm. Ayrıca toplumumuzda giderek artan kutuplaşmadan da endişe duyuyordum. Pandeminin başında, devlet pandeminin uzun vadedeki olası etkilerini pek önemsemedi. İnsanlar her geçen ay daha fazla hayal kırıklığına uğradılar, zira bize her seferinde "pandemi sona erdi" deniyordu, ama aslında bitmemiş oluyordu. Eğer daha dürüst ve açık bir iletişim kurulsaydı çok daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Yerini korku ve güvensizliğe bırakan bir çeşit bilgi boşluğu yaratmak yerine insanlara farklı türde terapi olanakları olduğunu anlatabilirlerdi örneğin. Bu artan korku ve güvensizlikle ilgili bir şeyler yapmanın yollarını aramaya başladım. Bölgesel hükümetle irtibata geçtim ve onlar için bir podcast hazırladım. Bu podcastte, hem insanların akıl sağlığına yönelik bir şeyler sunmayı hem de olan biteni gerçekçi bir şekilde değerlendirmeyi amaçladım. Bu podcast, çocuğundan yaşlısına insanlara duygularını dile getirebilecekleri bir alan açtı.

Ayrıca, serbest meslek sahibi bireylerin ve küçük işletme sahiplerinin kapanma nedeniyle

Ayrıca, serbest meslek sahibi bireylerin ve küçük işletme sahiplerinin kapanma nedeniyle iş yerlerini kullanamadıklarında mekan kirası ödemek zorunda kalmamaları için bir toplu dava açtım.

iş yerlerini kullanamadıklarında mekan kirası ödemek zorunda kalmamaları için bir toplu dava açtım. Bu durumun, küçük işletmeler ve serbest meslek sahibi bireyler için önemli bir sorun olduğunu fark ettim, çünkü iş yapamadıkları halde kira ödemek zorundaydılar. Kira kanunlarını araştırdım ve bu kanunların, kiralanan mülkün mülk sahibine ait olduğunu ve kiracının yalnızca mülkü kiralama amacı doğrultusunda kullanabiliyorsa kira ödemekle yükümlü olduğunu belirttiğini gördüm. Bu nedenle, kiracı mülkü amaçlanan şekilde kullanamıyorsa kira ödemek zorunda değil ve olası zararlar ev sahibine ait. Ardından, anayasa mahkemesinde toplu dava açtım. Önce gazeteler ve medya kuruluşları ile irtibata geçerek girişimimizle ilgili onları bilgilendirdik. Alışveriş yapılan sokaklarda gezerek bildiri dağıttım ve her kapalı dükkanın kapısının altından broşür bıraktım. Broşürler konu ile ilgili temel bilgileri, bir telefon numarası ve bir e-posta adresi içeriyordu. Yüzlerce telefon aldık ve çağrılar birkaç gün boyunca üç kişi yanıtladı. Sonunda mahkeme lehimize karar verdi ve mülkün, kira sözleşmesinde belirtildiği şekilde kullanılmadığı takdirde mülk sahiplerinin kira alma hakkının olmadığını belirtti. Dava süreci oldukça meşakkatli ama aynı zamanda çok tatmin ediciydi. Pek çok kişiye yardım ettik.

LİTVANYA

Kasım 2022

“

Bu gibi durumlar STK'ların ne kadar büyük bir güç olabileceğini gösteriyor. Harekete geçmek için bir diğer toplantıyı beklemek yerine hemen şimdi tepki veriyorlar.

Litvanya'da bir şehirde yaşıyorum ve altı yıl önce vefat eden annem tarafından kurulan bir STK'yı yönetiyorum. Partnerimle birlikte yaşıyorum ve ciddi bir engellilik durumum var. Evde veya işte koltuk değnekleriyle yürüyorum ve daha uzağa gitmem gerektiğinde tekerlekli sandalye kullanıyorum.

Pandemi sırasında yaşadığım en büyük zorluklar işimle ilgiliydi. Kuruluşumuzun bir dizi faaliyeti var: kadın kriz merkezi, aşevi, çocuklar için gündüz bakımı ve aile içi şiddet mağdurları ve diğer ihtiyaç sahipleri için özel yardım. Pandemi döneminde şiddet mağdurlarına yardım etmeye, uzaktan psikolojik ve hukuki destek sağlamaya devam ettik. En büyük zorluk, özellikle ilk karantina sırasında tüm yemek hizmetlerinin durmak zorunda kalması nedeniyle aşevimizde yaşandı. Birkaç hafta boyunca faaliyetlerimize devam edemedik ve insanlar her gün beni arayıp "bize ne zaman yemek vereceksiniz?" diye soruyorlardı. Sadece çaresizlik içinde ellerimi kaldırıyordum. Belediyeye başvuruda bulundum ve faaliyetlerimize devam edebilmemiz için bize koruyucu ekipman sağlamalarını istedim. Belediyenin ilk yanıtı STK'ların koruyucu ekipmanları kendilerinin satın alması gerektiği yönündeydi, ama bunu nasıl yapabiliriz? Bunlar beklenmedik harcamalardı ve kaynağımız yoktu. Yavaş yavaş ilerledik, insanlar bez maskeler dikti ve bize getirdi. Koruyucu ekipmanı toplar toplamaz faaliyetlerimize yeniden başladık. Küçük bir ekip halinde toplandık ve nasıl ilerleyeceğimize karar verdik.

Sanki barikatlarda oturmuştuk, gönüllüleri güvende tutarken diğerlerine nasıl yardım edeceğimizi planlıyorduk. Mümkün olduğunca az temas olmasını sağlayarak yiyecek dağıtmaya başladık.

Diğer insanlar karantina süresince evde kalıp dinlendiler ama benim iş yüküm arttı. İnsanlara yardım etmeye devam edebilmemiz için yerel şirketlere yardım talep eden yüzlerce mektup gönderdim ama sadece birkaçı talebime yanıt verdi. Belediyenin destek vermemesi ile ilgili ortalığı ayağa kaldırdık. Politikacıları arayarak belediyenin tutumundan şikâyet ettim ve durumu Facebook'ta duyurdum. Sonunda belediye çeşitli kuruluşlar için koruyucu ekipman tedarikini koordine etti. Bize dezenfektan sıvı ve maskeler verdiler. Bu gibi durumlar STK'ların ne kadar büyük bir güç olabileceğini gösteriyor. Harekete geçmek için bir diğer toplantıyı beklemek yerine hemen şimdi tepki veriyorlar.

Pandeminin başlangıcında kendi sağlığım için endişelendim. Engelli olmamın yanı sıra akciğerlerim de hassas. En ufak bir cereyan öksürmem ve boğulmam için yeterli oluyor ve bildiğimiz gibi COVID-19'un hedefinde tam olarak akciğerler var. Hastalanırsam sonumun kötü olabileceğine dair endişelerim vardı. Öte yandan, karantinalar bazı olumlu gelişmeleri de beraberinde getirdi. Uzaktan çalışmanın avantajları var ve karantina bana mesafelere rağmen bağ kurabileceğimizi ve sorunları tartışabileceğimizi gösterdi.

TÜRKİYE

Şubat 2022

“

Bütün ev işlerini yaparken bir yandan da çevrimiçi dersleri takip etmeye, ödevleri teslim etmeye ve sınavlara girmeye çalışmak çok zor ve yorucuydu.

Müjde

23 yaşında

Ben Müjde. Beş kız kardeşim, üç de erkek kardeşim var. Babam inşaat ustası, annem ise ev hanımı. Üniversite son sınıf öğrencisiyim ve okul döneminde bir öğrenci yurdunda kalıyorum.

Türkiye’de Mart 2020’de görülen ilk COVID-19 vakasından sonra okul olarak çevrimiçi eğitime geçtik. Ebeveynlerimin ve üç erkek kardeşimin yanına döndüm. Çok zor bir dönemdi. Ailemle yaşarken çevrimiçi derslere katılmak beni her anlamda kötü etkiledi. Annemin kırılğan kemik hastalığı var; bu yüzden ev işlerini yapmak onun için zor ve acı verici olabiliyor. Eve döndüğümde bütün yük üzerime kaldı, çünkü kız kardeşlerimin hepsi evli ve evdeki tek kız çocuğu bendim. En küçük kardeşim lise son sınıf öğrencisi. Onu ev işleri yapması için zorladım, ancak o okul ödevlerini bahane ederek işlerden kaçtı. Babam ise evdeki herkes hasta olmadığı sürece ev işi yapmaz. Bu nedenle neredeyse tüm ev işlerini, yani yemek hazırlama, bulaşık yıkama, evi temizleme, çamaşır yıkama, akşam çay servisi yapma, misafirlere hizmet etme ve benzeri şeyleri ben yapmak zorunda kaldım. Bütün ev işlerini yaparken bir yandan da çevrimiçi dersleri takip etmeye, ödevleri teslim etmeye ve sınavlara girmeye çalışmak çok zor ve yorucuydu. Bir yandan sınav sorularını yanıtlamaya çalışırken bir yandan da misafirlere kahve yaptığım zamanları hatırlıyorum. Tüm bu stres

nedeniyle fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları yaşamaya başladım. Çok kilo verdim, ülserim kötüleşti, gözlük numaram 2’den 3,75’e çıktı ve panik ataklar geçirdim. Her şeye yetişmeye çalışırken gece geç yatıp sabah erken kalkmak zorunda kalıyordum ve uyku problemleri yaşamaya başladım. Hâlâ doğru düzgün uyu-yamıyorum. Pandemiden önce psikiyatrik tedavi gördüm ve iyiydim ama pandemi psikolojik sorunlarımı daha da kötüleştirdi ve tekrar psikiyatriste gitmek zorunda kaldım. Eskiden ailemle iyi ilişkilerim olmasına ve neredeyse hiç tartışmamamıza rağmen ebeveynlerimle ve kardeşlerimle kavga etmeye başladım.

Çevrimiçi eğitim de ayrı bir sorundu. İlk birkaç ay bilgisayarım yoktu, sadece cep telefonum vardı. Evimizde internet altyapısı ve ağı olmadığı için çevrimiçi dersleri takip etmek, ödevlerimi ve sınavlarımı yazmak için telefonumu ve telefonumun internet paketini kullanmak zorunda kaldım. Ayrıca telefonum eski ve bozuktuktu ve hocalarımızın bizimle paylaştığı uygulamaları veya okumaları indiremiyordum. Pandemiden önce hiçbir dersten kalmamıştım. Bu koşullar altında bile tüm derslere katıldım; ancak pandemi sırasında notlarım önemli ölçüde düştü. Hatta okulu bırakmayı bile düşündüm. Sonra eğitimimi tamamlamam ve ekonomik bağımsızlığımı kazanmam gerektiğini düşünerek okula devam etmek için kendimi motive ettim.

İSPANYA

Şubat 2022

“

**Pandemi geçici ve
güvencesiz işlerde
çalışan bizler için
işleri çok zorlaştırdı.**

Olivia

40 yaşında

Benim adım Olivia ve altı yaşında bir kız çocuğu annesiyim. Aynı zamanda toplumsal cinsiyete dayalı şiddet mağduruyum. Her zaman sevdiğim bir meslek olan garsonluk yaptım, ancak kızımı doğurduktan sonra iş programım onun bakımıyla ilgilenmeme izin vermediği için işi bırakmak zorunda kaldım. Kızım yaklaşık üç yaşındayken babasından ayrıldım ve o zamandan beri hayatım, kızım için mücadele etmekle, geçinmeye ve hayatta kalmaya çalışmakla geçiyor.

Temizlik ve yaşlılara bakmak gibi birçok işte çalıştım ama pandemi ile birlikte bu iş fırsatları ortadan kalktı. Yaşadığım yerde iş bulmak oldukça zor. Çalışmak zorundayım çünkü faturaları ödemek ve kızımın ihtiyacı olan her şeyi almak için para kazanmam gerekiyor. Kızımın okul programıyla uyumlu işler arıyorum. Ebeveynlerim yaşlı ve sağlık sorunları var. Ayrıca yakınımda yaşamıyorlar, bu yüzden destek bekleyemiyorum. Yardım alabildiğim pek kimse yok. Pandemi, geçici ve güvencesiz işlerde çalışan bizler için işleri çok zorlaştırdı. Yaptığım işler benim tek gelir kaynağımdı ve pandemiyle birlikte kendimi güvencesiz, temel ihtiyaçlarımızı dahi karşılayacak paramın olmadığı koşullarda buldum. Yaşadığım yerde benim gibi insanlara yardım eden bir dernek var ve onların sürekli yardımları saye-

Çocuklarını tek başına yetiştiren anneler gibi hassas gruplarla daha yakından ilgilenen kuruluşların eksikliğini çok hissettim. Dışarıdan bir destek, kızım konusunda bana yardımcı olabilirdi.

sinde hayatta kaldık. Bize dayanıklı gıdalar ve haftada bir taze yiyecekler verdiler; böylece hayatta kalmak için bazı temel ihtiyaçlarımızı karşılayabildik.

Kapanma dönemi, belirsiz ve yalnız bir dönemdi, beni hayatta tutan tek şey kızımdı. Çok zor zamanlar geçirdim, çünkü bir anda kendimi bir çocukla ve dışarı çıkamaz halde buldum. Evimin terası ya da balkonu yoktu; bu da evi katlanılmaz yapıyordu. Kızım bütün günü huzursuzca pencereden dışarı bakarak geçiriyordu. Alışverişe gittiğimizde onu da yanımda götürmek zorundaydım ama bu kadar küçük bir kızı alışverişe nasıl götürebilirdim? Yaşından dolayı çok hareketli, kıpır kıpır ve her şeye dokunuyor. Onunla süpermarkette baş edemeyeceğimi hissettim. Üst kattaki komşumdan yardım istedim ve çok nazik davrandı. Yiyeceğe ihtiyacımız olduğunda, alışverişe giderken ondan çocuğuma bakmasını istedim. Kendimi çok yalnız hissediyordum. Çocuklarını tek başına yetiştiren anneler gibi hassas gruplarla daha yakından ilgilenen kuruluşların eksikliğini çok hissettim. Dışardan bir destek, kızım konusunda bana yardımcı olabilirdi. Kızım kapanmalar nedeniyle hala davranış sorunları ve uyku düzeninde değişiklikler gibi zorluklar yaşıyor. Onu sakinleştirmek ve günlerini normalleştirmek için ne yapacağımı bilmiyorum.

İTALYA

Şubat 2022

“

Kapanma ile birlikte bütün dikkati benim üzerimdeydi. Sürekli bir şiddet vardı.

Maria

35 yaşında

Benim adım Maria. 35 yaşındayım; beş ve yaklaşık üç yaşlarında iki çocuğum var. Eski kocamla 13 yıldır birlikteydik. Son iki yılda psikolojik şiddet başladı ve bunu fiziksel şiddet izledi. Kapanma ile birlikte bütün dikkati benim üzerimdeydi. Sürekli bir şiddet vardı. Daha önce aralıklarla şiddet uyguluyordu.

Bir keresinde gizlice annemden danışma merkezinden şiddetle nasıl başa çıkılacağı konusunda bilgi almasını istedim. Anneme kadınlara ve genç kızlara yönelik şiddet için ulusal yardım hattı olan 1522'yi aramamı söylediler. Ancak eşim telefonu kullanmamı yasaklamıştı. Temmuz 2020'de, bir komşum eşim dışarı çıktıktan sonra bağırduğımı duydu ve kapımı çalıp nasıl olduğumu sordu. Ondan 1522'yi aramasını istedim. Telefondaki sosyal hizmet görevlileri, mümkün olan en kısa sürede güvenli bir yere gitmemi ve yardım için onları tekrar aramamı söylediler.

İki gün sonra 1522'yi tekrar arayabildim. Şiddetten kaçmanın yollarını anlattılar. Acil bir durum olduğu için beni sığınma evine aldılar. Sığınma evinde hukuki, psikolojik ve pratik konularda destek aldım. Sığınma evinde geçirdiğim on ay hayata ara vererek başıma gelenleri anlamlandırmamı ve böylece yeniden başlayabilmemi sağladı. Vatandaşlık geliri almaya

başladım. Bir ev buldum ve şimdi iş arıyorum. Çocuk Mahkemesi çocuklarımın babasının velayet hakkının olmadığına karar verdi. Artık yanımıza yaklaşmıyor.

Şiddet sarmalı içinde yaşadığınızda kaderinize boyun eğersiniz. Başka alternatif olmadığını düşünürsünüz ama öyle değildir. Korkular ve tehditler vardır ve kendinize sorarsınız: "İki çocukla tek başıma nereye gidebilirim?". Bana yardım eden kuruluş gibi kurumlardan ve şiddet karşıtı merkezlerden yardım istemeniz gerekiyor. Akrabalar ve arkadaşlar yeterli değil. 1522'yi aradığınızda neler yaptıklarını anlatıyorlar; size yükümlülükler ya da sınırlamalar getirmiyorlar. Tek yaptıkları, şiddetten kurtulmak için farklı olasılıkları göstermek. Ancak, sığınma evlerinin sayısını artırmamız, okullarda farkındalık yaratmamız ve bu konuda fon desteğini artırmamız gerekiyor.

Çocuklar yeni duruma çok kolay uyum sağladılar. Sığınma evinde başka kadınların çocukları da vardı ve bu durumu sadece kendilerinin yaşamadıklarını anladılar. Kendilerini ikinci sınıf çocuk gibi hissetmiyorlardı. Hem doğrudan hem de dolaylı olarak şiddete tanık olmuşlardı, annelerini kimi zaman ağlarken kimi zaman da morluklar içinde görmüşlerdi. Artık özgür bir insanım.

Şiddet sarmalı içinde yaşadığınızda kaderinize boyun eğersiniz. Başka alternatif olmadığını düşünürsünüz ama öyle değildir.

ALMANYA

Kasım 2022

“

**Bir hastanede
çalıştığım için pandemi
döneminde evden
çalışma seçeneğim
hiç olmadı.**

Olga

39 yaşında

Adım Olga. Aslen Rusyalıyım ve 13 yaşındayken Almanya'ya geldim. 39 yaşındayım ve bekar bir anneyim. Sekiz yaşındaki kızımınla birlikte yaşıyorum. Yarı zamanlı olarak bir hastanede ve ayrıca serbest olarak kişisel fitness eğitmeni ve beslenme danışmanı olarak çalışıyorum. İşim evimden 40 km uzakta. Bu nedenle haftada dört kez işe gidip geliyorum. Bir hastanede çalıştığım için pandemi döneminde evden çalışma seçeneğim hiç olmadı. Ayrıca, sağlık sektöründe çalışanlar için aşı olmak zorunlu. Kan hastalığımdan dolayı aşı ve aşı kampanyası ile ilgili çeşitli endişelerim olmasına rağmen aşı olmak zorundaydım. İş yerinde aşı olmam için çok baskı yapıldı ve sonunda aşı olmaya karar verdim. Aksi takdirde işimi riske atmış olacaktım.

Pandemi koşullarından kadın çalışanlar daha ağır etkilendi. Çocuk bakımı sorumlulukları nedeniyle iş yerine gelemeyen kadınlar vardı ve bu durum annelerin kötü bir imaja sahip olmasına yol açtı. İş yerimde, iç sistemimizde kimlerin hastalandığını, insanların çocuk bakım koşullarından ne zaman ve nasıl şikayet ettiklerini görebiliyordum ve bunların hep kadınlar olduğunu fark ettim. Baba olan erkek meslektaşlarımdan da biliyorum ki işe gelememe durumları pek olmadı ve çoğunlukla hastanedeydiler. Erkekler her zamanki gibi çalışmaya devam ediyorlardı.

Bugünlerde bekâr bir anne olarak kendimi eskisinden çok daha çaresiz hissediyorum.

Ayrıca kızımın babasıyla da kavga ettim, çünkü pandemi sırasında kızımıza bakmayı ve çocuğun bakımını aramızda eşit olarak paylaşmayı reddetti. Bugünlerde bekâr bir anne olarak kendimi eskisinden çok daha çaresiz hissediyorum. Bir hastanede çalıştığım için okulun acil durum çocuk bakımından kısmen faydalanabildim. Ancak, bu sadece biraz yardımcı oldu, çünkü sadece öğleden sonra 2'ye kadar bakım hizmeti sunuyorlardı ve bu nedenle kızımı başka birinin, bazen arkadaşlarının annelerinin okuldan alması gerekiyordu.

Öte yandan, yaşadığım şehirde yardım için güvенеbileceğim bir arkadaş ve aile ağına sahip olduğum için şanslıydım. Pandemi başladığında kızım henüz anaokulundaydı, ancak kısa bir süre sonra ilkokula kaydını yaptırdık. Kızımın evde kalmak zorunda olduğu bu dönemde ailem bana yardımcı oldu, ancak tam zamanlı çalıştıkları için bu her zaman mümkün olmuyordu. Pandemi sırasında doğum izninde olan iyi bir arkadaşım bana çok destek oldu. Bir keresinde amirime ne yapacağımı bilemediğimi söylediğimde bana "bu senin sorumluluğun!" diye cevap verdi. İşyerinde bir ara çalışanların çocuklarına yönelik çocuk bakımı hizmeti seçeneğinden bahsediyorlardı, ancak sonra bu fikirden vazgeçildi.

BELÇİKA

Kasım 2022

“

Eşim serbest meslek sahibi ve tam zamanlı çalışmaya devam etti. Bu nedenle iki oğluma da büyük ölçüde ben baktım. Bunun adil olmadığını düşündüm.

Bir çırpıda konuşma
terapisti ve fizyoterapist
olmam gerekiyordu.

Jasmine

36 yaşında

36 yaşında bir grafik tasarımcı, fotoğrafçı ve sanat eğitimcisiyim. Eşimle ve beş ve üç yaşlarındaki iki küçük çocuğumla birlikte Belçika'nın büyük bir şehrinde yaşıyorum. COVID-19'dan önce yerel bir fotoğraf müzesinde çalışıyordum (atölyeler düzenliyor ve tanıtım materyalleri hazırlıyordum). Ancak, pandemi döneminde müze sadece dijital olarak hizmet verdiği için işim sona erdi. Şu anda bir kooperatif için çalışıyorum. Kocam serbest meslek sahibi ve tam zamanlı çalışmaya devam etti. Bu nedenle iki oğluma da büyük ölçüde ben baktım. Bunun adil olmadığını düşündüm. En küçük oğlum genellikle bir rehabilitasyon merkezine gidiyor, çünkü küçükken geçirdiği menenjit nedeniyle yaşına göre az gelişmiş durumda.

Pandemi başladığında, oğlum önce merkeze gitmeye devam etti, ancak ziyaret etme imkanlarımız çok kısıtlıydı. Kısa bir süre sonra içinde olduğu terapi grubu karantinaya alındı ve terapi çalışmaları sona erdi. Onu orada tutmanın artık bir anlamı yoktu; bu yüzden yaklaşık üç aylığına eve getirdik. Merkezde sunulan terapilerin yerine ne koyacağımı çözmeye çalışırken bir yandan da işim ve diğer oğlumun bakımı arasında gidip gelmek zordu. Bir çırpıda konuşma terapisti ve fizyoterapist olmam ge-

rekiyordu. Deneme yanılma yoluyla bunu yapmayı başardım. Ayrıca, rehabilitasyon merkezi ile iletişime geçtim, denediğim şeyleri onlara anlattım ve bana bazı ipuçları verdiler. İşe yaradığını söyleyebilirim; oğlum bu süre zarfında merdivenleri çıkmayı öğrendi.

Eşim ve ben çocuk bakımı ve ev işlerini daha eşit bir şekilde paylaşmaya çalışıyoruz, ama yine de ben ondan daha fazla yapıyorum. Çocuklarım tekrar okula ve merkeze gidebilmeye, büyükanne ve büyükbabaları tekrar her hafta çocuklara bakmaya başlayabildiklerinde, tanıdıklarım aracılığıyla kooperatifte bir iş buldum. Kooperatif aktivizm faaliyetlerinde bulunuyor ki bu benim için önemli. Yerel kuruluşlarla birlikte kâr amacı gütmeyen projelere katılıyoruz. Örneğin, yerel kütüphanede çoğunlukla göçmen kökenli ve/veya sınırlı dil bilgisine sahip kadınlar için bir güvenli alan oluşturduk. Kütüphanenin bahçesinde birbirleriyle kaynaşmaları ve toplu olarak bir baharat ve sebze bahçesi üzerinde çalışmaları için ayrılmış özel bir alanları var. Diğer kamusal alanlara da yayılmak için bazı fikirlerimiz var. Nihai hedefimiz ise şehri daha kadın dostu bir yer haline getirmek.

ROMANYA

Şubat 2022

“

Pandemi, Romanya'daki gey topluluk için ağır bir darbe oldu. Hem bir sağlık krizi ile hem de bir topluluk krizi ile karşı karşıya kaldık.

Andrei

29 yaşında

Ben 29 yaşında bir geyim ve gey hakları aktivistiyim. Aynı zamanda HIV-pozitifim. Roman olmayan, beyaz bir kişi olarak ayrıcalıklarımın farkında olduğum için bunları iyi değerlendirmeye çalışıyorum. HIV-pozitif bireylerin haklarını savunmak için HIV-pozitif olarak açık bir şekilde yaşıyorum. Pandemi Romanya'daki gey topluluk için ağır bir darbe oldu. Hem bir sağlık krizi ile hem de bir topluluk krizi ile karşı karşıya kaldık.

Eylül 2021'de HIV, kanser ve oto-immün hastalıklar için ülke çapında korkunç bir ilaç krizi yaşandı. Bu ilaç krizi her yıl, genellikle Ocak-Şubat aylarında yaşanıyor, çünkü devlet yıllık bütçenin onaylanmasını geciktiriyor. Bu kriz pandemi ile birlikte daha da derinleşti, çünkü devlet ilaç sübvansiyonları için ayrılan fonları keserek COVID-19 ile bağlantılı acil tıbbi durumlara yönlendirdi. Pandemi sırasında doktorlarımızdan ve HIV ilaçlarından mahrum kaldık. Gey olarak açıldıktan sonra daha geniş bir gey topluluğuna ulaştım ve ülkede tanı konulduktan beş ay sonra bile tedaviye başlamamış HIV hastaları olduğunu öğrendim. Pandemi, hastaların yetkililere olan güvensizliğini artırdı. Manevi desteği ya da bilgiye erişimi olmayan hastalar için umudunu korumak ve tedaviye devam etmek ise gerçekten zor. Doktorlarına gitmeyi bıraktılar, gerekli ilaçları temin etmeye çalışmayı bırak-

Romanya'daki HIV-pozitif nüfusun aşı olma oranı %40 ve bağışıklık yetersizliği olan hastalar için bu çok düşük bir oran.

tılar – inkar içinde yaşıyorlar. Bazıları bunu güvensizlikten, bazıları da sisteme karşı bir intikam ifadesi olarak yapıyor. Bu tepkiler her zaman vardı, ancak şimdi tam anlamıyla bir krize dönüşmüş durumda. İntihar etmekle ya da ilaçlarını almayı bırakmakla tehdit eden birinden bir mesaj ya da telefon almadığımız gün neredeyse yok gibi. İlaçlar kritik önem taşıyor, ancak yapbozun sadece bir parçası. Psikolojik danışmanlık ve izleme çalışmalarına da ihtiyaç var.

Sağlık çalışanları arasında HIV konusunda çok fazla yanlış bilgi mevcut. Hastanede doldurduğum tıbbi formda HIV-pozitif seçeneğini işaretlediğimde hemşire paniğe kapıldı ve aşı olmam için beni teşvik etmek yerine aşı olmamın güvenli olup olmadığını sordu. Koordinatör doktorla konuştu ve bu doktor da bana retroviral ilacımın aşısı etkisiz hale getirme riski olduğunu söyledi ve aşının etkisini göstermesi için antiretroviral ilacı yaklaşık bir hafta kesmemi önerdi. Bu da yetmiyormuş gibi ayrıca aşının etkili olmaması halinde değerli bir dozu boşa harcamış olacağım konusunda beni uyardı. Doktorla yüzleştirdim ve aşısı oldum. Sonra da bu konuya dikkat çekmek için sosyal medyada bir skandal yarattım. Romanya'daki HIV-pozitif nüfusun aşı olma oranı %40 ve bağışıklık yetersizliği olan hastalar için bu çok düşük bir oran.

MACARİSTAN

Kasım 2022

“

Pandemi başladı ve aniden Roman çocukların birçok sorunu oldu: Evde internet yok, tablet yok, elektrik yok, masa yok, ayrı odalar yok.

Çocukları okulu
bırakmaktan kurtardık.

Gabi

43 yaşında

Güney Macaristan'da orta büyüklükte bir şehirde yaşıyorum. 43 yaşındayım ve hala büyüdüğüm evde yaşıyorum. Ben doğduğumda annem 16 yaşındaymış. Planlı olarak dünyaya gelmedim ve o sırada 17 yaşında olan babam beni asla kabul etmedi. Annem evden ben küçükken taşınıp gittiği ve bana bakmadığı için büyükannem ve büyükbabam tarafından büyütüldüm. Liseden ilk mezun olan bendim. Büyükannem ve büyükbabam okuma yazma bilmiyordu. Üniversiteye gitmek ve bir yurttta yaşamak istiyordum; bu yüzden orta büyüklükte bir şehirde öğretmen yetiştiren bir üniversite buldum. Kimse beni desteklemedi. Büyükannem ve büyükbabam gitmeme izin vermek istemediler, korkuyorlardı. Diğer Romanlar 19 yaşında evlenmediğim ve fazla eğitimli olduğum için bana tepeden bakıyorlardı. Ama ben özgür olmak istedim ve gitmek istedim. Kimse için burada kalamazdım.

2018 yılında Çocuk Esirgeme Kurumu'na katıldım ve ilk olarak Roman kadınlara ve ailelere yardım eden bir mentor olarak çalıştım. Şimdi de anaokullarında ve okullarda sosyal hizmet uzmanı olarak çalışıyorum. Ben üniversitedeyken insanlar Roman çocuklarını onlara yardım edebilmem için bana getirirlerdi ve Romanlar da onlara yardım etmeme alıştılar. Sonra pan-

demide geldi ve birdenbire Roman çocukların pek çok sorunu oldu: Evde internet yok, tablet yok, elektrik yok, masa yok, ayrı odalar yok. Başka bir Roman aktivistle güçlerimizi birleştirdik ve bir şeyler yapmamız gerektiğine karar verdik. İş yerimden üç dizüstü bilgisayar aldım. İki tabletim ve bir bilgisayarım vardı ve sonra Roman çocuklar benimle çalışmaya geldiler. Romanlar birbirleriyle tanışmaktan korkmuyorlardı; birbirlerinden ya da virüs kapmaktan korkmuyorlardı. Ama çocuklar buradayken evde maske takıyorduk. Nisan 2020'de 18-20 çocuk okumak için evimize geldi; nasıl ve ne öğrendiğimiz konusunda okullarla iletişim halindeydik. Küçük bir kilise de çocuklar buradayken onlara yemek verebilmemiz için bize yardım etti. Çocukları okulu bırakmaktan kurtardık. Ocak 2021'de bunu bir sivil toplum kuruluşuna dönüştürmeye karar verdim. Roman olan ve olmayan birçok eğitim ve sosyal hizmet uzmanı ve ebeveyn bize katıldı; bağış ve hibe almak için bu organizasyonu kurduk. Ancak bu arada, evde eğitim verdiğimiz sırada birinci sınıfa giden kendi çocuğum vardı. Sabahları kendi çocuğumla ders çalışmak zorundaydım; öğleden sonra da çocuklar geliyordu ve onlara yardım etmek zorundaydım. Zor bir dönemdi.

HIRVATİSTAN

Temmuz 2021

“

**Hayatım bir anda
korku filmine
döndü.**

Vera

72 yaşında

Sahilde bir eve taşınmaya karar verdim. Şimdi bunun hayatımda verdiğim en iyi karar olduğunu düşünüyorum.

Adım Vera. 72 yaşındayım. 24 yaşındayken, her iki bacağımı da etkileyen bir tür felç olan parapleji teşhisi kondu. Başlangıçta destek için sadece bir bastona ihtiyacım vardı, ancak daha sonra tekerlekli sandalyeye ihtiyaç duymaya başladım ve o zamandan beri tekerlekli sandalye benim yoldaşım oldu. Emekli olduktan ve eşim öldükten sonra bir bakımevine taşınmaya karar verdim. Bir süre için beklentilerimin bir kısmını karşıladı, ancak aktif bir yaşantıya sahip sakinlere alışık değillerdi. Yorgun ve yardıma muhtaç insanlara hizmet vermeye alışkınlardı. Oysa ben çok enerjiktim ve orada birçok atölye çalışması düzenledim. Engelli insanlarla birlikte bir STK kurdum. Belediyenin sağladığı fon sayesinde binamızın karşısındaki büyük parka birkaç arı kovani yerleştirildi. Arılar orada yaşıyor ve bal üretiyorlar.

Bakımevinde kalışım belli bir noktaya kadar katlanılabilir bir durumdu, ancak COVID-19 her şeyi değiştirdi. Hayatım bir anda korku filmine döndü. Bizi odalarımıza kilitliyorlardı, kapının önüne bir sandalye koyuyorlar, yemek getiriyorlar, sonra kapıyı çalıp yemeği sandalyenin üzerine bırakıyorlardı. Daha sonra - tabii ki kapıyı çalmadan - boş tabakları topluyorlardı. 130 gün boyunca hapiste tecrite konmuş bir mahkum gibi muamele gördüm. 15 yaşındaki sevgili köpeğim de bu hikayenin önemli bir parçası. Köpeğimin benimle kalmasına izin

vermediler. Kapanmadan önce arabamı onun yaşam alanı olarak düzenledim. Gündüzleri birlikte dışarı çıkıyorduk, geceleri ise arabamda uyuyordu. Kapanma, bu rutinimizi de değiştirdi ve arkadaşşımdan köpeğimi evine götürmesini istemek zorunda kaldım. Ayrıca, insanlar gelip balkondan benimle konuşursa, personel onlara bağıriyor ve gitmelerini istiyordu. Zavallı yaşlı insanları tehlikeye attıklarını söylüyorlardı. Ama gerçek şuydu ki COVID-19 zaten içerideydi, başından beri bizimle birlikteydi - Bakımevinin 300 sakininden 170'i enfekte olmuştu.

Sahilde bir eve taşınmaya karar verdim. Şimdi bunun hayatımda verdiğim en iyi karar olduğunu düşünüyorum. Bu evde yaşamaya başlamamın üzerinden bir yıl geçti. Geldikten bir ay sonra, kasabanın yukarısındaki terk edilmiş köyün arılarım için mükemmel bir alana sahip olduğunu öğrendim. Avluya kovanlar koydum ve arılar hemen oraya yerleşti. Tekerlekli sandalye scooter'ımla her gün o köye altı kilometre gitmek, arılarla çalışmak ve birkaç saat boyunca farklı sağlıklı ürünler hazırlamak ve sonra geri dönmek, günlük rutinim haline geldi. Turist rehberleri bölgeyi ziyaret rotalarına koydular. Ürünlerimi satmıyorum ama alan insanlardan kurduğum STK'ya bağışta bulunmalarını istiyorum.

BİRLEŞİK KRALLIK

Kasım 2022

“

COVID-19'un insanların dayanışma duygusunu ve başkalarını destekleme arzusunu gerçekten güçlendirdiğini düşünüyorum.

Mark 36 yaşında

Adım Mark ve Oxfordshire'da yaşayan 36 yaşında bir erkeğim. Altı yıldır yerel bir süpermarkette çalışıyorum. Kapanmanın başlangıcında, kanser tedavisini yeni bitirmiş olan anem ve babamla birlikte yaşıyordum. Ancak babam ne yazık ki Nisan 2020'de sepsis nedeniyle vefat etti. Kapanma sırasında, yerel bir Facebook sayfasında, biri kas erimesi hastalığına sahip olan iki küçük çocuğu olan bir kadının yiyecek ve temel ihtiyaç maddelerini almakta zorlandığını gördüm. Ona destek olmaya karar verdim ve iki torba yiyeceği ücretsiz olarak kapısına teslim ettim. Kadın bunun çok makbule geçtiğini söyledi ve yaptığım iyilikten başkalarına bahsetti. Bu da gönüllülüğe başlamamın yolunu açtı. Ne zaman bir sorun görsem çözmeden duramayan bir insan oldum ve pandemi sırasında insanlara sağlanan desteklerde eksiklikler olduğunu fark ettim. Zinde ve sağlıklıydım; ayrıca temel ihtiyaçları karşılayan bir işte çalıştığım için evden çıkabiliyordum. Bu yüzden zor durumda olan insanlara yardım etmek için iyi bir konumda olduğuma karar verdim. Yerel Facebook gruplarında temel ihtiyaçları evlere teslim edebileceğime dair paylaşımlar yapmaya başladım ve günde yaklaşık 20 siparişi evlere götürmeye başladım. Gönüllülüğe başladığımdan bu yana 2000'den fazla kişiye destek olduğumu düşünüyorum ve hem destek olduğum kişiler hem de bölgedeki diğer gönüllüler olmak üzere toplumda pek çok arkadaş edindim. Bu işi yapmanın bana hayatımda daha önce sahip olmadığım bir amaç

Bir gün bir yardım derneği kurmayı umuyorum, çünkü gönüllülük artık hayatımın daimi bir parçası olacak.

ve yön duygusu verdiğini hissediyorum. Yaptığımla gurur duyuyorum ve başkalarına destek olmanın ruh sağlığıma iyi geldiğini, babamı kaybetmenin acısı ile baş etmeme yardımcı olduğunu düşünüyorum.

Şubat 2021'de bir doktorun ameliyathanesine kan götürürken taksi çarptı ve bu yüzden bir süre ara vermek zorunda kaldım. Bisikletim hurdaya çıktı, ancak bir yardım kuruluşu gönüllülük çalışmalarımı duydu ve iyileştikten sonra devam etmem için bana yeni bir bisiklet hediye etti. Gönüllülüğün en güzel yanı herkesin yapabilecek olması. Gönüllülük yapmak için herhangi bir kaynağa ihtiyacım yoktu, sadece bisikletim, Facebook ve insanların istekliliği. Ayrıca, ihtiyacı olan insanları gönüllülerle buluşturmak için devlet tarafından geliştirilen uygulamalardan birini de kullandım. Bir süre sonra, prestijli kurumlardan biri tarafından gönüllüleri onurlandırmak için konulan bir ödüle aday gösterildim. Ayrıca çocukları başkalarına destek olmaya teşvik etmek için yerel okullarda konuşma yapmam istendi. Bunların hiçbirisi COVID-19 olmasaydı gerçekleşmezdi ve hayatımda açılan yeni yollar için sonsuza kadar minnettar olacağım. Pandemi hayatımı tamamen değiştirdi. COVID-19'un insanların dayanışma duygusunu ve başkalarını destekleme arzusunu gerçekten güçlendirdiğini düşünüyorum ki bu harika bir şey. Bir gün bir yardım derneği kurmayı umuyorum, çünkü gönüllülük artık hayatımın daimi bir parçası olacak.

FRANSA

Şubat 2022

“

Kurumlar biz yabancıları haklarımızdan mahrum bırakmak için COVID-19'u ve kapanmaları bahane ettiler.

Andrea

45 yaşında

Ten rengini ya da milliyeti umursamayan insanlar gördüm. Sadece bir anne ve çocuklarına yardım etmek istiyorlardı.

Ben 49 yaşında Brezilyalı bir dansçı ve kostüm tasarımcısıyım ve yirmili yaşlarda iki kızım var. Şiddet uygulayan eşimi terk ettim ve yaklaşık on yıl önce Fransa'ya sığındım. Brezilya'da kendi evi olan, rahat geçiren bir insandım. Burada geldikten sonra diplomam tanınmadığı için uzman eğitimci olarak işimi yapamadım. Kızlarıma bakmak için çalışmam gerekiyordu; ben de capoeira ve dans öğretmeni oldum. Pazartesiden cumaya dersler veriyor, cumartesi ve pazar günleri de gösteriler yapıyordum. Pandemi kısıtlamaları ve hastalığım nedeniyle eskisi gibi çalışmıyordum. Dejeneratif bir hastalık olan poliyatriyaljim var. Bu konuda ne ben ne de doktorlar bir şey yapabiliyor.

Başlangıçta COVID-19'dan çok korkuyordum. Kızlarım kapanmayı benimle geçirdiler ve sorunum problemlerim olduğu için onlar da bu hastalığa yakalanmaktan özellikle korkuyorlardı. Aşı olmadan COVID-19'a yakalanmak benim için ölümcül olabilirdi. Büyük kızım hemşirelik okuduğu için de korkuyordum. Virüs yüzünden sinek gibi ölen doktorlar ve hemşireler gördüm. Kızım da hastaneye gidip çalışmak zorundaydı.

Kapanmalar sırasında Aile Yardımı Fonu, verdiği desteği aniden kesti. Çaresizlik içinde iki ay geçirdim. Haklarıma erişebilmek için oturma iznim olduğunu kanıtlamak zorundaydım. Yasal statümü kanıtlayan belgelerim vardı ama valilikten bir sertifika almam gerekiyordu ve valilik kapalıydı. Bir yandan da kostüm

siparişlerim iptal edildi ve birikimlerim bitti. Kira ödemem gerekiyordu. Bir sosyal hizmet görevlisinden yardım istedim. Bana yiyecek kuponu verdi, ama elimizdeki tek şey buydu ve tüm süpermarketler kupon kabul etmiyordu! Beni kurtaran şey, maddi olarak zor durumda olduğumu bildiği için yaptığı maskeleri satın alan bir adam oldu. Ona minnettarım. Bana süt, ekmek ve sebzeler getirdi, çünkü hiçbir şeyim yoktu. Brezilyalı bir arkadaşım yaşadığım zorlukları ve sokağa düşmekten korktuğumu birine anlattı. Bu kişi de benim için alışveriş yaptı. Ten rengini ya da milliyeti umursamayan insanlar gördüm. Sadece bir anne ve çocuklarına yardım etmek istiyorlardı. Bunu asla unutmayacağım. Bazıları ise sanki COVID-19'u buraya biz yabancılar getirmişiz gibi davranıyorlardı. Asyalılar için durum daha da kötü olmuştur diye tahmin ediyorum. 2020 Mayıs ayında valilikten bir yanıt aldım. Neyse ki bulunduğum evin sahibi olan emlak şirketi belli başlı haklara sahip olduğumu kabul etti ve beni evden atmadı.

Kurumlar biz yabancıları haklarımızdan mahrum bırakmak için COVID-19'u ve kapanmaları bahane ettiler. Ortada COVID-19 diye bir gerçek olduğunu biliyoruz, ancak bu haklarımızın olmadığı ya da diğerlerinden daha az hakka sahip olduğumuz anlamına gelmiyor. Engelli statüsünde çalışabilmem için Engelliler Dairesi'nin dosyamı kabul etmesi gerekiyor. Şu anda bile yardım almayı zorlaştıran bu sistemle mücadele ediyoruz.

SLOVAKYA

Şubat 2022

“

**Mahkemeye, polisle,
her şeyle uğraşmak
zorundayım.
COVID-19 bunların
üzerine tuz biber
ekiyor.**

Sylvia

36 yaşında

Sığınma evleri kapalıydı ve dört çocukla birlikte bir sığınma evi bulmak kolay değildi.

Benim adım Sylvia. 36 yaşındayım ve dört çocuğum var. Pandeminin ilk dalgası sırasında partnerimle birlikte yaşıyordum. Hem psikolojik hem de fiziksel şiddete maruz kaldım. Ayrıca paramı da çaldı ve o zamanlar çok paraya ihtiyaç vardı. Çocuklar çevrimiçi eğitim almak zorundaydı; ekipman satın almak ve internet paketini artırmak zorundaydım. En küçük çocuğumu hala emziriyordum ve büyük çocuklar için çevrimiçi eğitim çok zordu. Çocuklarım ve ben korkunç bir durumdaydık. Sığınma evine geldiğimde 49 kiloydum. Partnerim kızımı doktora gitmemizi gerektirecek kadar kötü dövdüğünde, ayrılmam gerektiğini anladım. Ama gidecek hiçbir yerim yoktu. Yetimhanede büyüdüm, ailem yok. Erkek kardeşim bazen bana para yardımı yapıyor, ama her zaman parası olmuyor.

Sığınma evleri kapalıydı ve dört çocukla birlikte bir sığınma evi bulmak kolay değildi. Haziran ayında bana sığınma evine gelebileceğimi söylediklerinde inanmadım. Ama evden nasıl çıkacağımı, eşyalarımızı nasıl toplayacağımızı çözmem gerekiyordu. Sonunda evden kaçmayı başardım. Başlarda çok zordu. Bizi bulmasından korkuyorduk. Sonra uzaklaştırma kararı aldık ve kendimizi çok daha güvende hissetmeye başladık. Burada, sığınma evinde, bize resmi mercilerle iletişim ve psikolojik danışmanlık konusunda çok yardımcı oluyorlar. İhtiyacım olduğunda gıda ve kozmetik ürünle-

ri de alabiliyoruz. Bu büyük bir yardım, çünkü sadece ebeveyn aylığı alıyorum ve her şeyi, okul için gerekli malzemeleri, çocukların kurslarını, yiyecekleri ve bebek bezlerini, kısacası her şeyi oradan ödemem gerekiyor. Ebeveyn aylığı yeterli değil. Şimdi en azından ne kadar param olduğunu biliyorum. Önceden partnerim banka kartımı aldığı için banka hesabımda ne kadar olduğunu bilmiyordum. Şimdi çok daha iyi. Ama sonra başka bir felaket başıma geldi. Çocuğumun babası (önceki partnerimden bahsediyorum, son ayrıldığım kişiden değil) kızımın velayetini almak için ihtiyati tedbir kararı aldırdı. Şimdi çocuğumu geri almak için duruşmayı bekliyorum. Ancak mahkemede bile pandemi nedeniyle her şey erteleniyor. Henüz bir duruşma tarihimiz bile yok. Babası çocuğumu göstermemek için elinden geleni yapıyor. Pandemiye bahane ederek bir şeyler uyduruyor, sürekli COVID-19 testi yaptırmamı istiyor. Test yaptırmak da masraflı...

Çok fazla şey oluyor. Bazen daha fazla dayanamayacağımı hissediyorum, ama dayanmak zorundayım. COVID-19'a daha farklı yaklaşıyoruz. Ciddi olmadığını söylemiyorum, biz de yaşadık. Ama bizi diğer insanları strese soktuğu gibi strese sokmuyor. İnsanlar dükkanların kapalı olmasını dert ediyor, ama ben mahkemeye, polisle, her şeyle uğraşmak zorundayım. COVID-19 bunların üzerine tuz biber ekiyor.

LİTVANYA

Temmuz 2021

“

**Sezonun bitmesine
sadece iki hafta kala,
otel faaliyet
göstermeyeceği için
işten çıkarılacağımızı
haber verdiler.**

Kristina

25 yaşında

25 yaşındayım. Lojistik ve ticaret okudum ve iki yıldan fazla bir süre bir otelde yönetici olarak çalıştım. Şu anda nişanlımla birlikte banka kredisiyle aldığımız bir dairede yaşıyoruz. Hayatım ve işim COVID-19 pandemisinden çok ciddi etkilendi.

Geçen yılın Mart ayında, birçok işletmenin kapanmak zorunda kalacağına dair söylentiler duymaya başladık. Otel müdürü ve sahipleri, oteli işletmenin artık mali açıdan uygun olmadığına karar verdiler. İki gün içinde oteldeki tüm faaliyetleri durdurmak, rezervasyonları iptal etmek ya da insanları başka otellere taşımak zorunda kaldık. Personelin akıbeti belirsizdi. İlk başta, mevcut izin günlerimizi kullanmamız gerektiği söylendi. Ancak benim hiç iznim kalmamıştı, bu yüzden süresiz ücretsiz izin talep etmek zorunda bırakıldım.

Daha sonra medya aracılığıyla, çalışanlara zorunlu izinde oldukları süre boyunca ödeme yaptıkları takdirde şirketlerin devlet desteği alabileceği bilgisi yayıldı. Şirket müdürü bizimle iletişime geçti ve bu programa dahil edilerek asgari ücret alacağımızı söyledi. Mart ayından Mayıs sonuna kadar zorunlu izinde sayıldım. Otel hala açılmamıştı; bu yüzden aynı şirket sahipleri tarafından deniz kenarında tatil için kiralanan bir evde çalışmak üzere iş teklifi aldım. Ya bu teklifi kabul edeceğimi ya da işten çıkarılacağımı söylediler. Ben de

Bizi gönüllü olarak istifa ettiğimize dair belge imzalamaya zorladılar. Kişisel durumlarımız dikkate alınmadığı için işverenlerle ve otel sahipleriyle pek de iyi bir şekilde ayrılmadık.

İş kabul ettim. Temmuz ayının sonunda işten çıkarılacağımız söylentileri yayılmaya başladı; ancak kimse bize önceden haber vermeyi düşünmedi. Halbuki en azından bu süreçte yeni bir iş bulmaya çalışabilirdik. Sonunda, sezonun bitmesine sadece iki hafta kala, otel faaliyet göstermeyeceği için işten çıkarılacağımız bildirildi ve bizi gönüllü olarak istifa ettiğimize dair belge imzalamaya zorladılar. Kişisel durumlarımız dikkate alınmadığı için işverenlerle ve otel sahipleriyle pek de iyi bir şekilde ayrılmadık.

Sekiz ay boyunca İş Bulma Kurumu'nda işsiz olarak kayıtlıydım. İlk başta dinlenmeyi ve iş aramamayı düşündüm. İş aramaya başladığımda durumun ne kadar kötü olduğunu fark ettim. Benzer bir maaşla sevebileceğim bir iş bulamadım. Sonunda evde oturmaktan sıkıldım ve paraya ihtiyacım vardı; bu yüzden bir markette çalışmaya başladım. Maaş neredeyse otelde aldığım ile aynı ve çalışma koşulları da iyi. Neyse ki nişanlım karantina sırasında işine devam etti ve ev için aldığımız krediyi ödeyebilirdi. Yalnız olsaydım muhtemelen ailemin yanına geri taşınmak zorunda kalacaktım. Nişanlım geçen Ağustos ayında evlenme teklif etti ve düğün için para biriktirmeyi planlıyorduk. Düğünümüz öyle ya da böyle bu sonbaharda gerçekleşecek, ancak gerekli miktarı biriktirmek çok zor. Kemerlerimizi çok daha fazla sıkmak zorunda kalıyoruz.

İZLANDA

Kasım 2022

“

İnsanlar bir yılı aşkın süredir evde sıkışıp kalmış, kim olduklarını ve kendi bedenlerinde kendilerini neden kötü hissettiklerini düşünüyorlardı.

Max

24 yaşında

24 yaşındayım ve lise öğretmeniyim. Non-binary biriyim ve 'onlar' (they/them)* zamirini kullanıyorum. Boş zamanlarımın çoğunu aktivizme ve insan hakları için, özellikle de non-binary bireyler için mücadele etmeye harcıyorum. Bunu yapabilecek zamana ve finansal güvenceye sahip olmanın büyük bir ayrıcalık olduğunun farkındayım. Zamanımı daha iyi bir dünya için insanları eğitmeye ve mücadeleye harcamak bana bir amaç ve zorlukların ortasında huzur veriyor. Non-binary kişilere yönelik dışlayıcı ve saldırgan tavrın pandemi ile birlikte azalacağını düşünmüştüm, ancak böyle olmadı. Toplum kuir (queer) bireyleri tartışmaktan uzaklaşıp sağlıkla ilgili konulara yöneldi. Pandemide tüm resmi uygulamalar ikili cinsiyet sistemi temelinde yürütüldü. Örneğin, aşılarla ilgili her şey, yayımlanan veriler de dahil, ikili cinsiyet ayrımına dayandırıldı.

Toplumsal cinsiyet karşıtı hareketin genel olarak translar ve non-binary bireyler üzerinde kötü bir etkisi oldu. Kuir/engelli göçmenler ve seks işçileri gibi en marjinalleştirilmiş gruplar bu hareketten çok olumsuz etkilendiler. Toplumsal cinsiyet karşıtı hareket, cis kuir bireyler gibi daha fazla ayrıcalığa sahip kişileri o kadar etkilemiyor. Hükümet bu durumun farkında ve birtakım adımlar atmaya çalışıyor, ancak pandeminin ortasındaiken hiçbir şey yapılmıyordu. Translar için sağlık sistemine girmek, personelin bu konularda bilinçli veya eğitimli olmayabileceğini bildikleri için genellikle

zordur. Bu durum özellikle pandemi sırasında daha da belirgin hale geldi. İnsanların sizi yanlış anlayacağını, uygun tuvaleti kullanmayacağını veya ihtiyacınız olan hizmeti alamayacağını bildiğiniz bir kuruma girmenin getirdiği bir stres var. Bu benzeri görülmemiş zamanlarda sağlık personelinin doğru zamirleri kullanmak gibi konularda kendilerini eğitecek zamanları olmadığını anlıyorum, ancak yine de berbat bir durum.

Pandemi sırasında yalnızca gerekli ameliyatlar gerçekleştirildi. Yani cinsiyet uyumlama ameliyatları 'isteğe bağlı' ameliyatlar olarak görüldüğü için yapılmadı. COVID-19'un hemen ardından hastanelerde cinsiyet uyum süreci uzmanları için büyük bir talep artışı oldu. İnsanlar bir yılı aşkın süredir evde sıkışık kalmış, kim olduklarını ve kendi bedenlerinde kendilerini neden kötü hissettiklerini düşünüyorlardı. COVID-19'un bir sonucu olarak, normalde açılmaları daha uzun sürecek olan insanlar bunu daha hızlı yapabildiler ve pandemi onlara hayatın kısa olduğunu, bu yüzden onu en gerçek haliyle yaşamının daha iyi olduğunu fark ettirdi. Biz de kuruluşumuzda bu şekilde, bir dalga halinde açılan insanlar olduğunu fark ettik. Pandemiden önce trans bireyler için destek toplantıları düzenliyorduk ve kimse gelmiyordu, ancak şimdi birçok insan katılmak istiyor. Hayat normale dönüyor olsa da trans ve non-binary bireylerin diğerleri gibi hayatlarına geri dönebileceklerini düşünmüyorum.

* Türkçe dilindeki 'o' zamirinin İngilizcedeki karşılığı 'he' ve 'she' şeklinde cinsiyet kimliğine bağlı olarak ifade edildiği için, non-binary bireyler ikili cinsiyet sisteminin dışında kalan 'they/them' (onlar/onların) zamirlerini tercih ediyorlar.

AVUSTURYA

Şubat 2022

“

**COVID-19, seks
işçilerinin durumunu
daha da kötüleştirdi,
kadınların sorunlarını
daha da görünür hale
getirdi.**

Seila

45 yaşında

Benim adım Seila. Kendi stüdyomda serbest çalışan bir dominatriksim. Kapanmalar nedeniyle stüdyomu geçici olarak kapatmak zorunda kaldım ve günlük düzenim bozuldu. İlk kapanma benim için bir şok oldu. Artık hiçbir şeyden keyif almıyordum, yaşama sevincim sönmüştü. Kapanmanın ne kadar süreceği, finansal olarak nasıl başa çıkacağım ve herhangi bir destek olup olmayacağı konusundaki belirsizlik beni çok zorladı. İkinci kapanmada, stüdyomun kapanış saatini kendim tayin ederek belirsizlikle başa çıkmaya çalıştım. Duygusal anlamda çok inişli çıkışlı bir dönemdi. Sadece son kapanmada boş zamanımı üretken bir şekilde kullanmayı başardım. Maddi olarak iki yakamı bir araya getirebiliyordum çünkü sırtımı dayayabileceğim birikimlerim vardı.

Birçok meslektaşım maddi sorunlar yaşadı, çünkü kendimizi serbest meslek sahibi olarak kaydettirmemiz ve sigortalatmamız gerekiyor ve bürokratik engeller nedeniyle bazılarımız için bu çok zor. Para sıkıntısı nedeniyle birçok meslektaşım yasa dışı çalışmaya devam etti. Ancak bu durum, kadınların şantajla maruz kaldığı ve polise başvuramadığı tehlikeli durumlara yol açıyor. Ben de kapanmalar sırasında yasa dışı çalışmak için teklifler aldım. Bazı insanların bu durumu istismar ettiği izlenimine kapıldım. Ayrıca uzun kapanma dönemlerinde bazı meslektaşılarımın, özellikle de resmi olarak para kazanmalarına izin verilmeyen ancak sınırlar kapalı olduğu için ülkelerine de dönemeyen göçmen seks işçilerinin borç batağına saplandığını biliyorum. Daha sonra, dört ay boyunca çalışabildiler ve borçlarını azaltabildiler, ancak bir sonraki kapanmada

kullanmak üzere para biriktiremediler. Bazı seks işçileri çok zor durumdaydı. Çocuklarına kıyafet alacak paraları yoktu ve bazıları evlerini kaybetti. Pandemi sırasında pek çok genelev kapandı ve pek çok kadın henüz yasa dışı çalışmaktan kurtulamadı.

Seks işçileri olarak her altı haftada bir sağlık kontrolüne gidiyoruz. Pandemiden önce yaklaşık 3000 kadın bu kontrole giderken, şimdi 2000 kadın bile gitmiyor. Bu da birçoğunun sigorta primlerini azalttığı ya da sigortalarını iptal ettiği ve artık kaçak çalıştığı ya da geçinebilmek için başka işler yaptığı anlamına geliyor. Aşı benim için çok önemliydi - bir nevi hediye gibiydi. Bir seks işçisi olarak tüm hijyen tedbirlerine uymak mümkün değil. Örneğin ne ben ne de meslektaşlarım FFP2 maskesi takıyoruz; çünkü bu mümkün değil. Ama test benim için çok önemli. Kendimi her gün test ediyorum, çünkü kendime ya da müşterilerime bulaştırmak istemiyorum. Ayrıca eskisinden çok daha kapsamlı temizlik yapıyorum ve ortamı havalandırıyorum.

Pandemi sırasında bir dernek, bir tür lobi grubu kurduğum çünkü seks işçiliğinin her zaman basın toplantılarının kapsamı dışında bırakılmasından rahatsızdım. Dernek aracılığıyla birbirimize destek olduk ve bilgi paylaştık. Bakanlıklara mektuplar yazdık ve kamuoyu ile paylaştık. Ayrıca bağış topladık ve ihtiyacı olan seks işçilerine alışveriş kuponları dağıttık. COVID-19 seks işçilerinin durumunu daha da kötüleştirdi ve kadınların sorunlarını daha da görünür hale getirdi.

ROMANYA

Kasım 2022

“

Pandeminin ilk ayları benim için de çocuklarım için de travmatikti. Bu dönemin onların psikolojik gelişimi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu düşünüyorum.

Crina

42 yaşında

Benim yaşlarımda olan yeğenim geçici olarak bir aydır bizimle yaşıyor. Birisinden çocuk bakımı için yardım almanın nasıl bir şey olduğunu görmek benim için bir çeşit aydınlanma oldu.

Adım Crina. Dokuz ve dört yaşında iki erkek çocuğu olan bekâr bir anneyim. Depresyondan muzdaribim ve obezite ile mücadele ediyorum. Çocuklarımla babaları onların yetiştirilmesine katkıda bulunmuyor. İkinci oğlumun babası bana şiddet uyguluyordu ve hamileyken onu terk ederek hamile kadınlara özel bir sığınma evine taşındım; 2020'nin başına kadar iki yıl boyunca orada kaldım. Oradayken doğum yaptım. Pandemiden hemen önce kendi evime taşındım, çünkü biraz para biriktirmeyi başarmıştım.

Pandeminin ilk ayları benim için de çocuklarım için de travmatikti. Bu dönemin onların psikolojik gelişimi üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Korku içinde yaşadık, dışarı çıkmadık, evimiz yer altındaydı ve çok küf vardı. 2020 yılında, 100 km uzaklıktaki küçük bir kasaba için başkenti terk etmek zorunda kalmamıza rağmen oradan taşınmak için önümüze çıkan ilk fırsatı değerlendirdik. Birisi bize bu kasabada, satılana kadar ücretsiz kalabileceğimiz bir ev teklif etti. Aradan iki yıl geçti ve biz hala oradayız. Taşındığımızda üniversiteyi bıraktım. Sosyal Hizmet bölümünün üçüncü sınıfındaydım. Pandemi sırasında çevrimiçi olduğu için dersleri takip etmek kolay olabilirdi, ama terk edilmiş bir evde kalıyorduk, akan suyu yoktu, temizlenmesi ve boyanması gerekiyordu. Çok stresliydim ve

çalışmak için hiç gücüm kalmamıştı.

2020 yazında, en küçük çocuğum iki yaşındayken, kadınları kariyer değişikliği konusunda destekleyen bir vakfa katıldım. Bir süre sonra Sosyal Hizmet programına yeniden kaydolmaya karar verdim. Neyse ki, profesörler destekleyici ve derslerini sınıfa gelmeden takip etmeme izin veriyorlar. Gelecek yıl mezun olmayı planlıyorum. Artık yeni bir adım atmanın zamanı geldi. Sürekli bu şekilde yardıma muhtaç durumda olmak beni iyi hissettirmiyor. Başkalarının yardımına, özellikle de maddi yardımına, bağlı yaşamak iyi gelmiyor. En küçük oğlum artık büyüdü ve bazı sorunlarının üstesinden geldi; bu yüzden biraz daha özgürüm. Artık bir iş bulmaya odaklandım. Bir komşum bana bir iş için referans oldu; yakında görüşmeye çağrılmayı umuyorum. Benim yaşlarımda olan yeğenim geçici olarak bir aydır bizimle yaşıyor. Birisinden çocuk bakımı için yardım almanın nasıl bir şey olduğunu görmek benim için bir çeşit aydınlanma oldu. Dört yıl boyunca bu rahatlığı hiç yaşamamıştım; kimse en küçük oğlumu anaokuluna ya da parka götürmemişti ve kimse en büyük oğlumla ev ödevi yapmamıştı. Bu ay kendimi şımartılmış hissettim. Bu sayede yaşam koşullarımla beni nasıl tüketmiş olduğunu, nasıl nefessiz ve güçsüz kalmış olduğumu fark ettim.

LETONYA

Şubat 2022

“

Karantina bana kendi içime dönme ve eşcinsel olduğumu anlama şansı verdi.

Vika 23 yaşında

23 yaşındayım. Riga’da doğdum. Yüksek lisans öğrencisiyim, sosyal ağlarda aktifim, fotoğrafcılık yapıyorum ve çeşitli Avrupa projelerinde gönüllü olarak çalışıyorum. Karantina bana kendi içime dönme ve eşcinsel olduğumu anlama şansını verdi.

Tek başıma okuyarak ve sosyal medyada takılarak çok zaman geçirdim. Daha fazla bilgi edindikçe duygularımın normal olduğunu da daha iyi anladım. Hayatımda dikkat etmediğim ya da fark etmediğim bazı şeyler var, ama pandemi tüm bunları fark etmeme, bir aydınlanma yaşamama yardımcı oldu. Gerçek yönelimimi keşfedebildim. Pandemiden önce ilişkiler kurmaya çalışıyordum, ama hiçbiri yürümüyordu. Pandemi sırasında kadın idollerin yer aldığı çok fazla posterim olduğunu fark ettim ve bir şekilde bunun hakkında düşünmeye başladım: “Neden bu kadar çok kadın idolüm var?”. Bunu düşünmeye başlayınca kafama dank etti. Bunu kabul etmek benim için zordu çünkü kendimi homofobik olarak görüyordum. Kadın karakterleri ve kadınları her zaman sevmiştim ama bu duyguların adını koymaya hiç izin vermemiştim. Bana her zaman evlenmem ve çocuk sahibi olmam gerektiği söylendi.

Kasım 2020’den bu yana yönelimimi inkâr etmek yerine kabul etmeye başladım. Açıl-

Sevdiğiniz birinin sizi kabul etmemesi ya da duygularınızın geçici olduğunu söylemesi çok yaralayıcı.

madım, ama bu konu hakkında sıradan bir şeymiş gibi konuşmaya başladım. Sonra Tik-Tok’a katıldım ve insanlar bana abone olmaya başladı ve yerel LGBTİQA+ topluluğunun parçası olduğumu hissetmeye başladım. Daha sonra, LGBTİQA+ temalı ilk Erasmus toplantısına bile gittim. Ve dün, ilk kez, onur yürüyüşlerini düzenleyen Letonya LGBTİQA+ topluluğunun ofisine gittim. Bu benim açık kimliğimle bir topluluk önüne ilk çıkışımdı ve bir çeşit açılma deneyimiydi, çünkü etrafındaki herkes kim olduğunuzu ve neden orada olduğunuzu anlıyor. Aileden biri gibi sıcak karşılandım.

Karantinanın başlangıcından bugüne kadar kendimi kabul etmeyi başardım. Bu garip gelse de karantina bana bazı açılardan yardımcı oldu diyebilirim. Bir terapistle gitmeye başlamadan önce bu konuda konuşabileceğim kimse yoktu. Arkadaşımla konuşmaya çalıştım, ama o bunun geçici bir şey olduğunu söyledi. Çok acı vericiydi; artık bu arkadaşımıyla görüşmüyoruz. Sevdiğiniz birinin sizi kabul etmemesi ya da duygularınızın geçici olduğunu söylemesi çok yaralayıcı. Bu deneyim arkadaşlarımla kim olduğumu anlamama yardımcı oldu. Sosyal ağlar sayesinde destek buldum ve kendimi bir topluluğun parçası hissetmeye başladım.

SIRBİSTAN

Kasım 2022

“

**COVID-19 döneminde
şiddetin arttığını fark
ettim, aynı yoksulluğun
arttığı gibi.**

Maja | 60 yaşında

Ben Maja ve 60 yaşındayım. Bir erkek çocuk annesiyim ve Roman bir kadını. 20 yılı aşkın bir süredir Roman kadınların hakları için aktivistlik yapıyorum. Şimdiye kadar kaç kez COVID-19 geçirdiğimi bilmiyorum, muhtemelen dört ya da beş kez. Sürekli Roman yerleşim yerlerini dolaşırım, onları ziyaret ediyorum ve insani yardım götürüyorum. COVID-19 sayesinde hayatım değişti. Örneğin, düzenli olarak gittiğim sağlık merkezi bir COVID-19 hastanesi oldu ve artık düzenli sağlık kontrolleri yapılmıyor. Oraya sadece virüs kapmışsanız gidebiliyorsunuz. Bu kadar çok virüsten sonra nefesim zayıfladı ve astım için olan bir pompa kullanmam gerekiyor. Ama çalışmayı bırakmadım; işim önemli.

COVID-19 sırasında şiddetin arttığını fark ettim, aynı yoksulluğun arttığı gibi. Eskiden çalışanlar artık çalışmıyor; her şey durdu ve eski haline de bir daha dönmedi. Tecrübelerime göre kadına yönelik şiddet, herkesin evde olduğu, yoksul olduğu ve içkinin şiddete yol açtığı tatil dönemlerinde artıyor. COVID-19 sırasında da durum böyleydi. Sanki o birkaç aylık kapanma hiç bitmeyecek uzun bir tatil gibiydi. Korkunçtu. Romanlar arasında, özellikle yaşlılar arasında ölümler arttı, ama gençler de öldü. Ancak bu ölümlerin nedeninin COVID-19 ol-

Pandemiden önce her yerleşim yerinde şiddet yaşayanların başvurabileceği bir kadın vardı - onlarla aramızda iletişim ve bağlantı kuran. Pandemi başladığında bu hat koştum.

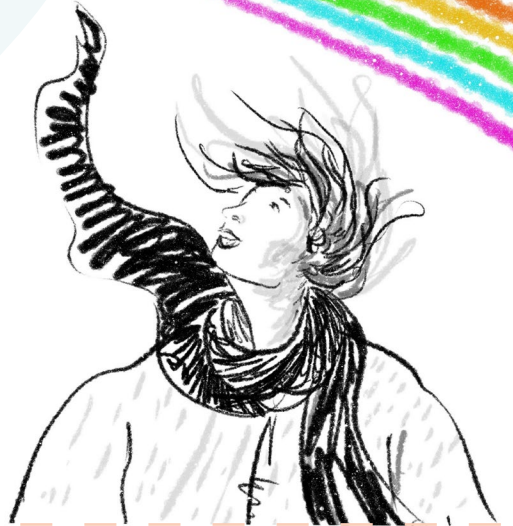
duğunu söyleyemeyiz, çünkü çoğu ölmeden önce test edilmedi. Çok az kişi doktora gitti. Doktorlar da Roman yerleşim yerlerine gelmedi. Yerleşim yerinin yakınındaki sağlık merkezleri kapalıydı. Romanlar aşı bile olmadılar. Nasıl hayatta kaldıklarını ancak Tanrı bilir. Romanların bize gelmesi yerine biz onlara gittik. Sonra da COVID-19 kliniklerine gittik ve hasta insanların nerede olduğunu bildirdik. Pandemiden önce her yerleşim yerinde şiddet yaşayanların başvurabileceği bir kadın vardı - onlarla aramızda iletişim ve bağlantı kuran. Pandemi başladığında bu hat koştum. İnsanlar bir araya gelemedi; biz de onlara ulaşamadık. Tek bilgi kaynağı olan elektronik iletişim araçlarını, telefonu ve sosyal ağları kullanmaya başladılar.

COVID-19 sayesinde kendime ve özbakıma daha fazla zaman ayırdım. Değişen şeylerden biri de sağlığım hakkında daha fazla düşünmeye başlamam oldu. Ayrıca, kafamı boşaltmama yardımcı olduğu için kroşe işine sardım; o bana iyi geldi. Tüm sağlık talimatlarına uymama rağmen, COVID-19'a yakalanmaktan kurtulamadım, çünkü yerleşim yerlerinde benim gelmemi bekleyen Roman kadınları yalnız bırakamazdım.

TÜRKİYE
Şubat 2022

“

Pandemiden bu yana inanılmaz zor durumlar yaşadım. Bir yandan da ne kadar güçlüyüm diyorum kendi kendime.

Çiçek

26 yaşında

Ben 26 yaşındayım. Üniversiteden çevre mühendisliği bölümünden yeni mezun oldum. Pandemiden önce bir yurttta kalıyordum. Kapanma tedbirleri uygulandığında ailemin evine döndüm. Ne yazık ki ailemle yaşadığım deneyim olumlu değildi. Bir gece hep birlikte yemek masasındaydık ve haberleri dinliyorduk. Diyanet İşleri Başkanı'nın LGBTQİA+ bireyleri hedef aldığı ve özellikle COVID-19'a atıfta bulunarak "eşcinselliğin beraberinde hastalık getirdiğini" iddia ettiği haberi vardı. Bu haberi duyduğumda LGBTQİA+ yanlısı bazı yorumlar yaptım. Sonra kardeşim beni değiştirmekle suçlamaya başladı ve LGBTQİA+ hakları gibi düşüncelerin bana uymadığını söyledi. Çok sinirlendim ve üzüldüm. Kavga etmeye başladık ve beni dövdü. Aslında bu kavga sırasında çok 'komik' bir şey oldu. Çok uzun boylu ve cüsseli bir adam olmasına rağmen aramızda kavga çıkınca yanlışlıkla kolunu kırdım. Aslında kazara olmadı, nefsi müdafaydı. İlk defa şiddete maruz kaldım. Sanırım gidecek başka yerimin olmaması ve pandemi döneminin uzun süreceğinin belli olması ailemi daha acımasız hale getirdi. Bu süre zarfında beni bastırabileceklerini düşündüler.

Siyasette olduğu gibi, nerede savunmasız bir insan varsa, ona yönelik saldırılar daha fazla oluyor. Pandeminin şiddete meyilli olanları

cesaretlendiren bir dönem olduğunu düşünüyorum. Pandemiye bağlı sıkışmışlık hissinin yanı sıra siyasi liderlerin kadınlara yönelik açıklamaları da erkeklere şiddet uygulamaları için güç ve cesaret verdi. Ağabeyimle kavga ettikten sonra evden ayrıldım ve İstanbul'a taşındım. Giderken aileme "beni sadece birinin ölümü ya da düşünü için arayın!" dedim.

İstanbul'da çevre mühendisi olarak iş bulmadığım için bir kafede çalışmaya başladım. Yakın zamanda ev arkadaşım tarafından da şiddete maruz kaldım. Bir gün köpeğimde bazı yara izleri gördüm ve ev arkadaşımın bu konuda konuşmak istedim. Köpeğim hakkında soru sorduğumda beni darp etti. Bu olaydan sonra kanıt olarak doktor raporu aldım ve ona karşı dava açtım. Ama o Türkiye'de hukuk sisteminin ve adalet mekanizmalarının işlemediğini bildiği için rahat. Ortak arkadaşlarımıza "Bana ne yapabilirler ki?! Tecavüzcüleri bile serbest bırakıyorlar. Bana mı bir şey yapacaklar?" diyordu. Pandemiden bu yana inanılmaz zor durumlar yaşadım. Bir yandan da ne kadar güçlüyüm diyorum kendi kendime. Bu evden çıkmaya karar verdim. Ama kiralar iki katına çıktı. Bir yolunu bulacağım. Artık tehditlere ve pasif agresif davranışlara maruz kalmak istemiyorum. Köpeğimle birlikte huzurlu olmam her şeyden daha önemli.

İSPANYA

Kasım 2022

“

**Anka kuşu gibi
küllerimden
yeniden doğmam
gerekliyordu.**

Carla 60 yaşında

“Yaşamak için direneceğim ve mücadele edeceğim” diyen bir şarkı duydum. Bunu kendi kendime sürekli tekrarladım.

Adım Carla. Beş yıl önce oğlumla birlikte Güney Amerika’dan ayrılarak İspanya’ya yerleştim. Ülkemi aşırı şiddet nedeniyle terk ettim ve daha iyi bir yaşam beklentim vardı, ancak buradaki hayatım başından beri çok zor oldu. Yaşlı insanlar için bakıcı olarak çalıştım, ama çalışma koşulları insanlık dışıydı. Haftanın yedi günü çalışıyordum ve aldığım maaş asgari ücretin altındaydı. Baktığım kadın bana kötü davranıyor, hakaret ediyor, beni aşağılıyor ve kilomla ilgili şakalar yapıyordu. Kısacası sömürülüyordum. Pandemi başladığında, Alzheimer hastası bir kişi için bakıcı olarak çalışıyordum, ama aynı evde kalmıyordum. Kadın sürekli ten rengime hakaret ediyordu. Oğlu bulaş korkusuyla beni kovdu ve ne sözleşmem ne oturma iznim olduğu için hiçbir şey yapamadım. Bir kiliseye gidip yemek istedim, çünkü yiyecek hiçbir şeyimiz yoktu. Daha sonra yerel bir ırkçılık karşıtı örgüt, durumumu öğrenmek için beni aradı ve bana biraz para verdi. O gün hiçbir şeyim yoktu, neredeyse ağlayacaktım, “dünyada hala iyi insanlar var, başkalarını önemsiyorlar” diye düşündüm. Daha sonra bana meme kanseri teşhisi kondu. Param yoktu, işim yoktu. Dünyanın omuzlarıma çöktüğünü hissediyordum, ama anka kuşu gibi küllerimden yeniden doğmam gerektiğini düşünüyordum. Sosyal hizmetlere gittim ve bana o dönemde hayatta kalma yetecek kadar küçük bir harçlık verdiler. Yardım istemekte zorlanıyorum, çünkü kendi ayaklarımın üzerinde durmaya alışkınım. Ama

bunu yapmak zorundaydım. Yardım istediğim için utanç duymuyorum, çünkü hayatta kalmak için bunu yapmam gerekiyordu.

Ben yatakta iyileşmeye çalışırken oğlum iş aradı, ancak oturma iznimizin olmaması nedeniyle zorlandı. Bazen ücret almadan çalışıyordu. Sonunda bir WhatsApp grubu aracılığıyla bir temizlik işi buldum. Tedaviden sonra çalışmak daha da zorlaştı. Gündüzleri hastaneye gidebilmek için geceleri çalışıyorum. Bu iş sayesinde nihayet oturma izni alabildim.

Çok fazla ayrımcılık ve aşağılanma yaşadım. Kişisel hikayemi kimseye anlatmak istemiyordum, ama sonra internette bir destek grubu aradım ve bir WhatsApp grubu buldum. Pandemi sırasında zor koşullarda yaşayan başkalarının hikayelerini okudum. Grup anonimdi ve durumumla nasıl başa çıkacağıma dair gruptaki diğer insanlardan fikirler aldım. Örneğin, aynada kendime bakmayı ve olumlu sözlerle kendimi cesaretlendirmeyi öğrendim. Şimdi bunaldığımı hissettiğimde her şeyi bir günlüğe yazıyorum. Bunlar bana yardımcı oldu. Ayrıca Tanrı’ya dua ediyorum. İnsanın bir şeye inanması gerekiyor, yoksa yıkılırsınız. “Yaşamak için direneceğim ve mücadele edeceğim” diyen bir şarkı duydum. Bunu kendi kendime sürekli tekrarladım. Hâlâ mücadele ediyorum ve her şeyin yoluna gireceğine dair umudum var.

İSVEÇ

Şubat 2022

“

**Artık sığınmacı yardımı
ile geçinmek zorunda
olmamamız ve hayatın
daha ucuz olduğu daha
büyük bir kasabada
yaşıyor olmamız güzel,
ama yine de para
sıkıntısı var.**

Sara

38 yaşında

Ben 38 yaşında İranlı bir kadını. İki yıl önce İsveç'e sığınmacı olarak geldim. Kocam ve oğlumla birlikte yaşıyorum. İran'da iyi bir hayatımız vardı. Mimar olarak çalışıyordum. Güzel bir evimiz, güzel bir arabamız, her şeyimiz vardı, ama din hakkındaki görüşlerimi dile getirdiğim için kalmam artık güvenli olmaktan çıkmıştı. Apar topar ayrılmak zorunda kaldım. Annemle vedalaşma fırsatım bile olmadı. İsveç'e geldikten kısa bir süre sonra Göçmenlik Bürosu bize küçük bir kasabada kalacak yer önerdi ve orada bir yıldan fazla yaşadık. Oturma iznimizi aldıktan sonra daha büyük bir kasabaya taşındık. COVID-19 benim için bir felaket oldu. Oğlum her gün okula trenle gitmek zorundaydı ve hastalanmasından korkuyordum. Sürekli evde kaldım ve kısa zamanda bir aşı bulunması için dua ettim. Ama aşı olmadan önce Göçmen Bürosu'na mülakata gittiğimde COVID-19'a yakalandım. Üç hafta boyunca çok hastaydım ve ambulansla hastaneye kaldırıldım. Sığınmacı olarak yaşadığımız kasaba küçüktü ve orada yapacak çok az şey vardı. Oraya taşındığımızda, bir yetişkin eğitim derneğinin sığınmacılar için ücretsiz İsveççe dersleri verdiğini duyduğumda çok mutlu oldum. Ancak COVID-19 nedeniyle tüm dersler iptal edilmeden önce sadece bir hafta katılabildim. WhatsApp üzerinden çalışabileceğimi söylediler ama bu bende işe yaramadı. Çevrimiçi derslerin belki de sadece %20'sini anladım. İsveççe öğrenememek çok büyük bir stres kaynağıydı.

İnternete erişim ise bir başka zorluktu. Her ay 200 dakikalık telefon kontörü ve üçer gb internet paketi satın alıyorduk. Bu da 300 SEK'e mal oluyor ki bu da aylık aldığımız 5000 SEK'in (yaklaşık 500 euro) büyük bir kısmını oluşturuyor. Oğlum çevrimiçi derslere katılmak zorundaydı ve bir gün ders sırasında internet paketi bitti. Yardım için Göçmenlik Bürosu'nu aradım. Beni beklemeye aldılar ve 15 dakika sonra telefonumun kontörü bitti. COVID-19 gıda fiyatlarını da artırdı. Örneğin ekmek pahalıydı; ben de un aldım ve kendim ekmek yaptım. Kendimi günde iki küçük öğünle sınırlamaya çalıştım. Oğlum bir şeylerden mahrum kalmak zorundaydı. Ayakkabıları eskimiş ve yıpranmıştı; trende diğer çocuklar ona baktığı için bana yeni ayakkabılar istediğini söyledi. Ona beklemesini söylemek zorunda kaldım.

Artık sığınmacı yardımı ile geçinmek zorunda olmamız ve hayatın daha ucuz olduğu daha büyük bir kasabada yaşıyor olmamız güzel, ama yine de para sıkıntısı var. Sınıfa geri döndüğümüz için mutluyum ve İsveççe öğrendiğimi hissediyorum. Ancak kafam doluyken odaklanmak zor. Annemi, İran'ı ve parayı düşünüyorum. Annemi buraya getirebilmek için bir iş bulmam gerekiyor. Anneme bir daha asla sarılamayacağım diye korkuyorum.

ÇEK CUMHURİYETİ

Şubat 2022

“

**Pandemi deneyimi,
özellikle de sağlık
hizmetlerine erişim
sorunu ve burada ikinci
sınıf vatandaş muamelesi
görmek bizim için bardağı
taşıran son damla oldu.**

Valeria

39 yaşında

Devletin biz göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimini engellemesi pandemi sırasında daha da belirgin hale geldi.

Ben Valeria. Üç çocuğum var. Dört yıl önce eşim burada yazılım mühendisi olarak işe girince Çek Cumhuriyeti'ne taşındık. Ben aslen Rusya vatandaşıyım ve tıp diplomamı orada aldım. Medikal estetik uygulamaya devam etmek için diploma denklik sürecini tamamlayamadım, bu yüzden bir güzellik merkezi açtım. Pandemi başladığında salonumu uzun bir süre kapatmak zorunda kaldım. Bazı mali tazminat programlarına başvurduğum. Aldığım parayla kirayı ödeyebildim ve biraz yiyecek alabildim, ama hepsi bu. Neyse ki, Çek Cumhuriyeti'ndeki diğer birçok göçmenin aksine, eşimin işi pandemiden etkilenmediği için maddi olarak güvendediz.

Yakında kalıcı oturma izni alabileceğiz olsak da, farklı bir ülkeye taşınmaya karar verdik. Pandemi deneyimi, özellikle de sağlık hizmetlerine erişim sorunu ve burada ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmek bizim için bardağı taşıyan son damla oldu. AB üyesi olmayan bir ülkeden gelen ve uzun süredir burada ikamet eden göçmenler olarak, kamu sağlık sisteminin bir parçası değiliz ve özel sigorta için ödeme yapmak zorundayız. Ayrıca, devlet geçen yıl üçüncü ülke vatandaşları için özel sigorta koşullarını değiştiren bir yasa çıkardı. Artık fiyatlar yükseldi ve devlete ait bir sigorta şirketine kaydolmak zorundayız. Tüm dönem için peşin ödeme yapmamız gerektiğinden bu önemli miktarda bir para ve birçok göçmen bunu ödemekte zorlanıyor.

Devletin biz göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimini engellemesi pandemi sırasında daha da belirgin hale geldi. Çek vatandaşları ayda birkaç COVID-19 testini ücretsiz yaptırırken, biz bu hizmetten her yararlanmak istediğimizde test için para ödemek zorunda kaldık. Aşı olan ilk göçmenler arasındaydım. Yaşlarına veya sağlık durumlarına bakılmaksızın uzun süredir ikamet eden göçmenler için aşı kayıt hakkı Haziran 2021'in başında açıldı, kayıtların 18 yaşın üzerindeki tüm Çekler, AB vatandaşları ve kalıcı oturma izni olan göçmenler için açılmasından çok sonra. Ödemeyi önden yapmam gerekti ve bu para özel sigortam tarafından bana yaklaşık bir ay sonra geri ödendi.

Ailemiz bilime güveniyor; bu yüzden bir an önce aşı olmak istedik ve peşin ödeyecek paramız da var. Ancak yine de, düşük vasıflı işçi olarak çalışan göçmenler için bu para ayıramayacakları bir miktar olabilir. Bu nedenle, uzun süredir ikamet eden göçmenlerin çoğu ancak Bakanlık Kasım 2021'de fiyatı 800 CZK'dan 400 CZK'ya düşürdüktan sonra aşı olabildi. Buraya büyükannenizle geldiğinizi ya da engelli bir akrabanız olduğunuzu ve onlara öncelikli aşı grubunda yer verilmediğini, zamanında aşı olamadıklarını düşünün. Dolayısıyla bu benim için belirleyici bir andı. Çek Cumhuriyeti'nde yaşamayı seviyoruz ama başka bir ülkeye taşınacağız.

İTALYA

Temmuz 2021

“

**Pandemiden önce
63 yaşındaydım, ama
kendimi 40 yaşında gibi
hissediyordum. Şimdi
ise yaşlılığın bir anda
üzerime çöktüğünü
hissediyorum.**

Grazia

65 yaşında

Ben bir kadını ve bir anneyim. Bir kadın olarak bir dizi sorunla karşı karşıyayım. Engelli bir bireyin annesi olarak ise başka bir dizi sorunum var. Pandemi öncesi hayatım, zihinsel ve psikolojik engelleri olan oğluma bakmak ve aynı zamanda bana iyi gelen rutinler ve faaliyetler etrafında dönüyordu. COVID-19'dan önce sabah kalkar, kahvaltılık eder ve güne hazırlanırdık. Oğlum gündüz bakımevine giderken ben işe giderdim ve öğle tatilinde spor salonuna giderdim. Haftanın belirli günlerinde bakımeviden sonra onunla birlikte aktiviteler yapardım. Diğer günler ise dışarıdan bakım desteği alıyorduk. Bu şekilde, tüm ailenin bir araya geldiği akşam yemeği saatine kadar idare etmeyi başarırdık. Yemekten sonra oğlum babasının gözetiminde uyumaya giderdi ve ben de sık sık arkadaşlarımla dışarı çıkarırdım.

Pandemi rutinimi bozdu. Birden kendimi sadece oğlumun bakımından sorumlu halde buldum. Diğer kadınların karşılaştıkları zorlukların aynıyla karşılaştım, ancak benim durumumu daha da zorlaştıran şey hiçbir yere kaçamayacağım gerçeğiydi. Ve bu pandemiye daha da ağırlaştı. İşe bile kaçamıyordum ki zaten işe gitmek bile neredeyse imkansız hale gelmişti.

Uzaktan çalışma deneyimim, oğlumun ilgi

Pandemiden önce en azından yürüyüşe çıkabiliyor, spor salonunda stres atabiliyor, dışarıda yemek yiyebiliyor ve kendime zaman ayırıyordum. Şimdi her gün bakıcılık yapıyorum.

talebi nedeniyle sürekli sekteye uğruyordu; devamlı bana bağıyor ve sesleniyordu. Tansiyonun çok yüksek olduğu, oğlumun fiziksel ve duygusal olarak baş edilemez hale geldiği zamanlardan bahsetmiyorum bile. Ayrıca, daha önce oğlumuzun bakımına hiç katkı sunmamış olan eşim de yeni rolüne hazır değildi. Bu durum aramızdaki gerilimi artırdı ve bu gerilim oğlumuzda da yansıdı. Aslında, oğlumun engeli geçtiğimiz yıl daha da kötüleşti ve bu da daha mantıksız davranışlara yol açtı. Bu durum fiziksel ve zihinsel olarak enerjimi tüketti. Pandemi öncesi en azından yürüyüşe çıkabiliyor, spor salonunda stres atabiliyor, dışarıda yemek yiyebiliyor ve kendime zaman ayırıyordum. COVID-19'dan önce sadece cumartesi, pazar ve tatil günleri bakıcılık yaparken şimdi her gün bakıcılık yapıyorum. Pandemi öncesi 63 yaşındaydım, ama kendimi 40 yaşında gibi hissediyordum. Şimdi ise yaşlılığın bir anda üzerime çöktüğünü hissediyorum. Tek alternatifim, oğlumun engelliler için bir merkeze göndermek. Ama henüz 27 yaşında olduğu için çok genç olduğunu hissediyorum. Her şey aynı kalsaydı onu 40 yaşına kadar evde tutabilirdim ama bu artık mümkün değil. O da hasta, ben de... Ancak onu uzağa gönderdiğimde ruhsal olarak çökeceğimden korkuyorum. Bu durumda ne yapabilirim? Onu göndermenin suçluluğuyla nasıl yaşayabilirim?

POLONYA

Kasım 2022

“

**Bugün, pandemi
öncesine kıyasla
eğitim-öğretime
farklı bir yaklaşımım
var.**

Pandeminin ikinci dalgası sırasında çocuklarla çalışmak için elimize daha fazla araç geçti, ancak kendimi her zamankinden daha güçsüz hissettim.

Kaja

40 yaşında

Adım Kaja, 40 yaşındayım. Dil öğretmeniyim ve 11 ve 17 yaşlarında iki erkek çocuk annesiyim. Polonya'nın güneyinde küçük bir kasabada üç odalı kiralık bir dairede yaşıyoruz. Pandemi sırasında bir öğretmen olarak tamamen tek başımaydım. Çocuklarla iletişim kurmak için gerekli araçlar ve yetkinlikler konusunda kurumsal desteğim yoktu. Kendime bir Zoom lisansı aldım ve iki gün içinde nasıl kullanılacağını öğrendim. Uzaktan eğitim benim için çok motivasyon kırıcıydı. Çok yoruluyordum.

Pandeminin ikinci dalgası sırasında çocuklarla çalışmak için elimize daha fazla araç geçti, ancak kendimi her zamankinden daha güçsüz hissettim. Toplantılardan kaçındım. Sadece ailemi ziyaret ediyor ve ormanda arkadaşlarımla buluşuyordum. Okulda, fiziksel eğitimden çevrimiçi eğitime geçmek sadece benim için değil çocuklar için de kafa karıştırıcıydı. Bu yüzden, birlikte vakit geçirebilmeleri için ebeveynlerinin de onayıyla onlar için kamusal alanlarda yasa dışı buluşmalar düzenlemeye karar verdim. Atlara bindiler, ateş yaktılar ve oyun alanında birlikte oynadılar. Ancak, her kapanma benim için zordu, çünkü çocuklar anti-sosyal hale geldi ve sürekli olarak onları sosyalleştirmeye çalışmak

zorunda kaldım. Okulda çocukların internete ve telefonlarına bağımlı hale geldikleri çok açıktı. Aynı şey bana da oldu. Çocukları 24 saat internet erişimi ile birlikte evlerinde tutmak en kötü karardı ve ebeveynler evden çalıştıkları için onları kontrol etmekte zorlandılar.

Pandeminin benim için bazı olumlu yanları da oldu. Hayatımı yeniden değerlendirebildim. Artık sadece gerçekten ihtiyacım olan şeyleri satın alıyorum. Pandeminin ilk altı ayında, uzaktan eğitim sürecinde, özellikle teknik açıdan birbirimize destek olmak için diğer öğretmenlerle organize olduk. Ayrıca okuldaki çocuklar için çevrimiçi partiler ve toplantılar düzenledim. Ancak bugün, pandemi öncesine kıyasla eğitim-öğretime daha farklı bir yaklaşımım var. Çevrimiçi öğretimin getirdiği duygusal ve ekonomik maliyetlerle kendime aşırı yüklenmemeye karar verdim. Mesleki tükenmişlik yaşadım ve her şeyi cebimden ödedim. Öğretmenlik yaptığım dil okulundaki işimden ayrılmaya karar verdim ve tamamen çevrimiçi olan kendi dil okulumu kurdum. Polonya'dan ve yurt dışından öğrencilerim var. Artık çok çalışıyorum ama hayatım başkalarının kontrolünde değil. İhtiyacım olan şey tam da buydu.

KIBRIS

Kasım 2022

“

**COVID-19'a yakalansak
bile yine de işe
gidiyorduk çünkü
işini kaybetmeyi göze
alamazdık.**

Aldığım işleri kaybedersem ailem ve ben ne yerdik?

Ahmet

35 yaşında

35 yaşındayım, evliyim ve iki çocuğum var. Suriyeliyim ve yaklaşık 15 yıl önce çalışmak ve daha iyi koşullarda yaşamak için Kıbrıs'a geldim. Mülteci ya da sığınmacı değilim, ama Suriye'deki ailem savaştan dolayı acı çekiyor. Onlara para gönderiyorum ve elimden geldiğince yardım etmeye çalışıyorum. Eşim ev hanımı, ben de inşaatçıyım. İnşaat işçi olarak çalışmaya başladım, ki bu ayda en fazla 800 euro getiren en düşük ücretli vasıflı iş. Birkaç yıllık deneyimden sonra, ayda 1600 euro civarı maaş alan vasıflı bir işçi oldum. Şimdi kendi çalışanlarım da var, toplam on kişi. Kendi minibüsüm var ve onları ben denetliyorum. Normal hayatım sabah 6'da evden çıkmak ve akşam 7'de geri dönmek üzerine kurulu. Cumartesi ve Pazar günleri de çalışıyorum. Hayatım çok zor. Hayatta kalmak ve geçinebilmek için tüm çalışanlarımı sigortalayamıyorum. Bunun yasa dışı olduğunu biliyorum ama ailem ve çalışanlarım için hayatta kalmam gerekiyor. Yasayı uygulamak ve tüm primleri ödersem, fiyatları yükseltmek zorunda kalacağım ve işlerimi kaybedeceğim.

Bu sektörde COVID-19 kapanmaları sırasında işler çok zordu. Şimdi de Ukrayna'daki savaşın ekonomik kriz yaratmasıyla çok zor.

Dışarı çıkıp çalışmamıza izin verilmeyen kapanmalar sırasında, asgari devlet ödeneğini alabiliyordum, ancak kayıtlı olmayan çalışanlarım için COVID-19 ödeneğine başvuramıyordum. Bu yüzden yasa dışı olarak sokağa çıktık ve çalıştık. Hayatta kalabilmemizin tek yolu buydu çünkü ailelerimizi beslemek ve Suriye'ye para göndermek zorundaydık.

İlk kapanma sırasında çok zorlandık. Dışarı çıkarken SMS mesajları göndermek ve yakalanırsak yalan söylemek zorunda kaldık. Ancak sonraki kapanmalar sırasında polis sayısı azaltıldı, böylece mesai saatleri dışında çalışıp paramızı alabildik. COVID-19 sırasında bir başka aksilik de ekipten birinin virüse yakalanmasıydı. Birimiz hastalansa bile hepimiz evde kalmak ve işimizi kaybetmek durumundaydık. Bu yüzden yalan söyleyerek idare ettik. COVID-19'a yakalansak bile yine de işe gidiyorduk çünkü işi kaybetmeyi göze alamazdık. Bunun kötü olduğunu biliyorum. Ama ne yapabiliydik ki? Aldığım işleri kaybedersem ailem ve ben ne yerdik? Neyse ki hiç yakalanmadık. İyi tarafından bakarsak, kapanmadayken çocuklarımı ve eşimi daha fazla görme, onlarla kaliteli zaman geçirme ve biraz dinlenme fırsatım oldu.

AVUSTURYA

Kasım 2021

“

**Acil durum planlarının
engelli bireyleri daha
fazla dikkate alması
gerekliyor.**

Kristin

37 yaşında

Ben Kristin ve engelli bir kadını. 2016 yılından bu yana, engelli bireyler için kendi kaderlerini tayin edebilecekleri bir yaşamı destekleyen bir kuruluştaki çalışıyorum. Kendi dairemde yaşıyorum ve günlük rutinimde bana destek olan kişisel bir asistanım var.

Pandemi gibi acil durumlarda, engelli insanlar dikkate alınmıyor. Bu durum, örneğin aşıların dağıtılmasında açıkça görülüyor. Başlangıçta, bakımevlerinde yaşamayan insanlar göz ardı edildi ve aşılar çok daha sonra erişebildiler. Aşı olmaya hak kazandıklarında ise tesislerin tamamı erişilebilir değildi. Örneğin ben, evime yakın olan tesisi kullanamadım. Erişilebilir bir tesisi kullanmak için şehrin diğer ucuna gitmek zorunda kaldım. Başlangıçta işaret dilinde veya basit bir dilde bilgi mevcut değildi. Özel inisiyatifler önemli bilgileri basit bir dile çevirerek yardımcı oldular. Ancak bu, devletin herkes için sağladığı bir şey olmalı diye düşünüyorum. Herkesin her bilgiye erişebilmesi, insanların kendi yaşamları üzerinde söz sahibi olmalarını sağlamak için büyük önem taşıyor.

Kendi başlarına yaşayan engelli bireyler, bakım tesislerinde yaşayan akranlarına kıyasla daha fazla özerkliğe ve öznelliğe sahip. İşve-

Herkesin her bilgiye erişebilmesi, insanların kendi yaşamları üzerinde söz sahibi olmalarını sağlamak için büyük önem taşıyor.

ren konumundalar, yardımcıları kendileri seçiyorlar ve yönlendiriyorlar. Ancak pandemi sırasında büyük bir sorun yaşadık, çünkü yardımcımızın hastalanması ya da enfeksiyon korkusu nedeniyle çalışmak istememesi durumunda ne yapacağımızı bilmiyorduk. Son iki yıldır bu sektörde yeni yardımcı bulmak çok zor ve bu bizim için büyük bir sorun, çünkü onların çalışmasına bel bağlıyoruz.

Pandeminin olumlu bir etkisi de her gün iki saat işe gidip gelmek zorunda olmadığım için daha fazla enerjimin olması. Yeniden yazmaya başladım. Korku hikayeleri yazmayı seviyorum. Çevrimiçi etkinlikler, normal zamanda seyahat gerektirdiği için katılamayacağım konferanslara katılmamı sağladı. Ben bilgisayar sahibi olma ve teknolojiyi kullanabilme ayrıcalığına sahibim, ancak herkesin bunu karşılayacak maddi gücü yok ve herkes gerekli ekipmana sahip değil. Örneğin görme engelli kişiler için sesli giriş yazılımı şart. Dijital dışlanma aynı zamanda sosyal dışlanmaya da yol açabileceğinden bu husus dikkate alınmalı. Acil durum planlarının engelli insanları daha fazla dikkate alması gerekiyor. Engelli insanların varlığı normalleştirilirse, politika yapıcılara bunu tekrar tekrar hatırlatmak zorunda kalmayız.

LİTVANYA

Kasım 2022

“

**Pandeminin bana
sadece faydası
oldu.**

Inga | 28 yaşında

Adım Inga ve 28 yaşındayım. Kısa süre önce işsiz kaldım ve Litvanya İstihdam Servisi'ne kaydoldum. Serebral palsi isimli ağır bir engelim var ve bacaklarımı güçlkle kontrol edebiliyorum. Ancak birinin yardımıyla ayağa kalkabiliyorum. Sadece tekerlekli sandalye yardımıyla bağımsız hareket edebiliyorum ve tam bakıma muhtacım. Birkaç ay önce işimi kaybettim. Engelli çocuklara yönelik bir projede proje koordinatörü olarak çalışıyordum. Ne yazık ki, kriz geldiğinde fon bitti ve proje sona erdi. Umarım yakında yeni bir iş bulurum. Pandemi sırasında benim için hiçbir şey değişmedi. Pandemiden önce de uzaktan çalışıyordum, pandemi sırasında da öyle devam ettim. Hiçbir değişiklik olmadı. Her zamanki gibi yaşadım. Demek istediğim, biz her kış karantina yaşıyoruz, tıpkı şimdi olduğu gibi: her yerde kar oluyor ve eve kapanıyoruz. Karantınada yaşıyorum çünkü evden çıkamıyorum. Tekerlekli sandalye ile karda ilerlemek kolay değil.

İlgilendiğim pek çok konferans, seminer ve tartışma, pandemi sırasında çevrimiçi hale geldi. Bu benim için büyük bir artıydı, çünkü çok daha rahat katılabilirdim. Zamanım olduğunda onları açabiliyordum, hiçbir yere git-

Litvanya'da 'oppurtunity passport' (fırsat pasaportu) pandemi süresince Litvanya Sağlık Bakanlığı tarafından hayata geçirilen bir mobil uygulamadır. Kişiler COVID-19 test sonuçlarını veya aşı durumlarını uygulama ve buradan indirdikleri QR kodlar aracılığıyla yetkililerle paylaşarak Litvanya içerisinde toplu alanlara ve ofislere gidebiliyordu, ayrıca otellerde konaklayabiliyordu.

Fiziksel olarak katılmam gerekseydi katılacağımdan daha fazla çevrimiçi etkinliğe katıldığımı ve dinlediğimi düşünüyorum.

meme gerek kalmıyordu. Fiziksel olarak katılmam gerekseydi katılacağımdan daha fazla çevrimiçi etkinliğe katıldığımı ve dinlediğimi düşünüyorum. Pandeminin benim için olumlu etki yarattığı bir diğer alan da sağlık hizmetleri oldu. Her şeyle uzaktan ilgilenmek mümkün hale geldi ki daha önce böyle bir durum söz konusu değildi. Artık sadece bir telefon görüşmesi ile tüm reçeteler ve tüm konsültasyonlar uzaktan yapılıyor. Bu çok yardımcı oldu. Aşı olmam konusunda baskı hissetmem rağmen araştırmamı yaptım ve aşı olmak istemediğime karar verdim. Bunun bir sonucu olarak 'fırsat pasaportu'* alamadığımdan her mağazadan alışveriş yapamıyordum. Küçük bir kasabada yaşadığımız için internette alışveriş yapamıyordum. Bu nedenle, arkadaşlarımız ve tanıdıklarımız alışveriş yaparak ve kapımıza paket bırakarak bize yardımcı oldular.

Karantina özel hayatımda bazı şeyleri hızlandırdı. Ailemle yaşıyorum ve karantina başladığında ve başka bir haneden insanlarla görüşmek yasaklandığında, partnerim yanıma taşındı. Bu zaten olacaktı ama muhtemelen daha sonra olacaktı. Bu adımı hızlandırmak için bir bahanemiz olmuş oldu. Pandeminin bana sadece faydası oldu.

FİNLANDİYA

Şubat 2022

“

Pandemi sırasında evimizle olan ilişkim değişti ve bana bir hapisane gibi gelmeye başladı.

Kristian

46 yaşında

46 yaşında bir erkeğim ve bir sanatçiyim. Kocam ve kedilerimizle birlikte yaşıyorum. Ev benim için her zaman önemli bir yer, beni dış dünyadan koruyan güvenli bir yer olmuştur. Ancak pandemi sırasında evimizle olan ilişkim değişti ve bana bir hapisane gibi gelmeye başladı. Evden başka bir yerde olmak istiyorum. Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu teşhisim var, yani zihnim çok aktif ve bazen zihnimi durdurmak benim için zor oluyor. Sürekli evde kalmaya zorlandığımda, bu aktivite negatif bir güce dönüştü. Artık evdeki hiçbir şey bana ilham vermiyordu ve evde yaptığım ve düşündüğüm her şey kafamda bulanıklaşıyor, beynimi felç ediyordu. Tek yapabildiğim şeyin yataкта uzanmak olduğu zamanlar oldu.

Her zaman evden çalıştım. Ancak Londra'daki sanat sergim pandemi nedeniyle iptal edildi. Finlandiya'da bir sergi düzenledim, ama sadece birkaç ziyaretçi vardı. Finlandiya'da ticari bir sergi de düzenledim, ama ona da çok az ziyaretçi geldi ve sadece bir satış yaptım. Sanatçılar için pandemiyle ilgili fonlara başvurdum ve aldım. Başvuru metni yazmak benim için kolay, ancak bizi başvuru metni yazmaya ve fon için yarışmaya zorlamanın adil olduğunu düşünmüyorum. Her profesyonel sanatçı basitçe fon alabilmeliydi. Bunun yerine, ihtiyacı olmayan birçok büyük şirkete para verildi.

Devletimizin pandemiye ele alış şeklini görmek beni hayal kırıklığına uğrattı. Sadece muhalefetle değil, aynı hükümetteki siyasetçiler arasında da kamuoyu önünde şiddetli ve mantıksız tartışmalar yapıldığı fazlasıyla siyasi bir süreç oldu. Bunu görmek üzücü ve bu hükümete ve genel olarak Finlandiya devletine olan güvenimi azaltıyor. Durumu yöneten daha fazla epidemiyolog olmalıydı. Hatalardan biri de Finlandiya'nın kritik anlarda sınırlarını kontrol edememiş olmasıydı. Örneğin Estonya'dan binlerce insan feribotlarla geldi ve yüz maskesi kullanmaya bile zorlanmadılar. Ayrıca, Finliler 2021'de St Petersburg'daki futbol maçından testler ve karantinalar olmadan döndüklerinde yeni dalga Finlandiya'yı beklenenden daha erken vurdu. Bir başka sorun da hükümetin insanları açıkça kısıtlamak yerine 'güçlü tavsiyeler' vermesiydi. Her zaman tavsiyelere uymayan bazı insanlar vardır. Bu durum insanları böldü ve birbirimizden nefret etmemize neden oldu. Bence aşılara karşı çıkan bu kadar çok insan olmasının nedeni de bu. Dışarıda çok fazla propaganda ve komplo teorisi var; bu bir din gibi.

Evimize yönelik duygularımın bir noktada normalleşeceğini umuyorum. Bunun ne kadar süreceğini ve bunu başarmak için ne yapmam gerektiğini bilmiyorum. Bir süreliğine yurt dışına taşınmak yardımcı olabilir.

DANİMARKA

Şubat 2022

**Bütün roller benim
üzerimdeydi. Aynı
anda hem öğretmen,
hem anne, hem de
çalışan olmam
gerekliyordu.**

Bunu istemediğimi fark ettim. Çocuklarını azarlayan bir anne olmak istemiyorum.

Diana

44 yaşında

Adım Diana. 44 yaşındayım. İki çocuğuma tek başıma ebeveynlik yapıyorum; biri 13, diğeri altı yaşında.

COVID-19 kısıtlamalarının zor olduğunu düşünüyorum. İki çocuğum da evde çevrimiçi eğitime katılıyordu. Biri kolumu çekiştirmiyorsa, diğeri okul işlerini halletmekte ve ne yapması gerektiğini anlamakta zorlanıyordu. Bir de benden bir dolu şey bekleyen bir işim vardı. Zor oldu. Her alanda yeterli olmak için baskı hissediyordum.

Bir noktada motivasyonumu tamamen kaybettim. Hiçbir şeyin önemli olmadığını hissettim, çünkü hiçbir yerde yeterli olamıyordum. Pandemi ruh halimi, enerjimi ve genel olarak bir şeyler yapabilme isteğimi etkiledi. Hiçbir şey yapacak enerjim yokmuş gibi hissediyordum; kabus gibiydi. Kendimi iyi hissetmediğimi söylemek için müdürümle konuştum. Daha önce de stresten muzdarip olmuşum ve aynı semptomları tekrar yaşamaya başlamıştım. Bu konuşmadan sonra başka bir iş arkadaşımınla birlikte ofise gitme izin verildi, böylece bu dört duvarın

dışında bir şeyler olacaktı. Sürekli evde oturmak huzurumu kaçıyordu. Sadece dışarı çıkmak ve ofisimde oturabilmek bile bir fark yarattı. Evden çalışırken bir noktada, oğluma okul ödevlerinde yardımcı olmak için kendi çalışmalarımı bir kenara bırakmak zorunda kalmıştım. Bu yüzden okulla irtibata geçip, öğretmenler görevlerinin başında olmakla yükümlülürse, öğrencilerin onlara ulaşabiliyor olmaları gerektiğini söyledim.

Bütün roller benim üzerimdeydi. Aynı anda hem öğretmen, hem anne, hem de çalışan olmam gerekiyordu. Bu rollerle aynı anda baş etmenin zor olduğunu düşündüm. Sonunda frene basmak ve "Ne yapacağımı bilmiyorum" demek zorunda kaldım. Babama ulaştım ve "Artık enerjim kalmadı; nasıl davranacağımı bilmiyorum. Çocuklara sürekli kızıyorum," dedim. Özellikle bir an hatırlıyorum, oğlum gelip bana şöyle demişti: "Anne, sürekli kırgınsın. Sadece bizi azarlıyorsun." Bu bardağı taşıran son damla oldu. Bunu istemediğimi fark ettim. Çocuklarını azarlayan bir anne olmak istemiyorum.

BELÇİKA

Şubat 2022

“

**Hemşirelere aşı
dayatmak istiyorlar,
ama biz aylardır hiçbir
koruma olmadan
virüse maruz
kalıyoruz.**

Ray

40 yaşında

Ben Ray. Burundi kökenliyim ve 14 yıldır Belçika'dayım. Diğerleri gibi ben de burada bir kabul merkezinde işe başladım, sonra belgelerimi aldım ve çalışmaya başladım. Bir hastanede radyoterapi hemşiresi teknologuyum. Yedi yıldır aynı birimde çalışıyorum. Krizin başlangıcında hastanelerde çalışma koşulları çok zordu. Hiç maske verilmiyordu ve eğer bir maskeniz varsa üzerine isminizi yazmanız, tüm gün takmanız ya da kaç tane aldığınızı yazmanız gerekiyordu. Savaş alanına mühimmatımız olmadan gönderildik. Ekipmanımız yoktu ve COVID-19'lu olsalar bile tüm hastaları tedavi etmek zorundaydık. Bağışıklık sistemi baskılanmış hastalarla çalışıyoruz; bu yüzden onlar için de tehlikeliydi. COVID-19'a yakalanan ve başkalarına da bulaştıran meslektaşlarım vardı. Eksik personelimiz olduğu için, COVID-19'lu olsak bile çalışmak zorundaydık, bizim açımızdan fiziksel olarak imkansız olmadığı sürece. Yaptığınız işi sevdiğinizde, kendinizi biraz 'feda' edersiniz.

Bugün durum hâlâ karmaşık. Her gün test yaptırmaya gücümüz yetmiyor. Hastane tarafından organize edilen hiçbir şey yok. İki hafta önce bir test almak için eczaneye gittim ve parasını kendim ödemek zorunda kaldım; geri ödeme yapılmadı. Test pozitif çıktığı için bana PCR testi yapıldı ve bu da COVID-19'a

yakalandığımı doğruladı. Virüsü hastanede kapmıştım, ama yine de testin ücretini kendim ödemek zorunda kaldım. Hastanenin politikası sizi çalıştırmak; çalışmayı bırakmanız için gerçekten kötü belirtiler göstermeniz gerekiyor. Aksi takdirde, bakımveren eksikliği nedeniyle hastane kapanmak zorunda kalır. Kimse yönetime şikayette bulunmaya cesaret edemiyor, çünkü sonuçlarından korkuyorlar. Yetkililer tarafından hastanelere hemşireler için ekstra para verildiğini duyduk. Ancak hiçbir şey değişmedi, ekibimizi desteklemek için ekstra para almadık. Peki, bu para ne için kullanıldı? Hastalara bakmak için bize giderek daha az zaman veriliyor. Önceden 15 dakikamız vardı, şimdi 10 dakika veriliyor. Dolayısıyla, minimum miktarda temizlik yapıyoruz ve hastalara hastane dışında sunulan tüm hizmetler hakkında bilgi vermek için zamanımız yok. Hastaların neden isyan etmediklerini anlamıyorum, zira kötü bir hizmet için fazlaca ücret ödüyorlar.

Krizin tamamen mantıksız olan yönleri de var. Örneğin, kendimizi ve başkalarını korumak için dikkatli olmamız gerektiği söyleniyor, ama toplu taşıma araçlarıyla balık istifi gibi eve gidiyoruz. Bugün hemşirelere aşı dayatmak istiyorlar, ama biz aylardır hiçbir koruma olmadan virüse maruz kalıyoruz.

Savaş alanına mühimmatımız olmadan gönderildik. Ekipmanımız yoktu ve COVID-19'lu olsalar bile tüm hastaları tedavi etmek zorundaydık.

ALMANYA

Şubat 2022

“

**Zor bir dönemdi,
çünkü birkaç ay
boyunca hiç gelirimiz
olmadı.**

Aïssatou

33 yaşında

Ben Aïssatou. Almanya'da yaşıyorum. Dansçım, evliyim ve neredeyse iki yaşında bir kızım var. Göçmen bir aileyiz ve sekiz yıldır Almanya'da yaşıyoruz. Almanya'ya geldiğimde turne dans gruplarının bir parçasıydım. Daha sonra serbest dansçı olarak çalıştım, ama dans düzenli bir iş olmadığı için zordu. Hem Senegal'deki aileme destek olduğum hem de buradaki masrafları karşıladığım için kazandığım para yetmiyordu. Bu yüzden başka işler de yapmaya başladım. Hamile kaldığımda bir anaokulunda çalışıyordum. Daha sonra yaşlı insanlarla çalışmak için eğitim almaya karar verdim ve bundan keyif alıyorum.

İlk kapanma sırasında anne oldum. Hamileliğimin üçüncü ayından sonra, diğer insanlarla çok fazla temas halinde olan bir alanda çalışmama izin verilmedi. Ayrıca hamileliğim boyunca hastaydım. Hatta aylarımı hastanede geçirdim. Pandemi bizi çok etkiledi çünkü büyük gösterilerde, etkinliklerde ve atölyelerde dans etmeye alışmıştık ve bunların hepsi iptal edildi. Eşim sadece dansçı olarak çalışıyordu ve ek bir mesleği yoktu. Genel devlet yardımları için başvurmamız gerekiyordu, ama ben hastanedeydim ve eşim o sırada formları dolduracak kadar Almanca bilmiyordu. Bir insan hastanedeyken bu evrak işlerini nasıl halledebilir? Bununla gerçekten ilgileneme-

dim; durumumuz hakkında endişelendiğim için hastanedeyken uyuyamadım bile. Kocamın başka bir vatandaşlığı olduğu için devlet yardımına başvurmasına izin verilmedi. Zor bir dönemdi, çünkü birkaç ay boyunca hiç gelirimiz olmadı. Sanırım bu durum karnımdaki bebeğimi de etkiledi. Alman yönetiminin, mektupların ve telefonların arkasındaki insanları umursamadığını hissettim. Daha sonra Almanya'da hayatın çok zor olabileceğini, hatta bazen Senegal'dekinden daha zor olabileceğini fark ettim. Orada en azından ev sahiplerine maddi sıkıntılar nedeniyle kiranızı daha sonra ödeyip ödeyemeyeceğinizi sorabiliyorsunuz. Burada bunu aklınızdan bile geçirmeyin!

COVID-19'u asla unutmuyacağım; en zor zamanlardı. Nisan ayında hastaneden çıktım, evrak işlerini hallettim ve Mayıs ayında kızım doğdu. Sonra yeni bir iş aramaya başladım. Gerçekten bıkmıştım ve devlete bağımlı olmak istemiyordum. O zamandan beri kendimi özgür hissediyorum. Ben bir feministim, çalışmayı seviyorum ve kimseye bağımlı olmak istemiyorum. Kocam da uyum sağlamak zorunda kaldı. Kızımızın doğumundan sonra Almanca öğrendi, başka bir iş aradı ve şimdi farklı işlerde çalışıyor. COVID-19 hayatımızdaki her şeyi değiştirdi.

Ben bir feministim,
çalışmayı seviyorum
ve kimseye bağımlı
olmak istemiyorum.

BİRLEŞİK KRALLIK

Şubat 2022

“

**Yiyecek bulamaya-
cağımızdan gerçekten
çok korktuğumuz bir
10 gün geçirdik, ve
erzaklarımız da
tükenmişti.**

Hükümetten hiçbir destek yoktu ve unutulmuş gibi hissediyorduk.

Bethany

29 yaşında

Ben Bethany. Yedi yaşında bir kızı ve 15 aylık bir oğlu olan serbest meslek sahibi 29 yaşında bir anneyim. Kocam da serbest meslek sahibi ve pandemi sırasında ailesiyle birlikte yaşıyorduk. İlk kapanma bizim için özellikle zordu, çünkü kayınpederim kemoterapi görüyordu ve korunmamız tavsiye edildi. Bu, tamamen izole olmamız ve evden çıkmamız anlamına geliyordu. Kayınpederimin bulaş riskinden korunması gerektiği için tamamen izole olmamız ve kendimizi eve kapatmamız gerekti, ve bu da son derece zorlu bir deneyimdi. Hükümetten hiçbir destek yoktu ve unutulmuş gibi hissediyorduk. Aslında kayınpederime bakacak birilerinin devreye girmesi için arayabileceğimiz bir destek hattı vardı, ama bu bize biraz fazla geldi. Tek ihtiyacımız süpermarketlere erişim veya eve teslimattı. Gıda teslimatlarına kimlerin erişebileceğine dair herhangi bir kontrol yapılmıyordu ve bu yüzden teslimat için yeni zaman dilimi açılır açılmaz anında doluyordu. Kayınvalidem ve ben kafa kafaya verip uğraşıyorduk, sürekli internet sayfasını yenileyip boşluk bulmaya çalışıyorduk ama başaramıyorduk. Genelde büyük bir süpermarket zincirinden alışveriş yapıyorduk ve devletin koruma listesindeyseniz öncelikli sıra almak için aramanız

gereken bir hat vardı, ancak sistem çalışmıyordu. Bu süpermarket zincirinden insanlar geri aramadı ve web sitesi de çalışmıyordu. Yiyecek bulamayacağımızdan gerçekten çok korktuğumuz bir 10 gün geçirdik, ve erzaklarımız da tükenmişti. Sonunda arkadaşlarımız bize yiyecek ve başka şeyler getirmek zorunda kaldılar ve bizimle ilgilendiler. Mesaj atıp destek isteyebileceğim arkadaşlarımdan bir listesi vardı.

Kayınpederimi korumamız gerektiği için kızımı okullar resmi olarak kapanmadan önce okuldan almaya karar verdik. Kendisi ve sınıf arkadaşları yaz döneminde tekrar okula çağrıldığında, bunun mantıklı bir şey olup olmadığı üzerine çok tartıştık. Sonunda yaklaşık üç ay boyunca korunduk. Gerçekten çok stresliydi. Her şeyi yapmaya çalışan bendim; bu benim için izolasyonun en kötü yanıydı. Tüm yiyecek alışverişlerini organize ediyordum, emzirdiğim için geceleri oğluma bakan tek kişiydim, inşaatçı olan kocam şantiyedeysen gündüzleri her iki çocuğa da bakıyordum, kayınvalideme yardım ediyordum ve kendi işimle ilgilenmek için de çok fazla şey omuzluyordum.

SLOVENYA

Kasım 2022

“

**İki yıl elimizden alındı.
Yaşlılar için durum
gençler için olduğundan
daha farklı, çünkü
kayıp zamanı telafi
edemeyeceğiz.**

Ava

76 yaşında

76 yaşındayım. Kocam öldü ve yalnız yaşıyorum. Dört yıl önce emekli oldum. Emekli olmak hayatımda büyük bir boşluk ve işe yaramazlık hissi yarattı. Pandemi patlak verdiğinde zaten endişeli ve melankoliktim; bu duygularım daha da arttı. Ama herkesin aynı gemide olduğunun farkındaydım ve bu biraz yardımcı oldu. Günlerimi farklı aktivitelerle doldurmaya çalışıyordum. Örneğin, çok okudum. Yemek yapma becerilerimi geliştirmeye çalıştım, çünkü yemek yapma konusunda hiç iyi değildim. Birkaç kez denedim, ama kısa süre sonra kendimi sorguladım. Sadece kendim için yemek yapmanın bir anlamı olmadığını görünce yemek yapmayı bıraktım. Ayrıca İngilizce, Fransızca ve Almancamı da geliştirmeye karar verdim. Dil öğrenmek için her gün takip ettiğim günlük bir program oluşturdum. Kendimi disipline etmem gerekiyordu; aksi takdirde melankoli baş gösterecekti. Sabahları kahve yapıyordum ve sonra "Şimdi ne olacak?" diye düşünüyordum.

Tarot bakmak karantinalar sırasında bana çok yardımcı oldu. Pandemi öncesi tarotla ilgileniyordum; bu yüzden çevrimiçi olarak bakmaya devam ettim. Teknoloji ilerlediği için minnettarım; böylece bunu çevrimiçi olarak yapabildim ve hatta yeni tanıdıklar edindim. Yüz yüze tanışmıyoruz, ama birbirimizi internetten tanıyoruz ve birlikte oynuyoruz.

Ben dokunmayı ve sarılmayı çok önemseyen bir insanım. Bunu çok özledim.

Tüm dostluklarımın salgında ve ötesinde devam ettiğini görmekten de mutluyum. Hepimizin hayatında sadece birkaç arkadaşı vardır ve tüm bu arkadaşlıklar devam etti. Hatta tanıdıklarımla ilişkilerimi derinleştirdim. Yine de kendimi yalnız hissediyordum. Ben dokunmayı ve sarılmayı çok önemseyen bir insanım. Bunu çok özledim.

Bazı önlemler bana anlamsız geldi. Örneğin sokağa çıkma yasağı ve belediye sınırlarının kapatılması gibi. Ayrıca yaşlıların sadece sabahları birkaç saatliğine dükkanlara gidebilmeleri de hoşuma gitmedi. İştihim problemim olduğu için yüz maskeleri benim için büyük bir engeldi. Normalde yüz ifadelerinden okuyabiliyorum ve yüz maskeleri buna izin vermiyor. Sesin yüksekliği de aynı olmuyor ayrıca. Bu yüzden markete ya da eczaneye gittiğimde diğer insanlarla iletişim kurmakta zorlanıyordum.

Belki de tek başıma yaşadığım için özel bir durumdaydım. Eğer bir aileniz varsa onlarla ilgilenirsiniz, evde bir şeyler yaparsınız, ama yalnız olduğunuzda bunların hiçbiri yoktur. İki yılımız elimizden alındı. Yaşlılar için durum gençler için olduğundan daha farklı, çünkü bu kayıp zamanı telafi edemeyeceğiz.

YUNANİSTAN

Şubat 2022

“

Yunanistan'da çok sayıda göçmen ev işçisi var; ancak kimse bizden ve COVID-19 sırasında yaşadıklarımızdan bahsetmiyor.

Tracey

45 yaşında

Ben 2000 yılından beri Yunanistan'da çalışan Filipinli bir ev işçisiyim. Yunanistan'a geldim, çünkü ailemi geçindirmek için bir iş bulmam gerekiyordu. Filipinler'de yaşayan yetişkin bir oğlum var. Onu kocam büyüttü. Çocukluğunun büyük bir kısmında yanında değildim.

İlk başlarda şehirde çok zengin bir evde yaşıyordum. Son zamanlarda bağımsızım, kendi dairemi kiraliyorum ve evlere temizliğe gidiyorum. COVID-19 sırasında yatılı olarak çalışmadığım için memnunum, çünkü ev işçileri için baskı çok büyüktü. Sürekli patronlarının yanında olmak, temizlik yapmak ve çocuklara bakmak zorundaydılar. Öte yandan, sokağa çıkma yasakları sırasında çalışmamaktan ve gelirim olmamasından memnun değilim. Şehirde seyahat kısıtlıydı ve sadece gerekli görüldüğü takdirde seyahat etmemize izin veriliyordu. Bir süre yaşadığımız bölgenin dışına çıkmamıza izin verilmedi. Bu yüzden gelirim olmadı, çünkü işlerimin çoğu şehrin kuzeyinde zengin bölgelerdeydi ve ben şehir merkezinde yaşıyordum. Patronlarım kapanmalar sırasında bana hiç ödeme yapmadılar, çünkü her seferinde verilen hizmet için ödeme yapıyorlardı. Pandemi sırasında karşılaştığım en büyük sorun buydu. Sokağa çıkma yasakları kalktıktan sonra tekrar çalışmaya başladığımda virüsü kapmaktan korktum. Trene binmek zorundaydım ve çok kalabalıktı. Temizlik yapmak için başkalarının evlerine

gitmek zorundaydım. Onlar evden çalıştıkları için genellikle orada olurlardı, ama ben bunu yapamıyordum.

Kasım 2021'de virüsü kaptım. Bu ek bir darbe oldu, çünkü tekrar çalışmayı bırakmak zorunda kaldım ve işe geri dönebilmem iki haftamı aldığı için bana çok pahalıya mal oldu. Ayrıca hastayken ve hiçbir gelirim yokken de oturma izni almak için ulusal sigorta primlerimi ödemek zorunda kaldım.

COVID-19 benim ve benim gibi ev işçisi olan insanlar için bir krizdi. Çok şey kaybettik ve yeniden başlayıp kaybettiklerimizi geri kazanmalıyız. Yunanistan'da çok sayıda göçmen ev işçisi var; ancak kimse bizden ve COVID-19 sırasında yaşadıklarımızdan bahsetmiyor. Bir derneğimiz var ve diğer ev işçilerine göre daha iyi bir konumdayız - birbirimizi destekliyoruz ve bu sayede daha güçlüyüz. Bu, kapanmalar sırasında önemliydi çünkü çalışmadığımız zamanlarda bile birbirimize sahip çıktık.

Artık çalışıp kaybettiklerimi geri kazanacak kadar güçlü hissediyorum, ancak kira ve elektrik pahalı olduğu için tekrar yatılı bir iş aramayı düşünüyorum. İyi bir çevrem var ve umarım yanına taşınabileceğim bir aile bulabilir ve pandemi sırasında yaşadığım gelir kaybını telafi edebilirim.

ROMANYA

Kasım 2022

“

**Pandemiden önce
olduğum kişi değilim.
Kafam daha karışık ve
zihnim daha bulanık,
ama iyimserim.**

Virginia

51 yaşında

Genelde çok izole biriyimdir, ama pandemiyle birlikte daha da izole oldum.

Ben Romanya'da yaşayan 51 yaşında bir kadını. 20'li yaşlarımda şizofreni teşhisi kondu. Çok izole bir hayat yaşıyorum. Dışarıyla bağlantı ve destek için bir STK'ya, eski oda arkadaşım ve erkek kardeşime bel bağlıyorum. Hayatımda başka kimse yok. Şu anda geçimimi sağladığım bir engelli maaşı alıyorum. Eskiden kardeşimle birlikte ailemizin dairesinde yaşıyorduk. 2020 yılında bazı özel durumlar oldu ve artık onunla ve ailesiyle aynı evde yaşayamaz hale geldim. Kardeşim sosyal hizmetlerle iletişime geçti, onlar da beni şu anda yaşadığım korunaklı eve* yerleştiren bir STK'ya yönlendirdi. Bir yıldan uzun bir süredir bu evde bir ev arkadaşım vardı. Bu bahar ayrıldı. Şimdi tek başıma yaşıyorum ve bir köpeğim var. Bu evi bana sağlayan STK, köpeğimi getirmeme izin verdiği için çok mutluyum. Beni korunaklı bir evde ağırlamanın yanı sıra, bu STK başka açılardan da destek oluyor, ilgileniyor benimle.

İlk kapanma sırasında hala kardeşimle yaşıyordum ve bana o bakıyordu. İki kez COVID-19 ile enfekte olduğumda, bu STK'nın evinde yaşamaya başlamıştım. Her seferinde iki hafta evde kalmak zorunda kaldım. STK bana alışveriş ve ilaç konusunda yardımcı oldu. Bize maske de verdiler. Bu STK benim hayatımın merkezinde yer alıyor.

Pandemide hayatta kalmama yardımcı oldular. Ruh halim pek iyi değildi. Genelde çok izole biriyimdir, ama pandemiyle birlikte daha da izole oldum. Eski oda arkadaşım dışında hiç arkadaşım yok; bu yüzden pandemiye televizyon izleyerek geçirdim. Bazen eski oda arkadaşım, erkek kardeşimle ve STK'dan bir kadınla telefonda konuşuyorum; hepsi beni arayıp iyi miyim diye kontrol ediyor. Evden dışarı çıktığımda alışverişe, köpeğimi gezdirmeye ve STK tarafından düzenlenen kurslara katılmaya gidiyorum. Eğitimler bizi çalıştırıyorlar ve farklı beceriler öğrenebiliyoruz. Ben resim, müzik terapisi, kişisel iç gözlem ve jimnastiği seçtim. Ayrıca bizim için dağlara ya da deniz kenarına günübirlik geziler düzenliyorlar. Bunlar benim için geçtiğimiz yılın en önemli anları oldu.

STK bir iş bulmam için bana destek oldu. Bir sosyal girişimde, çalışmama izin verilen maksimum süre olan haftada dört saat çalışmama yardımcı oldular. Süslemeler ve aksesuarlar dikiyoruz. Bu şekilde biraz para kazanıyorum. Pandemiden önce olduğum kişi değilim. Kafam daha karışık ve zihnim daha bulanık, ama iyimserim. Burada, STK evinde mümkün olduğu kadar uzun süre kalmak istiyorum. Burada kendimi iyi hissediyorum. Derslerimi alıyorum ve işe gidiyorum. Kendimi kabul edilmiş hissediyorum.

* Korunaklı evler ruhsal engellilik ve psikososyal sorunlar yaşayan bireylere güvenli ve bağımsız bir hayat sürmeleri için rehabilitasyon ve destek sağlamaktadır. Bireylerin toplumsal hayata özerk ve bağımsız olarak katılmalarına ve bireysel becerilerini geliştirerek sürdürülebilir kılmaya yönelik bir barınma desteğidir.

ALMANYA

Kasım 2022

“

**Sadece kendi
bakımından
sorumlu olmak
büyük bir
özgürlük.**

Samira

29 yaşında

Almanya'da doğdum ve büyüdüm, ancak çok uluslu bir geçmişim var. Kültürel Çalışmalar ve Ekonomi okudum ve eğitimimden sonra evden staj yaptım. Geçen yıldan beri iş danışmanı olarak çalışıyorum. Pandeminin iş piyasasındaki şansım üzerinde ek bir olumsuz etkisi olduğunu söyleyemem. Başörtüsü takıyorum ve genellikle fotoğraf göndermeden başvuru yapıyorum. Bu da yardımcı oluyor. Ortalama olarak başka insanlardan daha fazla başvuru göndermem gerektiğini iddia edebilirim, ancak pandemi sırasında bunun değiştiğini söyleyemem. Bu yeni iş bana nihayet aile evimden uzaklaşma fırsatı verdi. Şimdi yalnız yaşıyorum ve bazen evden çalışıyorum. İşim çok stresli. Çok seyahat etmem gerekiyor ve çok fazla mesai yapmam gerekiyor. Bu nedenle, kendi başıma kalabileceğim ve ihtiyacım olan her şey için zaman ayırabileceğim bir yere sahip olmak bana gerçekten yardımcı oldu. Özellikle ilk altı ayda bu bir avantajdı. Ziyaret için 'eve' döndüğümde, hala pek çok ev işiyle ilgilenmek zorundayım. Babam tek başına yaşıyor ve başka kimseden destek almıyor.

Şu anki işyerinde çalışmaya başladığımda, yeni iş arkadaşlarımı tanımama ve kendimi

bir ekibin parçası olarak hissetmeme yardımcı olan çevrimiçi toplantılar yapıyorduk. Benim izlenimim, hem işverenimizin hem de çalışanların çevrimiçi toplantılar aracılığıyla bir ekip ruhu yaratmaya özen gösterdikleri yönünde. İşverenimiz ruh sağlığı, farkındalık vb. konularda bazı seminerler verdi. Pandeminin iş hayatıma birçok avantaj getirdiğini söyleyebilirim.

Evden çalışma sayesinde, babamla yaşarken bile işe gidip gelmekle zaman harcamak yerine dışarı çıkıp yürüyüş yapmaya vakit ayırabiliyordum. Evden çalışarak zaman ve huzur kazandım. Ancak çoğunlukla evde olmak daha fazla ev işi yapmam anlamına geliyordu. Babamla yaşadığım dönemde, evden çalıştığımız için öğle yemeğini ofiste yemek yerine evde yiyorduk; babamın bu öğle yemeğini de benim hazırlamamı beklediğini hissettim. Bunun bir yük olduğunu söyleyemem, ama can sıkıcı ek bir görevdi. O sırada ben stajımı yapıyordum ve ikimiz de tam zamanlı çalışıyorduk. Bu gibi sebeplerle başka bir yere taşınmayı ve babamla ilgilenmek zorunda kalmadan ilk tam zamanlı işime başlamayı dört gözle bekliyordum. Sadece kendi bakımından sorumlu olmak büyük bir özgürlük.

Benim izlenimim, hem işverenimizin hem de çalışanların çevrimiçi toplantılar aracılığıyla bir ekip ruhu yaratmaya özen gösterdikleri yönünde.

ÇEK CUMHURİYETİ

Şubat 2022

“

**Pandeminin ağırlığını
en çok psikiyatri
hastanesindeyken
hissettim.**

Lenka

22 yaşında

Yirmili yaşlarımda başındayım ve evsizim. Çocukluğum boyunca bir çocuk yuvasında yaşadım. Sonra 18 yaşına geldiğimde genç yetişkinler için bir rehabilitasyon merkezine ve son olarak da kadınlar için bir sığınağa taşındım. Sığınak ve rehabilitasyon evleri arasında birkaç kez psikiyatri hastanesine yat-tım. Anksiyete-depresif bozukluğum, sınırda kişilik bozukluğum var ve aşırı derecede içki içmeye başladım.

Eskiden internet anketleri ve araştırma yapan bir şirkette çalışıyordum. Ancak işimden memnun değildim ve bu iş için yeterince iyi olmadığımı hissediyordum. Sonra istifa ettim, ancak kısa süre içinde gelirim yeterli olmadığını fark ettim ve kira kontratımı sonlandırmaya, ruh sağlığı tedavisi döngüsünden kurtulmaya karar verdim ve annemin çadırına 'taşındım'. Birlikte yaşamak ikimiz için de zorlayıcı. Sık sık ufak tefek şeyler yüzünden tartışıyoruz ve özellikle de işin içine alkol girdiğinde bu tartışmalar hızla şiddete dönüşebiliyor.

Geçtiğimiz birkaç yıl boyunca, yılda en az bir kez psikiyatri hastanesine yatırıldım. Eskiden orada kalmaktan oldukça hoşlanıyordum.

Psikiyatri hastanesinde asla tam anlamıyla yalnız kalmazsınız, ama yine de bu sefer daha yalnız hissettim.

Biraz rahatlar, yeni ve ilginç insanlarla tanıştım. Ama bu sefer durum farklıydı. Farklı birimler arasındaki ziyaretleri ve faaliyet başına izin verilen kişi sayısını sınırladılar. Bu nedenle genel olarak insanlar daha bir ayrıydı. Psikiyatri hastanesinde asla tam anlamıyla yalnız kalmazsınız, ama yine de bu sefer daha yalnız hissettim. Pandemiyle birlikte terapi, grup terapisi ve sanat atölyeleri de dahil olmak üzere birçok faaliyet aniden sınırlandırıldı. Personel eksikliği vardı ve tüm hastane sınırlı bir şekilde çalışıyordu. Ziyaretleri kısıtladılar ve sonra tamamen yasakladılar. Özellikle Noel döneminde bu beni çok zorladı.

Hastanede bana ücretsiz aşı teklif edildi ve ben de kabul ettim. Ancak anneme aşı olduğumu söylediğimde neredeyse beni tokatlayacaktı. Annem aşı karşıtı ve aşının vücudu zorladığını iddia ediyor. Aşı olma fırsatım olduğu için mutluyum, çünkü kendimizi ne kadar koruyabilirsek o kadar iyi. Ancak bu herkesin kendi kararı; kimse zorlanmamalı. Bu konuyu annemle konuştuğumda, annemin benimle dalga geçtiğini hissediyordum, çünkü annemin yaşı var ve bu durumu herhangi bir noktada anlayabileceğini sanıyorum.

PORTEKİZ

Kasım 2022

“

**Hayatımı değiştirmeye
ve yaşadığım yerdeki
insanlar için iyi bir
şeyler yapmaya karar
verdim.**

Mildred

54 yaşında

Küçük oğlum iki yaşındayken kocamdan boşandım. Onunla anlaşmak her zaman zordu; birçok sorun yaşıyordum. Evliliğimiz sona erdikten sonra çocuklar benimle yaşıyordu. Eski eşim 2016'da Portekiz'e taşınmaya ve çocukları yanında götürmeye karar verdi. Buna razı oldum çünkü onlarla her zaman konuşabileceğim ve yaz tatillerinde görebileceğim bir düzen kuracaktık. Pandemiyle birlikte, planladığımız gibi bir yaz tatili için Portekiz'e gidip onlarla buluşmamın güvenli olmadığını söyledi. Pandemi ile ilgili düzenlemeler nedeniyle seyahatler sınırlı hale geldiğinden benim yasal sorumluluğumu almayı kabul edecek birisine ihtiyacım vardı. Eski kocam bunu yapmayı reddetti. Hatta benim hakkımda kötü şeyler söyleyerek küçük oğlumu bana karşı kıskırttı. Yapabildiği sürece bu şekilde davranmaya devam etti. Sonunda çocuklarımı kaybedeceğimi anladım. Bu nedenle Portekiz'e taşınmaya karar verdim. O zamana kadar reklam sektöründe ve uzaktan çalışıyordum. Pek çok şeyi sattım ve çocukların odaları hariç tüm evi boşalttım, çünkü ilk taşındıklarında anılar nedeniyle odalarının olduğu gibi kalmasını istemişlerdi.

Tüm ailem kararımı destekledi. Sadece 15 gün içinde Portekiz'de yasal olarak ikamet etmenin yollarını bulmak zorunda kaldım. Bir

Diğer insanlara,
özellikle de kadınlara
destek olmak
istiyorum.

Brezilyalı olarak Portekiz'de işsiz ya da öğrenci olmadan üç aydan fazla kalmam mümkün değildi. Bu yüzden Sosyoloji alanında yüksek lisans yapmak için başvurduğum ve Portekiz'e taşındım. Yüksek lisansımı yaparken mümkün olduğunca uzaktan aynı işte çalışmaya devam ettim. Çocuklarımla buluşmak için her hafta sonu Porto'ya gittim. Ancak bazı hafta sonları babalarının yarattığı zorluklar nedeniyle onlarla görüşemedim. Bazı hafta sonları küçük oğlum benimle görüşmek istemedi. Eylül ayından beri benimle konuşmuyor. Ama ben onu aramaya ve mesaj atmaya devam ediyorum.

Uzaktan çalışma sona erdiğinde, işten ayrılmak zorunda kaldım. Hayatımı değiştirmeye karar verdim. Burada birçok insanla ve projeye tanışmam da kararımda büyük rol oynadı. Yaşadığım yerdeki insanlar için iyi bir şeyler yapmaya karar verdim. Kendilerini geliştirmeleri için diğer insanlara, özellikle de kadınlara destek olmak istiyorum. Şu anda yerel bir sosyal kuluçka merkezi ile temas halindeyim ve kadınların hayatlarını değiştirmelerine ve girişimci olmalarına destek olacak bir proje üzerinde birlikte çalışıyoruz. Kendim ve dünya hakkında çok şey keşfediyorum. İşler hala iyi değil, özellikle de küçük oğlumla, ama artık hayatımı daha çok seviyorum.

İTALYA

Şubat 2022

“

**Artık standart
sağlık hizmetlerine
güvenmek eskisinden
daha da zor.**

Hayatım COVID-19'dan çeşitli şekillerde etkilendi. En önemlisi, pandemi başladığında eşim ciddi bir hastalığın teşhis aşamasından geçiyordu. Sonbahar 2019'da semptomlar göstermeye başladı ve Ocak 2020'ye gelindiğinde semptomları kötüleşiyordu, boğaz ağrısı geçmiyordu. Benzer semptomlar nedeniyle bunun COVID-19 ile ilişkili olabileceğini düşündük, ancak kısa süre sonra COVID-19'dan farklı olarak semptomlarının çok daha uzun sürdüğünü fark ettik. O sırada biz de İtalya'da üç aylık bir kapanma döneminden geçiyorduk. Bir kulak-burun-boğaz uzmanına görünebildiğinde, ilk semptomların üzerinden altı ya da yedi ay geçmişti.

Sağlık sistemi pandemiyle sarsıldığından eşim ihtiyaç duyduğu düzeyde ilgiyi göremedi. Doktorlar COVID-19'la çok fazla meşguldüler. Kocam, kapanma döneminden sonra yerel hastaneye giden ilk hastalardan biriydi. Gördüğü doktor bir an önce onunla işini bitirip bir sonraki hastaya geçmek istiyor gibiydi. Boğazından aşığısını görmek için küçük bir kamera aparatı kullanmasına rağmen, bademciğindeki tümörü gözden kaçırdı ve ona reflü teşhisi koydu. Bundan sonra birkaç farklı uzmana gitti ve defalarca yanlış teşhis konuldu. Her seferinde, daha fazla araştırma yapmak için aile hekiminden başka bir doktora, sonra bir başkasına sevk edilmeyi istemek zorunda kaldı ve bu böyle devam etti. Sonuç olarak, sağlık sisteminin kocamın ne

yaşadığını anlaması bir yıl sürdü ve o noktada artık dördüncü evre gırtlak kanseriydi. Bu çok büyük bir travmaydı. Cesur bir yüz ifadesi takınmaya çalışırken neler hissettiğini ancak tahmin edebilirim.

Daha da kötüsü, kanser doktorları sürekli COVID-19 aşısından bahsediyordu. Kocam "Bakın, aşı olmak gibi bir niyetim yok, zaten kanserle uğraşıyorum, bu yükü daha da arttırmak istemiyorum. Bu benim seçimim" dediğinde, doktorlar haftalık COVID-19 testi yaptırmayı gerektiğini ve kanser hastaları için bile aşı muafiyeti olmadığını söylediler. Bu, ciddi hastalıkları olanların hiçbir zaman ilk aşı denemelerinin bir parçası olmamasına ve aşının hastalığı için önerdikleri tedaviye nasıl tepki verebileceği konusunda hiçbir fikirleri olmamasına rağmen oldu. Bu durum bizi çok rahatsız etti ve tedavisinin öncesindeki haftalarda nasıl ilerleyeceğimiz konusunda giderek daha endişeli ve kararsız hale geldik. Sonunda eşim herhangi bir geleneksel tedaviye devam etmemeye karar verdi, çünkü sisteme olan güvenini kaybetmişti.

Bence COVID-19'u tıbbi sistemin geri kalanından ayırmaları gerekirdi ki rutin sağlık hizmetleri zarar görmesin. Bana öyle geliyor ki sağlık sistemi tamamen geriye gitti ve pek çok açıdan bilimsellikten uzaklaştı. Artık standart sağlık hizmetlerine güvenmek eskisinden daha da zor.

BİRLEŞİK KRALLIK

Şubat 2022

“

Çok fazla kaygı yaşıyordum. Arkadaşım ya da kızım hastalanırsa ciddi zorluklar yaşayacağımdan sürekli korkuyordum.

Lucy

36 yaşında

Boşanmış bir kız çocuğu annesiyim ve eski evimde en yakın arkadaşım ile birlikte yaşıyorum. İki buçuk yıl önce boşandım ve kızım beş buçuk yaşında. Bir muhasebe firmasında tam zamanlı olarak çalışıyorum ve bizimle birlikte yaşayan arkadaşım Anne, kızımın bakımına yardımcı oluyor.

Anne, hayatımın değişmez bir parçası ve kapanma döneminde benim için bulunmaz bir nimet oldu. Kızımın evde eğitim işini üstlendi ve okullarda çalıştığı için buna hazırlıklıydı. Çalışmaya devam ettim, ancak kendimi sürekli diken üstünde hissediyordum, çünkü en ufak bir başarısızlık bile beni mali sıkıntıya sokmaya yetecekti. Eski kocamın verdiği nafakaya büyük ölçüde muhtaçtım. Para vermek dışında pek bir ebeveynlik yaptığı yok. Pandeminin başında yükümlülüklerinden kaçmaya çalıştı, kızımı kreşten benim almamı istedi ama bu, işim nedeniyle imkansızdı. Hafta içinde kızım yanında kaldığında, ona evde eğitim vermeyi reddetti. Geri kalan zamanlarda kızımın nasıl olduğunu hiç sormadı, arkadaşım Anne'yi hep küçümsedi ve kızımızın eğitimindeki rolünü hiç takdir etmedi.

Pandemi, finansal istikrara olan ihtiyacımın altını çizmiş oldu. Boşanmamla başlayan, şimdilerde daha da artan yoğun bir anksiyetem var.

Pandemide çok fazla kaygı yaşadım. Arkadaşım ya da kızım hastalanırsa ciddi zorluklar yaşayacağımdan sürekli korkuyordum. Anksiyetem bir noktada fiziksel belirtiler de göstermeye başladı ve bu çok kaygı vericiydi. Şanslıydım, çünkü arkadaşlarımla çoğuyla iletişim kurmak kolaydı ve terapötik alanlarda çalışıyorlardı. Bu yüzden yaşadıklarımızla en iyi nasıl başa çıkabileceğimiz hakkında konuşabiliyorduk.

Pandemi, finansal istikrara olan ihtiyacımın altını çizmiş oldu. Boşanmamla başlayan, şimdilerde daha da artan yoğun bir anksiyetem var. Hayatım daha önce de çok karmaşık olduğu için kapanmalarla gelen sadeliği bir bakıma memnuniyetle karşıladım. Dünyamı küçültmek zorunda kaldım ve boşanmadan sonra flört etmenin gündemde olmaması beni rahatlattı. Bazı açılardan tekrar belirsizlikle başa çıkmak için tuhaf bir şekilde daha iyi bir konumdaydım, çünkü boşanmam o kadar beklenmedik olmuştu ki hızla rotamı değiştirmek ve hayatıma yeniden yön vermek zorunda kalmıştım.

FRANSA

Kasım 2022

“

**Kapanmalar boyunca
oğlumuzu aramadı ve
oğlum babası onu terk
ettiği için davranış
sorunları geliştirdi.**

Zoe

46 yaşında

Adım Zoe, on yaşında bir oğlum var. Serbest çalışan bir refleksoloji uzmanıyım ve Fransa'nın güneyinde yaşıyoruz. Başlangıçta COVID-19, kuş veya domuz gribi gibi görünüyordu. Ancak ilk kapanma ile birlikte içimden bir ses "bu ciddi" dedi.

Açıkça görülüyor ki, özellikle ilişkileri gergin olan aileler için kapanmaların sonuçları tam olarak düşünülmemiş. Bu tür ailelerde sıkıntı yaşayan çocuklarla nasıl başa çıkılabilir? Oğlum maske takan, bazen tüm yüzlerini kapatan insanları gördüğünde travmatize oluyordu. Kendini ifade etmesi için onu resim çizmeye teşvik ettim. Babasının umurunda değildi. Oğlumuzu almaya geldiğinde biz zaten bir haftadır kapanma şartlarında yaşıyorduk; o ise bir grupla birlikte yaşadığı için tecrit altında değildi. Bir anne olarak oğlumun korumak istedim. Babası oğlunun kendisine gitmemesinden hoşlanmadı ve adeta bana savaş açtı. Oğlumuzu onu rehin tuttuğumu söyledi. Kapanmalar boyunca oğlumuzu aramadı ve oğlum da babası onu terk ettiği için davranış sorunları geliştirdi, bana fiziksel şiddet uygulamaya başladı. Çok zordu.

Astımım var ve ciğerlerim zayıf ama hiçbir yardım alamadım. Her şey kapanmıştı ve kimseyle görüşmemize izin verilmiyordu. Sonunda, yerel sağlık ve psikolojik yardım servisine başvurdum. Kapanmadan sonra oğlumun diğer çocuklarla birlikte olabilmesi için başka

bir aileyle karantinaya girdik. Bir arkadaşım da telefon görüşmeleri yapıyordum. Arkadaşım evimize geldi, çünkü gerçekten çok kötü durumdaydım. Sonra oğlumun babası bana ziyaretçi kabul etmememi söyledi. Bardağı taşıran son damla buydu! İş hayatımda da zorluklar yaşıyordum. Kapanmadan sonra toparlanma süreci zorluydu. İnsanlar iyi durumda değildi ve onlarla ilgilenmek zordu. Ne zaman bir COVID-19 dalgası olsa, çalışamıyorduk. Randevular son dakikada iptal ediliyordu. Geçen bahardan bu yana asgari yardım alıyorum ki 22 yıllık çalışma hayatımda başıma hiç böyle bir şey gelmemişti. Neyse ki Aile Destek Kurumu bölgedeki tüm serbest meslek sahipleriyle temasa geçti ve ben de hak sahibi oldum. Sadece başımı suyun üstünde tutmaya yardımcı oluyor, başka bir şey değil. Oğlumun babası bunu adil bulmuyor. Aldığım paranın bir kısmını ona vermeme istiyor!

Sonra ameliyat oldum ve üç ay boyunca hastalık izni aldım. Kapanmaların ardından güvencesizlik had safhada. Bu bir kısır döngü: İşlerin toparlandığını hissediyorsunuz, sonra yeni bir COVID-19 dalgası geliyor ve her şey yeniden başlıyor. Demokles'in kılıcı gibi. İstikrarsızlık ve sürekli endişe. Benim için COVID-19 her alandaki başarısızlıkları açığa çıkardı. Önceden bunları pek göremiyorduk. Ancak şimdi hepsi çok açık.

İTALYA

Kasım 2022

“

Kısıtlamalar ve gelir azlığı nedeniyle partnerim ve ben yardım için belediyenin sosyal hizmetlerine başvurmak zorunda kaldık.

Boris

43 yaşında

Dışarı çıkamadığım için ufak tefek işler yaparak ya da dilenerek para kazanmam mümkün değildi.

Adım Boris ve beş yaşımdan beri İtalya'da yaşıyorum. Makedonya'da doğdum ama herhangi bir vatandaşlığım yok, vatansızım. COVID-19 başlarında hükümetin durumu yönetme becerisine güveniyordum. Partnerimle daha fazla vakit geçirebildiğim için kapanmanın benim için bazı olumlu yönleri vardı. Ancak aynı zamanda çalışma durumuma olumsuz etkileri oldu. Dışarı çıkamadığım için ufak tefek işler yaparak ya da dilenerek para kazanmam mümkün değildi. Kısıtlamalar ve gelir azlığı nedeniyle partnerim ve ben yardım için belediyenin sosyal hizmetlerine başvurmak zorunda kaldık. Yiyecek kuponları veya ilaçların ödenmesi için doğrudan mali yardım gibi pek çok yardım aldığımızı söylemeliyim. Kardeşim ve ailesi de önemli ölçüde destek aldı. Zorluklarımızı anlayan ve kapıyı yüzümüze çarpmayan, bize yardım etmeye istekli insanlar vardı. Sosyal hizmetler müdürünün gösterdiği ilgi ve özen beni çok etkiledi. Bizi sıcak bir şekilde karşıladı ve pek çok konuda bize yardımcı oldu.

2021 yılında sosyal hizmetler bana bahçıvan olarak ayda 600 euro alabileceğim bir memuriyet teklif etti. Neredeyse bir yıl boyunca çalıştım, ta ki Ağustos ayında mide rahatsızlığı ve kanama geçirene kadar. Hastaneye nakledildim, kan nakli yapıldı ve ameliyat oldum. Hastanede kaldığım süre boyunca doktorlar ve hemşireler bana iyi davrandı, yardım etti

ve saygı gösterdi. Hastaneden taburcu olduktan sonra, sürekli tıbbi tedaviye, ilaçlara ve aile hekimine ihtiyacım olduğu için başka sorunlarla karşılaştım. Düzenli bir oturma izni olmadığı için aile hekimliğine başvurma hakkımı kaybetmişim. Oturma iznini yenilemek için başvurmuşum, bir buçuk yıldır kesin bir cevap almayı bekliyordum. Net bir çözüm olmadan bir ofisten diğerine yönlendirildim. Bu nedenle, her seferinde doktor ziyaretleri için ödeme yapmak zorunda kalıyordum. Genellikle hastanedeki bir doktoru ziyaret ediyorum. O da bana yardımcı oluyor ve sanki benim aile hekimimmiş gibi reçetelerimi veriyor. Ancak eczaneden aldığım ilaçları karşılayamıyorum.

Benim için COVID-19 dönemi oldukça olumlu geçti. İhtiyacı olanlar için sosyal desteklerde bir artış olduğunu fark ettim. İşim sayesinde bahçeciliğe olan tutkumu keşfettim ve bunu yapmaya devam etmek istiyorum. Arkadaşlarımdan beni işlerine dahil etmelerini istiyorum. Dilenmek ya da çalmak istemiyorum. İş bulmam gerekiyor, çünkü bir sözleşmemin olması İtalyan vatandaşlığına başvurmamı ve sağlık hizmetleri de dahil olmak üzere daha birçok hizmete erişmemi sağlayacak. Bir inşaat şirketine başvurdum, ama ancak oturma iznimi aldıktan sonra beni işe alabileceklerini söylediler. Bu nedenle beklemeye devam ediyorum.

BELÇİKA

Kasım 2022

“

**Kurallar nedeniyle
partnerim doğum
öncesi doktor
randevularına benimle
geleliyordu.**

Kendimi ve bebeğimi riske atmamı istemeyen anlayışlı bir patronum olduğu için şanslıyım.

Melanie

26 yaşında

Adım Melanie. Belçikalıyım ama köken olarak Fildişi Sahilliyim. 26 yaşındayım ve temizlikçi olarak çalışıyorum. Kapanma başladığında hamileliğimin ilk aşamalarıydım. Hepimiz çalışmayı durdurmak zorunda kaldık ve ben de evde kaldım. Mayıs ayında yavaş yavaş yeniden çalışmaya başladığında, COVID-19'un hamile kadınlar için tehlikeli olup olmadığı net değildi. Ne yazık ki, yanında çalıştığım yaşlı çiftlerden birinin kocası COVID-19'a yakalandı ve hayatını kaybetti. Bir hafta öncesinde onların evinde çalıştığım için patronum beni aradı ve evde kalıp test yaptırmamı söyledi. Test sonucum negatif çıktı, ancak patronum hamileliğimin sonuna kadar beni COVID-19 işsizlik ödeneğinden yararlandırmaya karar verdi.

Kendimi ve bebeğimi riske atmamı istemeyen anlayışlı bir patronum olduğu için şanslıyım. Ondan sonra doğum iznine ayrıldım. İlk üç ay kimseyi görmemek zordu, özellikle de yalnız yaşayan ve sağlığı iyi olmayan babamı. Partnerim tüm gün çalışıyordu ve alışverişi de o yapıyordu. İnsanlarla hiçbir fiziksel temasının olmaması beni zorluyordu. Her gün otuz dakikalık bir yürüyüşe çıkıyordum,

çünkü doktorum belim kötü olduğu için bunun önemli olduğunu söyledi. Sokakta pek kimseyi görmesem de en azından bunu yapabiliyordum.

Evin dışına sadece hastaneye gitmek için çıktım, çünkü hamileliğimin yakından takip edilmesi gerekiyordu. Kurallar nedeniyle partnerim doğum öncesi doktor randevularına benimle gelemiyordu. Ultrason sırasında fotoğraflar çektim ve bebeğin kalp atışlarını kaydetmeye çalıştım, böylece o da bu deneyime katılabilecekti. Doktor randevularına ne kadar katılmak istese de pandemi nedeniyle hiç böyle bir şansı olamadı. Doğum zamanı geldiğinde şanslıydık çünkü o zaman babaların doğuma katılmasına izin veriliyordu.

Tekrar çalışmaya başladığımda, müşterilerimizin COVID-19'a yakalanması durumunda çalışmak zorunda kalmadan işsizlik ödeneği alabileceğimiz bir sistem geliştirilmişti. Bir noktada COVID-19 kaptım ve hemen işsizlik ödeneğine geçtim ve ödememi aldım. Genel olarak, bu döneme dair pek iyi hatıralarım yok, ancak sonunda her şey benim için iyi sonuçlandı.

TÜRKİYE
Kasım 2022

“

Genel olarak pandemi benim için oldukça verimli bir dönemdi.

Ozan

31 yaşında

"İş gücü piyasasının dışında kalan insanlar mutfaklarını kullanarak nasıl gelir elde edebilir?"

Üniversitede, Eğitim Fakültesi'nde Sınıf Öğretmenliği bölümünde okudum. Ege'nin küçük bir kasabasında geçirdiğim zaman hayatımda bir dönüm noktası oldu. Bir izci olarak hafta sonlarını doğada geçiriyor, doğanın yok edildiğini görüyordum. Bu yüzden bir öğretmen olarak çalışmayacağımı ama ekoloji ile ilgili bir şeyler yapacağımı biliyordum.

Pandemi başladığında, bir STK'da yenilenebilir enerji projesi üzerine çalışıyordum. Ancak proje finansman eksikliği nedeniyle durdurulmak zorunda kaldı. Bu yüzden Haziran 2021'e kadar 16 ay boyunca işsiz kaldım. Ancak bu durum beni çok kötü etkilemedi, çünkü zaten yaşamımı küçültmüştüm ve az tüketmenin değerini biliyordum. Ayrıca aşıktım, kız arkadaşımın onun evinde yaşıyordum ve kira derdim yoktu.

İşsiz olduğum dönemde, arkadaşlarımla pandemiden önce üzerinde çalışmaya başladığımız bir projeye odaklanmak için fazladan zamanım oldu. Mahalle temelli dayanışmayı canlandırmak istiyorduk. Bu fikir şu soruya bir cevap olarak ortaya çıktı: "İş gücü piyasasının dışında kalan insanlar mutfaklarını kullanarak nasıl gelir elde edebilir?" İnsanların evde pişirdikleri yemekleri satmak için ilan verebilecekleri ve aynı mahalleden diğer insanların sipariş verebileceği çevrimiçi bir platform kurmak istedik. Ancak pandemi kısıtlamaları nedeniyle fiziksel olarak bir araya gelip bu

hedefi gerçekleştiremedik. Bunun yerine her hafta sonu birilerinin tariflerini katılımcılarla paylaştığı ve Zoom'da onlarla birlikte yemek pişirdiği çevrimiçi yemek atölyeleri düzenledik. Tariflerini paylaşanlar atölyelerin katılım ücreti sayesinde gelir elde ettiler. Dünya mutfağı haftalarımız da oldu. Örneğin, pandemi döneminde ekonomik olarak ayakta kalmakta zorlanan iki göçmen kardeş birkaç kez tariflerini paylaştılar ve iyi bir miktar para kazandılar. Girişimimiz popüler hale geldikten sonra, etkinlikleri için sandviç isteyen üç STK'dan teklif aldık. Mahallede kocası yüzünden çalışmayan bir kadınla tanıştık. O da bu etkinlikler için sandviç hazırladı ve gelir elde etti. Sonunda bu girişimi bir derneğe dönüştürdük.

Haziran 2021'de tekrar daha önce çalıştığım STK'da çalışmaya başladım, ancak Temmuz 2022'de vicdani retçi olduğum için tekrar işsiz kaldım. 2017 yılında vicdani reddimi beyan etmişim ve asker kaçağıydım. Çalıştığım STK'ya devletten asker kaçağı olduğuma dair bir tebligat gelmişti ve beni işten çıkarmaları istendi; aksi takdirde beni çalıştırdıkları için ceza alacaklardı. Korkunç bir yazdı. Çok depresiftim. İlerleyen zamanlarda, sadece vegan-vejetaryen yemek siparişi alan çevrimiçi bir platform girişimiyle bağlantıya geçtim. Eylül ayında orada çalışmaya başladım. Genel olarak pandemi benim için oldukça verimli bir dönemdi.

İRLANDA
Şubat 2022

“

**Kişisel gelişimim
açısından da benim
için çok olumlu bir
dönem oldu.**

Emilia

26 yaşında

Benim adım Emilia. 26 yaşındayım ve 2019 yazında İrlanda'ya taşındım. Bir bakıma şanslıydım, çünkü pandemi İrlanda'da gerçekten başladığında derslerimin çoğunu bitirmiştim. Ayrıca, o dönemde dört kişiyle bir evde yaşıyordum ve bu da benim için büyük bir şanstı. Şehrin güneyinde, banliyö hissi veren güzel bir mahallede büyük bir evde yaşıyorduk ve bir bahçemiz vardı. Yine de her şey kolay değildi. Evdeki herkesin bir tür mücadele içinde olduğunu hissediyordum. Birbirimize destek olmak istiyorduk, ama her zaman bunu yapabilecek kapasitemiz yoktu.

Ben çok başarılı biriyimdir. Her zaman çok yüksek notlar aldım ve bunun için kendime çok baskı yaptım. COVID sırasında da çok fazla baskı altındaydım - her şeyin açılmaya başladığı 2020 yazında bile. Tam tezimi teslim etmek üzereydim. Teslim etmeden önceki geceyi hatırlıyorum; bahçede hıçkırarak ağlamaya başladım ve ertesi gün kendimi çok kötü hissetmeme rağmen kalkmak ve tezimi yazmayı bitirmek zorundaydım. 2021 kışı özellikle zordu, çünkü yazdan sonra her şeyin daha iyi olacağını düşünmüştük; ama sonra daha da kötüleşti ve hepimiz evde sıkışıp kaldık. İşim yarı zamanlıydı, kış mevsimiydi ve her yer kapalıydı. Pandemi sırasında kendimi çok yalnız hissettiğim için en kötü dönemimi yaşadığımı söyleyebilirim. Burada

Evdeki herkesin bir tür mücadele içinde olduğunu hissediyordum. Birbirimize destek olmak istiyorduk, ama her zaman bunu yapabilecek kapasitemiz yoktu.

çok az arkadaşım vardı, okuldan yakınlaşabileceğim pek çok insan ülkeyi terk etmişti. Bu gibi durumlarda sırtınızı yaslayabileceğiniz birden fazla insan olsun istersiniz, çünkü o bel bağladığınız tek kişi de zor zamanlardan geçiyor olabilir.

Bu süre zarfında terapiye başladım, gidebileceğim ve özgürce konuşabileceğim bir yer olması bana gerçekten yardımcı oldu. Ancak çok fazla param yoktu, çünkü yarı zamanlı olarak çalışıyordum ve düşük gelirli insanlar için ruh sağlığı destek hizmetleri olsa da, uzun bekleme listeleri vardı. Benimse acilen biriyle konuşmam gerekiyordu. Sadece biriyle konuşmaya ihtiyacım vardı. Uzun vadeli desteğe ihtiyacım yoktu, acil destek gerekiyordu.

Sonra, geçen yaz her şey çok daha iyi oldu. Hâlâ iniş çıkışlarım var, ama çok daha iyi hissetmeye başladım. Kendimi ve ihtiyaçlarımı dinliyorum ve kendimin farkındayım. Cinsiyet kimliğimle de barışmaya başladım; son zamanlarda kendimi non-binary olarak tanımlamaya başlamıştım. Bu benim için büyük bir adımdı çünkü sanırım bende çok fazla 'içselleştirilmiş homofobi' var. Dolayısıyla, kişisel gelişimim açısından da benim için çok olumlu bir dönem oldu. Ve muhtemelen kendime bu kadar fazla zaman ayırma fırsatım olmasaydı, bunu bu kadar hızlı yapmazdım.

YUNANİSTAN

Kasım 2022

“

**Gerçek kimliğimi
açıklayamadan
bu zor koşullarda
mücadele etmek
zorunda kaldım.**

Manos

20 yaşında

Benim adım Manos ve trans erkeğim. 20 yaşındayım ve Yunanistan'ın küçük bir kasabasında öğrenciyim. Kapanmayı ailemle, annemle ve ikiz kardeşimle birlikte Atina'da geçirdim. Henüz fiziksel uyum sürecimi tamamlamadım ve aileme açılmadım. Ailemin cinsiyet kimliğimi bilmemesi benim için bir sorundu, çünkü karantinada olduğum evde kendim olamıyordum. Gerçek kimliğimi açıklayamadan bu zor koşullarda mücadele etmek zorunda kaldım. Arkadaşlarımı eve getiremiyordum ve onlarla telefonda açıkça konuşamıyordum, çünkü annemin ve kardeşimin söylediklerimi dinleyip gerçek kimliğimi fark etmelerinden korkuyordum. Kimliğimi gizlemek benim için zorlu bir mücadele oldu.

Kapanmanın ilk yılını evde üniversiteye gidebilmek için sınavları geçmeye çalışarak geçirdim. Çok stresli bir süreçti. Okula gitmemize izin verilmiyordu ve tüm dersler internet üzerinden yapılıyordu. Ertesi yıl sınavları geçtim

Kapanmanın ikinci yılında da üniversite dersleri çevrimiçi olarak yapılıyordu. Bu benim için sorun yarattı, çünkü sınıf arkadaşlarımla tanışamadım ve evdeki durumdan kaçmak ve yeni insanlarla tanışmak için yeni bir şehre taşınamamış oldum.

ve Atina dışında bir üniversiteye kabul edildim ama COVID-19 nedeniyle gidemedim. Kapanmanın ikinci yılında da üniversite dersleri çevrimiçi olarak yapılıyordu. Bu benim için sorun yarattı, çünkü sınıf arkadaşlarımla tanışamadım ve evdeki durumdan kaçmak ve yeni insanlarla tanışmak için yeni bir şehre taşınamamış oldum. Kendimi izole edilmiş hissettim ve kendimi özgürce ifade edemedim. Devlet kurumlarından veya STK'lardan hiçbir yardım almadım. Örneğin okuldan veya sosyal hizmetlerden hiçbir destek yoktu. Sık sık yürüyüşlere çıkarak ve arkadaşlarımla evin dışında buluşarak başa çıkmayı başardım. Evden çıkma nedenimizi açıklayan otomatik mesajlar göndermek zorundaydık ve 'egzersiz' yazıp yakındaki parklara ve sokaklara gidiyorduk. Ayrıca fotoğrafçılığa başladım; bu benim kendimi daha iyi ifade etmemi sağladı. Bu aktiviteler, gerçek ailem olarak gördüğüm, beni olduğum gibi kabul eden insanlarla iletişimimde kalmama yardımcı oldu.

HOLLANDA

Şubat 2022

“

Genellikle çevrimiçi toplantılarda oluyordum; ara verdiğimde de çocuklara yardımcı olmaya ve evdeki asistanların çalışmalarını koordine etmeye çalışıyordum.

Elsa

43 yaşında

Benim adım Elsa. 11 ve 15 yaşlarındaki iki çocuğumla birlikte bir köyde yaşıyorum. En küçük oğlumun bilinmeyen bir zihinsel engeli var ve zihinsel kapasitesi 3 yaşındaki bir çocuğunkine denk. Sağlığı hassas durumda. Onun bakımı için sabahları, okuldan sonra ve yatana kadar evde çalışan bakıcıların desteğine ihtiyaç duyuyorum. Büyük bir sosyal bilimler araştırma şirketinde danışman olarak çalışıyorum.

COVID-19 pandemisi beni ve iki çocuğumu aniden eve hapsedti. Hemen oturma odasında bir çalışma alanı kurdum. Büyük oğlum çevrimiçi derslere girmek için bütün gün odasında kalmak zorundaydı. Küçük oğlum evin her yerinde zıplıyordu. Bu yüzden çalışabilmem için öğle yemeğinden önce ve sonra evde yardımcılara ihtiyacım vardı. Genellikle çevrimiçi toplantılarda oluyordum; ara verdiğimde de çocuklara yardımcı olmaya ve evdeki asistanların çalışmalarını koordine etmeye çalışıyordum. Ancak tüm bunlarda başarısız olduğumu hissediyorum. En büyük oğlum çevrimiçi oyunlara bağımlılık geliştirdi ve hatta bunları ödemek için hesabımdan para çaldı. Bunu öğrendiğimde ona yardım etmek için elimden geleni yaptım. Küçük oğlumun sağlık durumu bize hizmet veren sağlık gö-

revlilerinin ilgi ve becerisine bağlıydı. Pandemiyle birlikte, kısmen de aşı olmadığım için, sağlık görevlileri enfekte olma korkusuyla eve gelmekten imtina etmeye başladılar

Annem, çocuklarımın yetiştirilmesinde önemli bir rol oynuyordu. Pandemi öncesi, her Perşembe Belçika'dan gelir ve onların bakımını üstlenirdi. Pandemi sırasında bu artık mümkün olmadı. Çocuklarım altı ay boyunca onu görmediler; bu da onlar için bir ebeveyn kaybetmek gibi oldu. Hem bir anne hem de bir bakıveren olarak onu özledim. Bizim için çok fazla şey yapıyor. Doktor olan babam-sa, aşı yaptırmak istemediğim için bana çok kızgındı. Bana katil dediği bile oldu. Bu çok acı vericiydi. Bugün bile iletişimimiz sınırlı. Bu denli acı verici durumlar üst üste gelince ben-de tükenmişlik sendromuna yol açtı. Geçen yıldan beri kendimi bitkin hissediyorum ve kalp sorunları yaşamaya başladım. Aşırı stres altında olduğumda çarpıntı oluyor ve ritim bozuklukları yaşıyorum. Hala toparlanmam için uzun bir yol var. İyileşiyorum ama küçük bir olay bile kötüye gitmeme yetiyor. Hiçbir zaman tamamen iyileşip iyileşmeyeceğimi bilmiyorum. Kalabalık yaşamdan çekilebileceğim bir yerim olsun diye bahçede küçük bir ahşap ev inşa ettim.

Kalabalık yaşamdan çekilebileceğim bir yerim olsun diye bahçede küçük bir ahşap ev inşa ettim.

ROMANYA

Kasım 2022

“

**Pandemi sırasında
her şey yerle bir
olunca kendimi işe
yaramaz hissettim
ve kimse sanatçılara
ihtiyaç duymuyor
gibi geldi.**

Mira

38 yaşında

38 yaşında bağımsız bir tiyatro oyuncusu ve yönetmenim. Aynı zamanda altı yaşında bir çocuğum var ve bekâr bir anneyim. On beş yıldır bu alanda çalışıyorum ve çoğunlukla kolektiflerde veya politik temalı oyunları bağımsız mekanlarda sahneleyen tiyatro sanatçılarıyla çalışıyorum.

Pandemi, hem mesleki hem de kişisel olarak benim için korkunç bir dönüm noktasıydı. Kısıtlamalar ve yasaklar nedeniyle, 2020 ve 2021'in büyük bir bölümünde çoğu canlı performans yapılamadı. Pandemi başladığında çocuğum dört yaşındaydı. Evde çocuğumla yalnızdım ve ne işim ne de geleceğe dair bir umudum vardı. Nisan 2020'de yetkililer bağımsız sanatçılara işsizlik desteği sunacaklarını duyurdular. Başta bunu bir rahatlama olarak gördüm, ancak daha sonra bize verilecek olan toplu bir para karşılığında, bu paranın yarısı kadar vergi ve katkı payı ödemek zorunda olduğumuzu öğrendim. Birkaç ay sonra borç birikmesinden korktuğum için başvurmaktan vazgeçtim. Devlet, artık tahsilat yapmak isteyen bir alacaklı gibi davranıyordu.

2021'in kısa bir dönemi hariç, tiyatrolarda hiç oyun oynayamadık ve 2022 ilkbaharına kadar beklemek zorunda kaldık. Tiyatro sanatçıları iki yıl boyunca işsiz kalmış oldu. Bu arada, işimi çevrimiçi ortama taşımaya çalıştım. Çevrimiçi izleyici kitlesine nasıl ulaşacağımı anlamam bir yılımı aldı. 2021'de çevrimiçi oyunlar yapmak üzere bir fon kazandım. Proje, izleyici sayıları gibi bazı hedefleri yerine getirmemizi gerektiriyordu, ki toplanma kısıt-

lamaları nedeniyle bu zordu. Bu durum bizi performansları kaydetmeye ve projenin gerekliliklerini karşılamak için çevrimiçi yayınlamaya zorladı. Ancak çevrimiçi gösteriler için telif hakkı alamadık ki bu da hiç adil değildi.

COVID-19 sırasında bağımsız sanatın kaybolacağını düşündüm. Mekanlar kapanıyor, sanatçı arkadaşlarım göç ediyor veya meslek değiştiriyordu. Şu an bazı fırsatlarımız var, ancak COVID-19 öncesine göre daha kötü koşullarda ve daha az ücretle çalışıyoruz. Sahip olduğum borç ve gelecekte bir şeylerin çalışmamı engelleyeceği korkusu nedeniyle hiçbir işi reddedemiyorum. Bağımsız sanatta temel olarak kültürel hibelerden gelen finansal desteklere bel bağlıyoruz. Bu da korkunç bir çalışma ritmi yaratıyor; gelirin olmadığı 'ölü' sezonlar ve aşırı çalıştığımız dönemler. Bu tür zamanlarda çocuğumu ve psikolojik sağlığımı feda ettiğimi hissediyorum.

Pandemi beni yavaşlattı ve kendimle ilgili düşünmem için bir fırsat sağladı. Kendimi işim ve sosyal ilişkilerim üzerinden tanımladığımı fark ettim ki artık bunu yapmak istemiyorum. Pandemi sırasında her şey yerle bir olunca kendimi işe yaramaz hissettim ve kimse sanatçılara ihtiyaç duymuyor gibi geldi. Bu gezegende var olma hakkım olduğunu fark ettim ve varlığımı sadece sistemdeki bir çark olarak meşrulaştırabildiğim kapitalist mantıktan kaçtım. Bitkiler ve yemek pişirmek gibi küçük şeylerden keyif almaya başladım. Diğer küçük çocukların anneleriyle dayanışma içinde oldum. Ayrıca daha istikrarlı başka bir iş aramaya karar verdim.

LÜKSEMBURG

Şubat 2022

“

**Kabul etmediğim şey,
korunma önlemlerine
saygı duyan ve aşı
yaptıran insanların
'itaatkar' olarak
yaftalanması.**

Ulrika

70 yaşında

70 yaşındayım, emekliyim. İki yetişkin çocuğum var ve yalnız yaşıyorum. 2020 yılını hiç unutmayacağım; Mart'tan Eylül'e kadar hava güneşliydi ve vaktimin çoğunu terasta geçirdim. Büyük bir bahçesi olan çok geniş bir evde yaşıyorum. Genellikle terastaydım, elma ağacına bakıyordum sürekli, öylece bakıyordum. Her şey çok durağandı, felç olmuş gibiydim. Tüm bu zamanı bahçede çalışarak değerlendirebilirdim, ama bunu yapmadım. Sersemlemiştim. Ve hapisanedeki insanların nasıl delirdiklerini anlamaya başladım. Hatta sonrasında belki de onların daha fazla etkileşim halinde olduklarını düşündüm. Çocuklarım beni arıyordu, ama bu genelde gidip gazete almamı yasaklamak içindi. Onlar için önemli olan fiziksel olarak başıma bir şey gelmemesiydi. Beni haftada en az bir kez aramaları için yalvardım ama aramadılar. Yaşlı insanlar olarak artık işe yaramadığımızı görebiliyorum. Eskiden torunlarıma ben bakardım. Sonra kendi başlarının çaresine bakmak zorunda kaldılar ve şimdi buna alıştılar.

Hayatta kalmak için çok okurum, hikayeler okuyarak başka dünyalara girerim. Pandemi öncesi aktif bir emekli hayatım vardı, tiyatro dersleri alır, sergilere giderdim. Pandeminin başından itibaren geçen her günü pencereye işaretledim, tıpkı bir mahkum gibi. Ancak

Pandeminin başından itibaren her günü pencereye işaretledim, tıpkı bir mahkum gibi. Ancak böyle yaşamak hayat enerjimi aldı ve farkına varmadan depresyona girdim.

böyle yaşamak hayat enerjimi aldı ve farkına varmadan depresyona girdim. Enerjimi yükseltmek için kendime hedefler koymaya başladım ve depresyondaki insanların nasıl hissettiğini artık anladığımı düşündüm. 2021 sonbaharında delirdiğimi sandım, çok yıkıcı bir haldi. Anksiyetem vardı ve daha önce hiç böyle hissetmemiştim. 2020 Mayıs'ında maske alabilmeye başlamak çok büyük bir rahatlama oldu. Her şey artık daha iyiydi ve aşıyla daha da iyi oldu.

Bir gün bir gezideydik ve şoför "maskelerimizi tekrar takacağız çünkü maskesiz olmayı kabul etmeyen bir kişi var" dedi. "Evet, benim" dedim, saklanmak istemedim. Minibüse geri döndüm, herkes maskesini taktı ve bana bağırıp çağırmaya başladılar. Bir tanesi "sen gerçekten korkağın tekisin" dedi, bir diğeri "madem bu kadar korkuyorsun neden bu gezilere geliyorsun?" dedi. Pandemiyle birlikte dünyam yıkıldı, çok sevdiğim insanların ne kadar bencil davranabildiklerini gördüm. İnsanların aşından korkmasını anlayabilirim ve kabul edebilirim. Kabul etmediğim şey, korunma önlemlerine saygı duyan ve aşı yaptıran insanların 'itaatkar' olarak yaftalanması. Bu yüzden katıldığım sosyal etkinlikleri azaltarak kendimi eve kapatıyorum, çünkü bu durumu nasıl yöneteceğimi bilmiyorum.

KIBRIS

Şubat 2022

“

COVID-19 önlemleri nedeniyle, bir doktor olarak sevdiğlerime yardım edemez hale gelmiştim.

Birjou

65 yaşında

Yüz yüze hekimlik yapamıyordum ve eksik teşhis koyma riskini göze alarak hastalarımı çevrimiçi muayene etmek zorundaydım.

Doktorum, evliyim ve üç çocuğum var. Sekiz kardeşim var. COVID-19 beni birçok yönden etkiledi. 2020 yılında, Mart'ın sonlarına doğru ablam bir kaza geçirdi ve bacağını çok kötü bir şekilde incitti. Acil tıbbi yardıma ihtiyaç duyuyordu. Genellikle, ben doktor olan tek kız kardeş olduğum için yardım etmek için koşarım. Ancak seyahat nedeniyle karantinadaydım ve kız kardeşime yardım edemedim. COVID-19 önlemleri nedeniyle, bir doktor olarak sevdiğilerime yardım edemez hale gelmiştim. İlk kapanma sona erdiğinde, Nisan 2020'de kızkardeşim ilk hastam oldu.

Bir doktor olarak hastalarımın ücret almadım ve onlara telefon üzerinden yardımcı olmaya çalıştım. Ancak bu benim için zor oldu. Teknoloji kullanımı COVID-19'un çok önemli bir parçasıydı. Çeşitli sistemleri nasıl kullanacağımı öğrenmek zorunda kaldım. 2020 yılında Ulusal Sağlık Sistemi'ne doktor olarak ilk adımımı attım. Yüz yüze hekimlik yapamıyordum ve eksik teşhis koyma riskini göze alarak hastalarımı çevrimiçi muayene etmek zorundaydım. Maaş alamadığım için COVID-19 benim mali olarak da çok dara soktu. Ayrıca devlete vergi, sosyal sigorta primi ve diğer tüm harçları ödemek zorundaydım. 'Çalıştığım' için de hükümet önlemlerinden ve şirket/bireysel programlardan yararlanamıyordum.

Birçok hastamın psikolojik sorunlar geliştirdi-

ğini, stres ve depresyon yaşadığını ve profesyonel yardım alması gerektiğini gözlemledim. COVID-19, kendi psikolojik durumum için de karanlık bir dönemdi, çünkü yalnız hissettim. Bir yıl boyunca çocuklarımı göremedim. Ailemi görmedim ve sosyal aktivitelerimi azalttım. Doktor olan yeğenim ve kızım için de endişeleniyordum. İkisinin de başına bir şey gelmemiş olmasına seviniyorum.

COVID-19'un olumlu tarafı, büyük kızımın yanında yaşıyor olmamdı. Bu sayede kendimi çok yalnız hissetmedim. Ayrıca, kocam ve benim portakal tarlalarımız var ve bu sayede ev karantinasından kaçabildik. Karantina sırasında yaşanan bir olay beni rahatsız etti. Evden ayrılmak için günde iki SMS göndermemize izin veriliyordu. Bir tanesini portakal toplamak için tarlaya gitmek üzere gönderdik. Portakalları tek başımıza toplamak zorundaydık, çünkü COVID-19 nedeniyle kimseyi çalıştırma şansımız ya da isteğimiz yoktu. Bu yüzden sabah gitmek ve doğal olarak işimiz her mesaj için 'yazılı olmayan kural' olan üç saatten fazla sürdü. Eve dönerken bir polis memuru arabamızı durdurdu ve bizi SMS'i yanlış şekilde kullanmakla suçladı, çünkü tarlada bütün gün çalışmak 'makul' değildi. Tartışmaya ve bağırma başladı. Sonunda ceza kesmedi ama kendimizi çok kötü hissettik. Bu müdahaleyi, hükümet tedbirlerinin kötü yorumlanmasıyla serbest dolaşım hakkımızın engellenmesi olarak yaşadım.

POLONYA

Şubat 2022

“
**Sanırım aktivizm
yasın acısından
kaçmama yardımcı
oldu.**

Katarzyna

22 yaşında

Adım Katarzyna ve 22 yaşında bir öğrenciyim. Aseksüel ve aromantik bir insanım. Kendimi kuir (queer) olarak tanımlıyorum. Polonya'nın kuzeyinde bir şehirde ailem, iki kız kardeşim, büyükannem ve iki köpeğimle birlikte yaşıyorum. Pandemi sırasında kapanmalar ve izolasyon nedeniyle ruh sağlığım bozuldu. Evimde hapistim, arkadaşlarımı göremiyordum ve konuşacak kimsem yoktu. Pandemiden önce profesyonel gelişimime odaklıydım ancak pandemiyle birlikte, duygusal ihtiyaçlarım da devreye girince, kendimi aktivizme adanmaya karar verdim.

Aseksüellik spektrumundaki insanlar için çalışan bir derneğe katıldım ve 'aseksüellik spektrumu görünürlük haftası' kampanyasına katıldım. Ayrıca LGBTQİA+ hakları için bir projeye katıldım. Proje, atölye çalışmaları aracılığıyla insanların LGBTQİA+ topluluğunun hakları ve ihtiyaçları konusundaki farkındalıklarını ve bilgilerini artırmayı amaçlıyor. Ayrıca arkadaşım ile birlikte üniversitemde LGBTQİA+ bireyler için bir öğrenci organizasyonu kurduk. Pandemi sırasında aktif olan bu dernekler bünyesinde çeşitli destek ve kişisel gelişim gruplarımız var. COVID-19 kurallarına uygun olarak düzenlenen bir sosyal kampanya dışında tüm etkinlikleri çevrimiçi olarak düzenledik. Ancak bu tamamen yeni bir gerçeklik değildi, çünkü bazı etkinlikler daha geniş bir insan grubuna ulaşmak için pandemiden önce de çevrimiçi olarak düzenlenmişti. Paradoksal bir şekilde pandemi öncesine göre bu

Başlangıçta ailemin kafası biraz karıştı, ama zamanla benimle gurur duymaya başladılar. Aseksüellik konusunda farkındalıklarını artırdım.

etkinliklere daha yüksek bir katılım sağladık, çünkü insanların sosyalleşmeye ihtiyacı vardı. Derneğin bulunduğu şehirden 65 kilometre uzakta yaşadığım için yönetim kurulu toplantılarına şahsen katılmam bazen zor oluyordu. Pandemiyle birlikte bu toplantıların çevrimiçi olarak düzenlenmeye başlanması katılmamı kolaylaştırdı. Ders çalışmak yerine aktivizme odaklandım. Şimdi, destek gruplarının toplantıları karma bir formatta düzenleniyor: aşılınmış kişiler toplantılara yerinde katılabilirken, diğerleri çevrimiçi olarak katılabilir. Enfeksiyonu önlemek için hijyen kurallarına uyuyoruz. Ofisimiz erişilebilir olmadığı için toplantıların hibrit formatı engelli insanların ihtiyaçları da gözetilerek belirlendi.

Başlangıçta ailemin kafası biraz karıştı, ama zamanla benimle gurur duymaya başladılar. Aseksüellik konusunda farkındalıklarını artırdım. Aseksüelliği öğrendiklerinde, ne olduğunu anladıklarında ve aktivizmin beni mutlu ettiğini gördüklerinde beni desteklediler. Pandemi aynı zamanda profesyonel yardım almamı sağladı ve konsantrasyon sorunlarımın ve reddedilme hassasiyetimin DEHB (Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu) kaynaklı olduğu ortaya çıktı. Benim için en travmatik deneyim büyükannemin ölümüydü. COVID-19'dan öldü. Sanırım aktivizm, büyükannemin yasının acısından kaçmama ve başkalarına nasıl yardım edebileceğime odaklanmama yardımcı oldu.

LÜKSEMBURG

Şubat 2022

“

**Bir sığınağa
yerleştirildik. Ancak
o sırada oturma iznim
sona erdi ve sığınakta
kalma hakkımı
kaybettim.**

Kendi kendime,
"çocuklarımın ve benim
yaşadığımız onca şeye
kimse inanmaz,"
dedim.

Mina

36 yaşında

Togoluyum ve üç çocuğum var. Kasım 2021'de Lüksemburg'a geleli iki yıl olmuştu. Nisan 2021'de eşimle yaşadığım evi terk ettim. Çocuklarımla birlikte yaşadığımız aile içi şiddet nedeniyle hastanelik olmuştuk. Altı aylık kızımın çığlıkları, bizimle ilgilenmeye gelen bir komşuyu alarma geçirmişti. Babası onu düşürmüştü ve hastaneye varana kadar yaralarından haberim yoktu. İşte o zaman polisi aramaya ve kocamdan şikâyetçi olmaya karar verdim. 13 ve 10 yaşlarındaki diğer çocuklarım (biri erkek, biri kız) hala babalarıyla birlikte. O zamanlar onları yanımda tutmanın benim için bu kadar zor olacağını bilmiyordum.

Hastaneden sonra, yüzümün her yerinde yaralar ve küçük kızım alçı içindeyken bir dernek tarafından bir otele yerleştirildim. Mayıs ayında bir sığınağa yerleştirildik. Ancak o sırada oturma iznim sona erdi ve sığınakta kalma hakkımı kaybettim. Normalde Göçmenlik Bürosu'na giderdim, ama randevumu iptal ettiler ve yeni randevu vermediler. Yakında 16 aylık olacak kızımın da oturma izni yok. Bu durumu çözmesi gereken benim oturma iznim, ancak COVID-19 ile süreç çok yavaş ilerliyor.

Aile yardımına erişim için mahkeme kararım var, ancak COVID-19 nedeniyle randevular çok zor veriliyor. Ayrıca babalarının itirazlarına rağmen çocuklar için psikolojik takip istedim. Psikolojik takibe onay veren yazının elime ulaşması uzun zaman aldı ve ne yazık ki şimdiye kadar hiçbir adım atılmadı. Takibin ne zaman yapılabileceğini bilmiyorum. Neyse ki, burada bana çok yardımcı olan bir danışmanım var.

Kendi kendime, "çocuklarımın ve benim yaşadığımız onca şeye kimse inanmaz," dedim. Eskiden bunların sadece filmlerde görülebilecek şeyler olduğunu düşünürdüm. Ama gerçektir. Togo'ya dönmekten korkmuyorum, ama dönersem burada beni destekleyen herkesi kaybedeceğim. Bu yüzden çocuklar için ve güvende olmak için burada kalmayı tercih ediyorum. Oturma iznini aldığımda, çocukların velayetini almak ve işlerimi yoluna koymak için iş aramak ve hayatıma devam etmek istiyorum. Sadece çocuklarımı geri istiyorum; onlar benim için çok önemli. Bu hikayenin olumlu sonuçlandığını görmek istiyorum. Adaletin yerini bulacağına inanıyorum.

ALMANYA

Şubat 2022

“

**Cinsiyet kimliğimi
keşfettiğimden beri
hayatım askıya
alınmış gibi
hissediyorum.**

Cinsiyet uyum hizmetleri, kalp ameliyatları veya kanser tedavileri gibi hayat kurtaran işlemler kadar öncelikli olarak ele alınmadı.

Elisa

25 yaşında

Adım Elisa. 25 yaşındayım ve yakın zamanda trans bir kadın olarak açıldım. Hormon tedavime bu yaz başlayacağım. Hemşirelik öğrencisiyim. COVID-19 aşı görevlisi olarak çalışıyorum.

Pandemiden önce eğitimimin üç dönemini tamamlamıştım, ancak COVID-19'un başlamasıyla derslerimizin çoğu çevrimiçi ortama taşındı. Daha önce sosyal etkileşimde bulunmadığım insanlarla grup çalışması yaptım ki bu çok zorlayıcıydı. Bu dönemde bir staj fırsatı kaçırdım, aynı zamanda da hastaları tedavi süreci boyunca fiziksel olarak takip etme şansını... Çevrimiçi bir sınava girmek zorunda kaldım ve başarısız oldum. Çevrimiçi formatın başarısızlığında katkısı olduğuna inanıyorum, çünkü sınava yüz yüze tekrar girdiğimde en yüksek notla geçtim. Pandemi nedeniyle, önemli beceriler kazanma fırsatı sunan staj imkanları kaybedildi ve telafisi mümkün olmadı. Diplomam askıya alınmadı ama sadece devam etmek zorunda kaldım. COVID-19 eğitimimi kesintiye uğratmasaydı daha iyi bir hemşire olabilirdim. Hemşirelik için gerekli olan pratik beceriler eğitimimde eksik kaldı ve şimdi bunları edinmek için alternatif yollar bulmak zorundayım. Bu zorluklara rağmen,

aşı görevlisi olarak çalışma deneyimim olumluydu. Hiçbir zaman tehlikeli bir durumla ya da kızgın biriyle karşılaşmadım. Kendimi hiç tehdit altında hissetmedim. Hoş bir deneyimdi ve orada çalışmak güvenliydi. Aşı yanlısıyım ve tüm aşılarımı oldum.

Pandemi sırasında yalnızlık hissi yaşadım. Sadece bir aile üyesiyle Noel kutlayabildim. Aynı zamanda bir trans birey olarak pandemiden etkilendim. Normalde tedaviye erişmek için dört ila beş ay bekleme süresi olurken, COVID-19'un etkisiyle bu süre ülke genelinde sekiz aya kadar uzadı. Cinsiyet uyum hizmetleri, kalp ameliyatları veya kanser tedavileri gibi hayat kurtaran işlemler kadar öncelikli olarak ele alınmadı. Cinsiyet kimliğimi keşfettiğimden beri hayatım askıya alınmış gibi hissediyorum. Hem ismimi ve CPR numaramı (sosyal güvenlik numarası) güncellemek gibi yasal değişiklikler açısından hem de hormon tedavisi ve ses eğitimi almak açısından tedaviye hemen başlamanın ne kadar harika olacağını sık sık hayal ediyorum. Sağlık Bakanlığı ve Başbakan tarafından hayal kırıklığına uğratılmış hissediyorum, çünkü tedaviye erişimim daha az gerekli görülmüş gibi duruyor.

LİTVANYA

Şubat 2022

“

Sonunda işimden ayrılmak zorunda kaldım, çünkü evde her şey altüst olmaya başlamıştı.

İşe odaklanamıyordum,
çünkü sürekli olarak
her birinin kendine
özgü sorunları olan
çocuklarımla ilgilenmek
zorundaydım.

Rachelé

41 yaşında

41 yaşındayım ve Litvanya'da yaşıyorum. Şu anda işsizim ve eşimle birlikte beş çocuk yetiştiriyoruz. En küçüğü yakında dört, en büyüğü ise on üç yaşına girecek. İlk karantina sırasında, çocuklar için durumu olabildiğince iyi hale getirmek için çok çaba sarf ettik ki sancılı bir karantina yaşamak zorunda kalmayalım. İkizler anaokuluna giderken en küçük çocuğumuz evde kaldı. O sırada çalışmıyordum. Birlikte masa oyunları oynayarak, yürüyüşlere çıkarak ve çevreyi keşfederek çok zaman geçirdik. Kocam haftada en az bir kez çocuklarla vakit geçirmek için uzaktan çalıştığı işinden izin alıyordu. İdeal koşullara sahiptik, evimizde çok sayıda oda vardı ve bu sayede kocam ve okula giden iki çocuğum kendi alanlarına sahip olabiliyordu.

Uzaktan eğitimle ilgili bazı sorunlar vardı. Normal eğitimden tamamen farklıydı ve çocuklar ilk iki hafta içinde ilgilerini kaybettiler. Öğullarıma uzaktan eğitim konusunda yardımcı olmak ve onları sürekli motive etmek için çok zaman harcamak zorunda kaldım. Öğretmenlerin yüksek beklentileri vardı ve ben de bunları karşılamakta zorlanıyordum. Ne yazık ki bu, en küçük çocuklarımla benim ilgimden mahrum kalması anlamına geliyordu. İlk karantinanın sonuna doğru, diğer in-

sanları ve toplanmaları özlemeye başlamıştık. Annemi özlüyordum, ancak ilk karantina sırasında şehirlerarası seyahat yasağı nedeniyle bize ziyarete gelmesi mümkün değildi. Kocamın ailesiyle de buluşamadık. Ancak çocuklar için en acı verici şey, kuzenleri ve arkadaşlarıyla vakit geçirememeleriydi.

İlk karantinanın ardından nispeten sakin bir dönem yaşandı. Ancak sonbaharın sonlarına doğru enfeksiyon sayısı tekrar artmaya başladı. İkinci karantina çok daha zordu. İki ila üç ay boyunca evlerimize kapandık. Çocukları eğlendirmek ve mutlu olmak için sabrımız kalmamıştı. Bir ilgisizlik duygusu ortaya çıktı ve ben bunu annelik görevlerimi yerine getirmedişimin bir işareti olarak yorumladım. Kendimi suçlu hissettim. Aynı zamanda bu dönem ebeveynlik iznimden dönüşe denk geldi ve tabii ki bu durumu daha da kötüleştirdi. Uzaktan çalışıyor olsam da, özellikle annemin bana yardımcı olamadığı bir dönemde işe odaklanmak benim için çok zorlayıcıydı. İşe odaklanamıyordum, çünkü sürekli olarak her birinin kendine özgü sorunları olan çocuklarımla ilgilenmek zorundaydım. Sonunda işimden ayrılmak zorunda kaldım, çünkü evde her şey altüst olmaya başlamıştı.

FRANSA

Şubat 2022

“

COVID-19'dan bu yana bakıcı durumumuz daha da kötüleşti. Birçoğu ayrıldı ve yerlerine yenileri gelmedi.

Martine

74 yaşında

74 yaşındayım ve dulum. Miyopati hastası 38 yaşındaki engelli kızım ile birlikte yaşıyorum. Eskiden bir tekstil fabrikasında çalışıyordum, ancak fabrika kapandı ve ben de polis karakolunda temizlikçi olarak yeni bir iş bulmak zorunda kaldım. Ne yazık ki 2016 yılında felç geçirdim ve geçen yıl meme kanseri teşhisi kondu.

COVID-19 kapanmasından hemen önce babamı, annemi ve köpeğimi kaybettim. Zor bir dönemdi, ancak güçlü kalmayı başardık. Ailemiz yok ama arkadaşlarımız var. Altı yıldır ilişkide olduğumuz bir dernekten evde bakım hizmeti alıyoruz. 2016'da felç geçirdiğimden beri geceleri kızım ile ilgilenen biri geliyor. Gündüzleri, saat 8.30'dan 13.00'e ve 14.00'ten 20.00'ye kadar başka bir kişi var. Bu en iyi durum senaryosu, çünkü her zaman bu şekilde destek alabileceğimiz insanlara sahip olamıyoruz. Bu hizmet kapsamında bakım veren insanların yerlerine yenileri bulunmadığında daha önce de birçok aksaklık yaşanıyordu, ama şimdiki gibi uzun süreli kesintiler hiç olmamıştı. Başka bir sektörde acilen birine ihtiyaç duyduklarında, yeterli sayıda personeli olmadığı için kızımın bakıcısını oraya yönlendiriyorlar ve "annesi bakabilir," diyorlar. İtiraz ettiğimizde de bizi bırakmakla tehdit ediyorlar ve başka birini aramamızı söylüyorlar. Son gelen bakıcı, hiçbir deneyimi ya da eğitimi olmayan 19 yaşında bir kızdı. Ona sadece bir kez insanları kaldırmak için

ekipmanı nasıl kullanacağını öğretmişler. Bu durum hem onu hem de bakması gereken engelli kişiyi tehlikeye atıyor. Doğru düzgün eğitim almadan ondan trakeotomi yapmasını bile istediler.

COVID-19'dan bu yana bakıcı durumumuz daha da kötüleşti. Birçoğu ayrıldı ve yerlerine yenileri gelmedi. Başta koruyucu önlem almak söz konusu bile değildi. Gelen bakıcıları bilgilendirmemiz ve maskelerini temin etmemiz gerekiyordu. Koruyucu önlemler almalarını istediğimizde bizi baş belası olarak ve fazla talepkar görüyorlardı. Gece evimize birinin gelmesinden korktuğumuz için sadece kızımı yatırmak için iki saatlik bir hizmet talep ettik. Ancak yine de tam vardiya geliyormuş gibi ödeme yaptık. Başka bir zamanda da, bir bakıcı bizimle bir gün geçirdi ve ertesi gün COVID-19 testi pozitif çıktı. Dokunmuş olduğu her şeyi dezenfekte etmek, kendimizi test ettirmek ve sağlık ocağına gitmek zorunda kaldık. Bu bizim için önemli bir riskti. Ancak ikinci kapanma sırasında tam koruyucu kıyafetlerle geldiler.

Artık lokanta gibi yerlere gitmiyoruz. Kendimizi güvende hissetmiyoruz. Pandemiden önce yaz aylarında güzel havalarda dışarı çıkıyorduk, ama şimdi çok izole olduk. Kendimize bunun sonsuza kadar sürmeyeceğini, biteceğini söylüyoruz, ama çok fazla dışarı çıkmaya cesaret edemiyoruz.

ÇEK CUMHURİYETİ

Şubat 2022

“

Normalde 25 dakika süren yol, hükümetin sınır kapılarının çoğunu kapaması nedeniyle neredeyse dört saate çıktı.

Adina

53 yaşında

Ben 53 yaşındayım. Çek-Alman sınırına yakın bir kasabada yaşıyorum. Üç çocuğum var - ikisi yetişkin ve en küçüğü 14 yaşında. 2018 yılından beri Bavyera'da bir şehirdeki sosyal merkezde hemşire olarak çalışıyorum. Benim gibi iş yeri ve evi farklı yerlerde olan kişilere burada 'pendler' diyorlar, her gün sınırı geçerek işe gidip geliyorum. Pandemi patlak verdiğinde, hükümet sınırları kapattı ve bölgede sadece bir sınır kapısını açık bıraktı. Çalıştığım sosyal merkezin yönetimi, Alman hükümetinden, kritik hizmetlerde çalışan sağlık görevlilerine muafiyet tanınması için ricada bulundu. Bir yandan sevindim, ancak diğer yandan bana hem zihinsel hem de fiziksel zorluklar getirdi. Normalde 25 dakika süren yol, hükümetin sınır kapılarının çoğunu kapaması ve muafiyet verilen tüm çalışanların ve kamyon şoförlerinin tek bir sınır kapısında kuyruğa girmesi nedeniyle neredeyse dört saate çıktı. Bu durum, psikolojik ve fiziksel olarak dayanılmaz bir noktaya geldi. Çok fazla evrak işi vardı, gereklilikler sürekli değişiyordu. Her gün birkaç internet sitesini ve kaynağı kontrol etmemiz gerekiyordu. Ayrıca her 48 saatte bir test yaptırmamız gerekiyordu ki pandeminin ilk dalgasında bu hiç de kolay değildi. Kışın karda ve soğukta üç saat boyunca sırada beklediğim zamanlar oldu. Bu biraz zihinsel tükenmişlik ve hatta savaş benzeri bir duyguydu.

İşverenimiz oldukça anlayışlıydı; vardiyalarımızı değiştirerek en azından işe zamanında yetişmemizi sağladılar. Daha sonra bana dört

İlk dalgada çok fazla korku vardı ve bu da benim gibi işe sınırı geçerek gidip gelenleri 'virüs yayıcılar' olarak etiketleyen bir histeriye neden oldu.

yıldızlı bir otel gibi donatılmış bir yurttan yer verdiler. Ancak orada kalmak yine de zordu, çünkü evde 12 yaşında bir oğlum ve köpeklerim vardı. Olayların nasıl gelişeceğini bilmeden orada kalmak zordu.

İlk dalgada çok fazla korku vardı ve bu da benim gibi işe sınırı geçerek gidip gelenleri 'virüs yayıcılar' olarak etiketleyen bir histeriye neden oldu. Örneğin, benzin istasyonundayken bir kasiyer bana "Demek Almanya'dan geliyorsunuz, virüsü de beraberinizde getiriyorsunuz, ha?" dedi. Öte yandan, benzer durumda olan kişiler arasında muazzam bir dayanışma başladı; yeni kurallar, evrak işleri veya trafik durumu hakkında bilgi paylaşıyorduk. İşverenimizden, müşterilerimizden ve genel olarak Alman tarafından çok destek gördük. Yiyecek, meyve ve tatlılardan oluşan hediyeler aldık. Muhtemelen iyi beslenen bir hemşirenin daha uzun süre dayanacağını düşündüler! İnsanlar arabalarımıza teşekkür notları ve çiçekler bıraktı, gerçekten çok hoştu. Ama zor zamanlardı.

Pandemi deneyimi, Almanya'nın özellikle sağlık ve sosyal hizmetler alanlarında sınır ötesi iş gücüne ne kadar bağımlı olduğunu kanıtı oldu. Personel eksikliğiyle mücadele ettik, birçok çalışan hastalandı ve sekiz gün üst üste çalıştığımız zamanlar oldu. Ancak hiçbir zaman işten ayrılmayı, o insanları geride bırakmayı düşünmedim.

İSPANYA

Temmuz 2021

“

**Otizimli bir birey olarak
polise karşı savunmasızım.
Pandemi sırasında
polislere normalde sahip
olmadıkları kadar fazla
yetki verildi.**

Beden dilim ve kelimelerim sıklıkla yanlış anlaşılıyor ve bu da polisin engelli bireylere karşı şiddet uygulamasına yol açabiliyor.

Lur

33 yaşında

Ben Lur, İspanya'nın küçük bir kasabasında yaşayan 33 yaşında bir non-binary bireyim. Aynı zamanda otizmliyim ve devletten ayda 400 euro gibi mütevazı bir maaş alıyorum. COVID-19 salgını sırasında evde kendisi de engelli olan annem ve babamla birlikte yaşıyordum. Tüm bu süre boyunca işsizdim ve açık lise diplomamı almak için çalışıyordum. Ancak COVID-19 nedeniyle okullar kapanınca eğitimim tamamen kesintiye uğradı. Kendimi çok kaybolmuş hissettim.

Evde yaşam zordu. Ebeveynlerim karantina sonrası çok endişeli hale geldiler. Hastalık derecesinde obez olan annemin evde yardıma ihtiyacı vardı, çünkü bağımsız hareket edemiyor ve kendi temizliğini yapamıyordu. Babam gün içinde bazen bana yardım etse de, özellikle geceleri annemin bakımının çoğunu benim yapmam gerekiyordu. Birkaç ay boyunca çok az uyudum; bu da ruh sağlığımı olumsuz etkiledi. Ağabeyim annemin bakımına hiçbir katkıda bulunmadı.

Ayrıca, polisten çok korkuyorum ve işleri halletmek için evden çıktığım zamanlarda

onlarla karşılaşmaktan ürküyordum. Otizmli bir birey olarak polise karşı savunmasızım. Pandemi sırasında polisler normalde sahip olmadıkları kadar fazla yetki verildi. Beden dilim ve kelimelerim sıklıkla yanlış anlaşılıyor ve bu da polisin engelli bireylere karşı şiddet uygulamasına yol açabiliyor. Neden evin dışında olduklarını açıklayamadıkları için polis tarafından dövülen insanlar var. Şehrimizin bir mahallesinde zihinsel engelli bir genç ve annesi bakkala gittikleri için polis tarafından dövüldüler. Benzer bir şeyin benim de başıma gelmesinden ve kendimi açıklayamamaktan korkuyordum. Bu korku evden nadiren çıkmama ve giderek yalnızlaşmama neden oldu.

Okulların tekrar açılmasıyla eğitime devam ettim ve mezun oldum. Şimdi bir lisans derecesi almak için çaba sarf ediyorum. Herhangi bir iş deneyimim yok, ama biraz para kazanmak için küçük çocuklara bakmaya başladım. Bakım vermek dışında başka becerilerim olmadığı için iş geçmişimi uydurmak zorunda kaldım.

HOLLANDA

Kasım 2022

“

COVID-19 krizi beni kendime daha da yakınlaştırdı.

Daira

48 yaşında

Benim adım Daira. Evliyim ve iki çocuğumla birlikte küçük bir köydeki güzel bir evde yaşıyorum. Hayatım boyunca başka insanlarla ilgilendim. Sadece başkalarına odaklanmakta ve kendi ihtiyaçlarını bir kenara bırakmakta çok iyiydim. Bu benim ilk evliliğime mal oldu ve aynı zamanda bugüne kadar hiçbir şekilde ücretli bir işim olmadı. Çok fazla gönüllü çalışma yaptım ve çocuklarıma baktım.

İlk kapanma sırasında dil eğitmeni olarak yeni bir işe başlamıştım. Tam olarak başlamadan tüm dil kursları iptal edildi ve kendimi bir anda evden çalışırken ve her şeyi internet üzerinden yaparken buldum. Çocuklarım ve kocam da kendilerini evde buldular. Başlangıçta, ailemle daha kaliteli zaman geçirdiğim için bundan keyif aldım. Ancak derslerdeki katılımcıların canlılığını da özledim.

İşim ve ailemin yanı sıra bir çocuk tiyatrosu grubunun lideriyim. İlk kapanmadan hemen sonra bir gösteri planlanmıştı. Tabii ki iptal edildi ve ilk başta bir ya da iki hafta sonra devam edeceğini düşünmüştüm. Ama durum çok farklı oldu. Birbirimizle buluşup pratik bile yapamadık. İşlerin 'normale' dönmebileceği gün geçtikçe aşıkarlaştı. Bir süre sonra bir arada olmanın cazibesi kayboldu. Çocuklar yorgun ve sinirli hale geldi. Kocam

40 yaş üzeri insanların bir araya gelip birbirini tanıdığı bir organizasyona katıldım. Başka türlü asla gitmeyeceğim dans partilerine gittim.

yeni bir iş bulmak zorunda kaldı ve genellikle işle meşguldü. Ben de kendimi gitgide daha fazla endişelerimle baş başa bir halde buluyordum. İnş çıkışlarla geçen bir yılın ardından, yıllık sözleşmem yenilenmediği için işten çıkarıldım. Bu bana çok adaletsiz geldi. Elimde olmayan bir durumun kurbanı olmuş gibi hissediyordum. İlk birkaç ay boyunca artık bir işim olmadığını kabullenemedim. Hâlâ işsizlik ödeneği alıyordum. Ama bu kesildiğinde, birden etrafıma baktım. Bunca yıl boyunca ailem dışında kendimde neye yatırım yaptığımı sordum. Bir sorunum olduğunda kimi arayacağıma dair hiçbir fikrim olmadığını fark ettim. Bu beni şok etti.

Bu süre zarfında bir şeyler yaparak kendime güvenimi geliştirdim. Örneğin, 40 yaş üzeri insanların bir araya gelip birbirini tanıdığı bir organizasyona katıldım. Başka türlü asla gitmeyeceğim dans partilerine gittim. Diğer insanlarla bağlantı kurmanın bana iyi geldiğini fark ettim. Kendime gerçekten ne istediğime dair sorular sormaya başladım. Sanırım başkalarını memnun etmek yerine daha sahici seçimler yapabildim. Birkaç ay sonra, büyük bir şirkette eğitim koordinatörü olarak yeni bir işe adım attım. Aksi takdirde buna asla cesaret edemezdim. COVID-19 krizi beni kendime daha da yakınlaştırdı.

ÇEK CUMHURİYETİ

Kasım 2022

“

Biz sınırlarla ayrılmışken, farklı hükümet yetkilileri medyaya çıkıp pandemiye karşı alınması planlanan önlemlere ve bunların ne kadar süreceğine dair çelişkili mesajlar paylaşıyordu.

Amelia

32 yaşında

Adım Amelia, 32 yaşındayım. Şu anda ebeveyn izindeyim, sekiz aylık oğlumla ilgileniyorum. Aynı zamanda akademide esnek yarı zamanlı bir pozisyonda çalışıyorum. Eşim Güney Amerikalı. Pandemiden hemen önce Çek Cumhuriyeti'nde evlendik. Farklı ülkelerden arkadaşlarımızın katıldığı bir düğün yaptık ve ardından herkes ülkesine döndü. Ancak bazıları ya transfer sırasında ya da kendi ülkelerinin karantinalarında sıkışıp kaldı. Kocam da kendi ülkesine gitmek üzere ayrıldı. 2019-2022 yılları arasında orada yaşadığımız için işle ilgili bazı yükümlülükleri vardı. Benim de vizeyle ilgili evrak işlerini halletmem, tezimi teslim etmem ve ardından Güney Amerika'ya geri uçmam gerekiyordu. Ancak Çek hükümeti sınırları kapattığını ve Çek vatandaşlarının ülkeyi terk etmelerine izin vermeyeceğini duyurdu. Biz sınırlarla ayrılmışken, farklı hükümet yetkilileri medyaya çıkıp pandemiye karşı alınması planlanan önlemlere ve bunların ne kadar süreceğine dair çelişkili mesajlar paylaşıyordu. Dehşet verici ve sinir bozucuydu. Sonra benzer bir durumla uğraşan biriyle çevrimiçi tanıştım ve bir Facebook grubu

Sonra benzer bir durumla uğraşan biriyle çevrimiçi tanıştım ve bir Facebook grubu açmaya karar verdik. Bu grupta, farklı ülkelerdeki kısıtlamalar, sınır geçişleri, vize kuralları vs. hakkında bilgiler paylaştık.

açmaya karar verdik. Bu grupta, farklı ülkelerdeki kısıtlamalar, sınır geçişleri, vize kuralları vs. hakkında bilgiler paylaştık. Bir noktada grubun bir milyondan fazla üyesi oldu. Sonunda, kurallar değişince eşimle dört ay ayrı kaldıktan sonra yeniden bir araya geldik.

Geçen yıl hamile kaldım. Çek Cumhuriyeti'ne dönmeyi planlıyorduk. Hatta 2021 sonbaharında başlayacak bir işim bile vardı. Ancak eşimin vatandaşı olduğu ülke o zaman hala sözde kara listedeydi ve Çek Cumhuriyeti vizesi alamadığı için o benimle gelemedi. Belirsizlik içerisinde kalmayı göze alamadım, bu yüzden Çek ombudsmanına başvurarak Çek hükümetinin AB düzenlemelerinde aile birleşimi prosedürlerine uymadığını belirttim. Diğer aileler de benzer bir durumda olduğu için ombudsman hükümete başvurdu ve önlem sonunda iptal edildi. Bu önlemin, Çek hükümetinin AB dışı yabancılara karşı yapısal ırkçılığının bir örneği olduğuna inanıyorum. Tüm bunlarla uğraşırken yeni işimin başlama tarihi geçmişti ve ben o teklifi reddettim.

TÜRKİYE
Kasım 2022

“

**Ben buyum işte.
Eğer bu isyankârlıksa,
öyle olsun.**

Sema

42 yaşında

42 yaşındayım ve Türkiye'nin güneydoğusunda bir şehirde yaşıyorum. Sadece ilkokulu bitirebildim. 23 yaşında evlendim. Eşim marangoz. Dört yıl önce ikiz bebeklerimi doğumdan kısa bir süre sonra kaybettim ve depresyona girdim. Sonra bir gün arkadaşım için bir şey istemek üzere toplum merkezine gittim. Bu merkez, bölgedeki diğer pek çok merkez gibi, bölgenin kalkınmasına ve kadınların güçlenmesine katkıda bulunuyor. O kadar depresif görünmüş olmalıyım ki oradaki öğretmenler fark etti. Beni kurslarından birine katılmaya ikna ettiler. Sonunda kadınların el nakışı yaptığı bir projenin koordinatörü oldum. Tümü ev hanımı olan kadınlar haftada 2-3 saat numuneler üzerinde çalışmak için geliyor ve daha sonra nakış işlemek için evlerine malzeme götürüyorlar.

Pandemiden hemen önce merkezde düzenlenen bir programa katıldım. Program, eğitimi sürdürmekten iş kurmaya, anne ve çocuk sağlığından okumaya kadar birçok alanda temel bilgiler edindiğimiz 18 toplantıdan oluşuyordu. Pandemi süresince devam eden bu program hayatımı her anlamda değiştirdi. Başta haklarım olmak üzere birçok şey öğrendim. Programdan sonra eğitimime devam etmeye karar verdim ve uzaktan eğitimle ortaokul ve liseyi bitirdim. Hatta arkadaşlarımla teşvikiyle üniversite giriş sınavına bile girdim. Başarılı olamadım ama sınav için üniversite

kampüsüne gitmek bile harika bir duyguydu.

Kapanmalar sırasında bile çalışma iznimiz vardı, bu yüzden 8-5 arası çalışmaya devam ettim. Pandemiden önce ailece geçinmekte zorlanıyorduk, fiyatlar artınca ve eşim kapanmalar nedeniyle atölyesini kapatmak zorunda kalınca durum daha da kötüleşti. Doğalgazı kışın bile çok düşük seviyede tuttuk ya da kapattık. Akşamları evdeki ışıkları bile kapalı tuttuk. Pandemi döneminde nakış projesinde çalışan kadın sayısının 250-300'den 600-700'e çıktığını gördüm. O kadınların çoğunun kocası işsiz kalmıştı ve bu proje sayesinde kadınlar ailelerine bakabiliyor, kendilerinin ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayabiliyordu.

Pandemi döneminde eşimin işi azalınca depresyona girdi ve evde gerginlik arttı. Onu teselli etmeye çalıştım; gelirimle bir süre geçinebileceğimizi söyledim. Ama bu onu daha da rahatsız etti. Benim çalışmamdan memnun değildi, ailenin geçimini sağlayanın kendisi olması gerektiğini söylüyordu. Bu toplumda ev dışında çalışan bir kadın isyankâr olarak kabul edilir, uygun görülmez. Eşim çalışmaya başladığımdan beri değiştiğimi düşünüyor. Aslında annem de aynı şeyi düşünüyor. Bugün olduğum kişi olmak için büyük bir bedel ödedim. Ben buyum işte. Eğer bu isyankârlıksa, öyle olsun.

SIRBİSTAN

Temmuz 2021

“

**Şiddet Ocak 2021'de
başladı. Önce kafama
cep telefonu ile
vurdu.**

Bojana

37 yaşında

Adım Bojana. 37 yaşındayım ve üç oğlum var. Büyük oğlum on iki yaşında, ikizler de sekiz yaşındalar. Yakın zamanda boşandım. Tarım teknisyenliği diplomam var. Eskiden şehirde yaşıyordum, ama şimdi ebeveynlerim, büyükanmem ve üç oğlumla birlikte kırsalda yaşıyorum. Haziran 2020'ye kadar kısa süreli bir sözleşmeyle çalışıyordum. Sonra şirketim sözleşmemi feshetti ve bana maaşı daha düşük, şartları daha kötü bir sözleşme teklif etti. Ben de istifa ettim. Eski eşim iyi kazanıyordu, ancak hiçbir zaman tüm maaşı eve getirmiyor, arkadaşlarıyla yemek yemeye ve kumar oynamaya harcıyordu.

İlk başta COVID-19'u hızlıca geçecek bir şey olarak gördük ve ciddiye almadık. Hükümet olağanüstü hal ilan ettiğinde, tedbirlere uyduk. Ben her gün işe gitmek zorundaydım, eski eşim ise evden çalışıyordu. O zamanlar çoğunlukla çocuklarla o ilgileniyor ve yemeklerini o yapıyordu.

Şiddet Ocak 2021'de başladı. Önce kafama cep telefonu ile vurdu. Hemen özür dilemeye başladı ve yarama basmak için bana buz getirdi. Şiddetin tetikleyicisi muhtemelen işten istifa etmemdi. Bu kararı almadan önce ona sormadım ve belki de bu yüzden kızgındı.

Konuşabildiğim tek kişi kuzenim – o da aynı deneyimden geçti ve bana hiçbir koşulda eşime geri dönmememi tavsiye ediyor.

Sanırım parasızlık ve gelecek kaygısı bana uyguladığı şiddeti kışkırttı. Bu ilk seferden sonra şiddet bir ay boyunca sürdü, neredeyse her gün ruh hali değişiklikleri ve fiziksel şiddet yaşandı. Çocuklara bağırıyor, onları da dövüyordu. Onu şikayet etmek istemedim ve çok acı çektim. Sonra bir gün teyzeme eşimin beni dövdüğünü söyledim ama aileme söylemesi için yalvardım. Yine de hemen onları aradı, onlar da polisi aradı. Geldiler ve bizi köyelerine götürdüler. Eşime karşı önce 48 saat, sonra 60 gün uzaklaştırma kararı aldık.

Ailemle kalmak benim için çok zor. Büyük oğlum ergenlik çağında ve onlara karşı çıkıyor, babasıyla yaşamak istiyor. Bu beni çok incitiyor. Eski eşim beni hala sevdiğini, değişeceğini; terapiye ve evlilik danışmanlığına gideceğini söyledi. Ona bir şans daha vermeyi düşünüyorum, ama ailem benimle bir daha asla konuşmaz ve beni tekrar dövmeye başlarsa evlerine geri dönmeme izin vermezler. Araba kullanmayı öğrenmeye başladım ve bir iş buldum. Kalıcı değil ama en azından bir iş. Organik biber yetiştiren bir serada çalışıyorum. Konuşabildiğim tek kişi kuzenim – o da aynı deneyimden geçti ve bana hiçbir koşulda eşime geri dönmememi tavsiye ediyor.

BELÇİKA

Şubat 2022

“

Statümden dolayı sağlık hizmetlerine erişemeyeceğimden veya yabancı bir ülkede bir hastanede yapayalnız öleceğimden korktum.

Belgesiz bir kişi olarak,
olumsuz sonuçlardan
korktuğum için yetkililerle
iletişim kurma konusunda
sürekli endişeli ve
temkinliyim.

Charlotte

33 yaşında

Adım Charlotte. şu anda Belçika'da yaşayan 33 yaşında Filipinli bir kadınıam. Belçika'da eğitimimi tamamladıktan sonra, pandeminin başladığı sıralarda 'belgesiz' kaldım. Statümden dolayı sağlık hizmetlerine erişemeyeceğimden veya yabancı bir ölkede bir hastanede yapayalnız öleceğimden korktum. Bu süre zarfında tekrar öğrenci olmaya çalıştım, ancak başvurum reddedildi. Filipinler'de pandemi durumu korkunç olmasına rağmen yasal statüm nedeniyle geri dönmem söylendi. Neyse ki, o sırada yaptığım sağlık sigortası başvurusunda yakında öğrenci olacağımı söyledim - zira o sırada öyle düşünüyordum - ve sigortalananmayı başardım. Bu çok iyi oldu ama yasal statümü fark ederlerse sigortamı kaybetmekten çok korktum. Bir noktada şiddetli bir diş ağrısı çektim ve tıbbi yardım almadan önce on gün bekledim.

Sonunda, 'belgesiz' statüme rağmen temel sağlık hizmetleri için bir sağlık kartı edinebileceğimi keşfettim. Ne yazık ki, bu bilgi kolayca erişilebilir değildi ve kasıtlı bir şekilde saklandığını düşünüyorum. Belgesiz bir kişi olarak, olumsuz sonuçlardan korktuğum için yetkili-

lerle iletişim kurma konusunda sürekli endişeli ve temkinliyim. Sağlık hizmetlerine erişmek istediğinizde kimliğinizi göstermeniz gerekiyor ve kimliğiniz yoksa ne olacağını bilmiyorsunuz. Bu da çok fazla stres ve endişe yaratıyor. Bazı insanlar sağlık hizmetlerine bu kadar rahat erişebilirken bu şekilde dışlanmak; tükenmişlik, depresyon ve diğer sağlık sorunlarım için yardım alamamak beni çok zorladı.

Hükümet vatandaşlara maske dağıttığında, ben almadım. Aşı zamanını kaçıracadımdan endişe ediyordum. Neyse ki, partnerim ve annesi aşı merkezini aradı ve bir şekilde zaten sistemde olduğum için statüme rağmen aşı olmama izin verdiler. Ancak Belçika'daki bazı hizmetlere erişebilmek için aşı olduğumu kanıtlamam gerekiyordu ve statüm nedeniyle bunu dijital yollarla yapamıyordum. Partnerim eski kimlik numaramı kullanarak benim için basılı bir sertifika almayı başardı. Maalesef devlet dairelerinde genelde İngilizce iletişim kurulmuyor ve belirli koşulları sağlamıyorsanız, size yardım da edemiyorlar. Bana yardımcı olabilecek insanlara sahip olduğum için şanslıydım.

DANİMARKA

Kasım 2022

“

**Kapanmalar sırasında
öğretmenlik yapmak
keyfimi kaçırdı.**

Tina

41 yaşında

41 yaşındayım; eşim ve 14 ve 16 yaşlarında iki kızım var. Öğretmenim ve çoğunlukla devlet okullarında çalışıyorum. Karantina sırasında yalnız hissettim. Yapabileceklerimiz konusunda çok fazla beklenti vardı ve bu zorlukların pek de kabul edildiğini düşünmüyorum. Özellikle de evden ders vereceğimiz süreye ilişkin kısıtlamalar sürekli değiştiği için bir başımıza bırakılmıştık.

Ayrıca, çocuklar çevrimiçi dersleri kaydetmeye başladığında ne yapılması gerektiğine dair bir kılavuz da yoktu. Bazı meslektaşlarım yönergelere ihtiyacımız olduğunu söyledi ve Danimarka Öğretmenler Birliği bunu destekledi. Ancak yönetim bunun mümkün olmadığını söyledi. Meslektaşlarım ve ben, öğrencilerin dersi kaydettiğine ya da Snapchat üzerinden kayıtları paylaştığına tanık olduk. Bunun kaç kez yaşandığını merak ediyorum. En büyük zorluğu beden eğitimi dersinde öğrencilere egzersizleri nasıl yapacaklarını göstermeye çalışırken yaşadım. Öğrenciler, çevrimiçi derslere başka okullardan öğrencileri davet eden bağlantıları nasıl gönderebileceklerini keşfettiler. Aniden başka okullardan öğrenciler de derse gelmeye başladı. Ayrıca el sanatları dersi sırasında sohbet (chat) üzerinden çirkin mesajlar alan bir kız öğrencim oldu. Bu mesajları gönderen erkek öğrenci, okul değiştiren sınıf arkadaşlarından birinden davet linki almıştı. Görünüşe göre, okul değiştiren bu öğ-

Derslerim sırasında kayıt alınmasını istemiyorum. Benden izin alınmadığı sürece bu yasal değil.

renci eski sınıf arkadaşlarına çevrimiçi derse katılmalarını ve o kız öğrenciye çirkin mesajlar yazmalarını söylemişti.

Üst yönetimden anlayış bekliyordum. Yönetim, derslerin kaydedilmesinin o kadar da kötü olmadığını, daha fazla konuşulacak bir şey olmadığını söyledi. Konunun önemsendiğini ya da etkili bir şekilde ele alındığını düşünmüyordum. Müdür, Snapchat'te benim videolarımı paylaşan öğrencinin annesini arayabileceğimi söyledi, ancak bence bununla doğrudan ilgilenmesi gereken yönetimin kendisiydi. Derslerim sırasında kayıt alınmasını istemiyorum. Benden izin alınmadığı sürece bu yasal değil. Sonunda yönetim öğrenciyi aradı ve bir daha ders verirken beni kaydetmemesi gerektiğini söyledi. Tek sonuç bu oldu. İstedikleri her şeyi yapabileceklerini düşünen öğrencilerim tarafından ciddiye alınmadığım için kendimi ihlal edilmiş hissettim.

Bu olayın ardından ekranda yüzümü göstermemeye başladım. Danimarka Öğretmenler Birliği ile iletişime geçtim ve bu konuya odaklanmalarını talep ettim. Benzer ihlaller hakkında kendileriyle iletişime geçen çok sayıda öğretmen vardı ve birçoğunun deneyimi benim yaşadıklarımından daha da kötüydü. COVID-19 işimi yapmamı zorlaştırdı. Kapanmalar sırasında öğretmenlik yapmak keyfimi kaçırdı.

İZLANDA
Kasım 2022

“

**Hamileyken çok fazla
çalıştığım için hızla
strese bağlı semptomlar
geliştirdim.**

Sophia

32 yaşında

Kızım COVID-19'un üçüncü dalgasında doğdu. Sosyal izolasyon nedeniyle hiçbir ziyaretçiye izin verilmedi.

2014 yılından beri İzlanda'da bir hastanenin kan ve onkoloji servisinde çalışan 32 yaşında bir hemşireyim. Evliyim ve bir kızım var. Aralık 2019'da, tam da servisimin müdür yardımcısı olmam istendiği sırada hamile kaldım. Başta hastalarımızın ve hamile kadınların COVID-19'u nasıl atlatacağını bilmiyorduk. Bu nedenle çok fazla stres ve belirsizlik vardı. Yönetici olarak iş yüküm çok fazlaydı ve COVID-19 nedeniyle sürekli bir personel eksikliği yaşanıyordu. Hastalarımız ve karantina süreciyle ilgili kurallar sürekli değişiyordu, bu da iş yükümü artırıyor. Hamileyken çok fazla çalıştığım için hızla strese bağlı semptomlar geliştirdim. İş azaltmalıyım ancak sorumlu kişi ben olduğum için bu mümkün değildi. Sonunda, 30 haftalık hamileyken hastalık izni ayrılmak zorunda kaldım.

Hastalık izninde olduğum dönem oldukça zorlayıcıydı çünkü partnerimin doğumda yanımda olabilmesi için COVID-19'a yakalanmamaya çok dikkat ediyordum. Eylül 2020'de doğum yaptım ve oldukça travmatik bir deneyim oldu. COVID-19'un durumuma stres kattığını ve her şeyi daha da kötüleştirdiğini düşünüyorum ve sonuç olarak doğum sonrası depresyona girdim. Kızım COVID-19'un üçüncü dalgasında doğdu. Sosyal izolasyon nedeniyle hiçbir ziyaretçiye izin verilmedi. Emzirme süreci kötü gidiyordu ama kimse

evimize gelmek istemediği için emzirme danışmanı bulamıyordum. Bebeğim huzursuzdu ve ben uyuyamıyordum. Bu yüzden geceleri ona bakacak birini bulmamız önerildi. Ancak pandemi nedeniyle bu mümkün olmadı. Çocuğumla doktor randevularına tek başıma gitmek zorunda kalıyordum ve depresyonda olduğum için bu hiç iyi olmuyordu. Bebeğim henüz bir buçuk haftalıkken, şiddetli uyku yoksunluğu nedeniyle kendimi bir psikiyatri koğuşuna yatırmayı denedim. Ancak pandemi kısıtlamaları çocuğumu yanıma almamı engelledi, ben de bundan vazgeçtim. Bunun yerine, COVID-19 ile ilgili iptal ve gecikmelerin yaşandığı yerel sağlık merkezinde psikolojik destek aldım. Sonunda yardım aramaktan vazgeçtim. Ancak kızımın ilk yılında psikoterapiye başlayabildim ve TSSB [travma sonrası stres bozukluğu] teşhisi kondu.

Geçen baharda tükenmiş duruma geldim ve o zamandan beri mesleki rehabilitasyon sürecindeyim. Eğer farklı bir işte, evden çalışıyor olsaydım, bugün daha iyi bir durumda olurum. İş yerindeki durum farklı olsaydı, daha az stres yaşasaydım ve üstlerimden daha fazla anlayış görseydim, eminim böyle bir şey olmazdı. Bugün hâlâ COVID-19'un getirdiği stresle uğraşıyorum. Bu zor dönemde beni ayakta tutan şey, direncim ve en yakınımıdaki-lerin desteği oldu.

LÜKSEMBURG

Şubat 2022

“

**Zihinsel engelli
bir insanı hastanede
yalnız bırakmak
doğru değil.**

Ana

65 yaşında

Evli bir ebeveynim, evli bir kızım ve bir torunum var. Ayrıca 40 yaşında zihinsel engelli bir oğlum var.

2020 yılında oğlum gündüz bakımevindeyken arayıp nefes almakta zorlandığını söylediler. Ambulans çağıracağını ve onunla hastanede buluşmamı söylediler. Eşim ve ben ambulandan önce vardığımızda, acil servis personeline oğlumun geleceğini ve zihinsel engelli olduğu için ona eşlik etmem gerektiğini söyledim. Ancak bana "Hayır hanımefendi, onunla giremezsiniz. Bu yasak" dediler. Onunla yurdu çıkmama izin vermediler ve eve gitmemi söylediler. "Tüm testleri yapıp sizi arayacağız" dediler. Eşimle birlikte eve döndük. Çaresiz hissediyordum, çünkü aklıma bir sürü şey geliyordu: Konuşamıyor; onu yatakta bırakırlarsa düşüp bacağını kırabilir. Neyse ki hastanede çalışan bir kuzenim var; onu aradım ve durumu açıkladım. Hemen hastaneye gitmeyi teklif etti. Hastaneye gittikten sonra, test sonuçlarının negatif geldiğini söyledi. Üç saat sonra hastane beni aradı ve onu alabileceğimi söyledi. Tekrar hastaneye gittim ve bu sefer beni içeri aldılar. İlk önce giremedim, sonra girdim. Zihinsel engelli bir insanı, konuşmayan, hareket etmeyen, hiçbir şey bilmeyen bir insanı

hastanede yalnız bırakmak doğru değil. Zihinsel engelli insanlar ve yaşlılar, her zaman tanıdık ve ihtiyaçlarını bilen biri tarafından refakat edilmelidir.

Dört gün sonra oğluma tekrar test yapıldı ve pozitif çıktı; hastanede COVID-19'a yakalanmıştı. Test sonucu pozitif çıkınca onu evde tuttuk. Bu da çok zordu çünkü normalde sabah ve akşam iki bakıcı gelirdi, ama bana "Hastalar olduğundan ve teması sınırlamak için sadece bir kişi gelecek" dediler. Kocamla konuştuk ve onlara gelmemelerini, oğlumuzu bizim bakacağımızı söyledim. Başkalarına bakabilirlerdi. Çok yorulmuşlardı. Üç hafta boyunca ona baktık ve bu çok zordu çünkü merkez kapalıydı, evdeydi, bakıcıları görmüyordu, aileden başka kimseyi görmüyordu, kimseyle iletişimi-miz yoktu. Evde ilgisini çekecek hiçbir şey olmadığı için çok mutsuzdu. Gündüzleri zaman geçirdiği bakımevine döndükten sonra da çeşitli kısıtlamalar getirdikleri için başlarıyla etkileşimi çok sınırlandı. Eskiden bir odada 45 kişi bir arada olurlardı ancak pandemi döneminde bakıcısıyla yalnızdı. Eskiden tatillere giderdik, bir hafta boyunca onu merkezde bırakabilir, kendimize biraz zaman ayırabilirdik. Artık bu mümkün değil.

Çaresiz hissediyordum,
çünkü aklıma bir sürü şey
geliyordu: Konuşamıyor;
onu yatakta bırakırlarsa
düşüp bacağını
kırabilir.

BULGARİSTAN

Şubat 2022

“

**Kendime dedim ki:
“Ya şimdi hasta
olacaksın ya da
sonsuz dek işkence
göreceksin.”**

Marietta

32 yaşında

32 yaşındayım ve IT sektöründe çalışıyorum. Pandemi başlamadan önce uzun süredir toksik ve bir ölçüde şiddet içeren bir ilişki içindeydim ve pandemiyle birlikte durum daha da kötüleşti. Partnerim beni arkadaşlarımdan ve ailemden uzakta olduğum başka bir şehre götürmüştü. 2021 yılının Ocak ayında kaçtım, öncesinde ise 7-8 ay boyunca ev içi şiddete uğrayanlara destek veren bir organizasyonla iletişim halindeydim. Facebook sayfalarında bir kişinin şiddet mağduru olabileceğine dair ilk işaretlerin ne olduğuna dair bir gönderi gördüm ve kendi içinde olduğum durumun adını koydum.

Bu kuruluşun yönlendirdiği bir mentörle iletişime geçtim ve çevrimiçi olarak yazışmaya başladık. Ancak bir noktada eski partnerimle kalmaya karar verince utancımın bir süre ona yazmayı bıraktım. Sonra, Aralık 2020'de tekrar ona yazdım ve partnerimden ayrılmak istediğimi söyledim. Eski partnerime şehirdeki dışıma gitmem gerektiği yalanını uydurdum. Gitmeme izin vermesi için onu ikna etmek uzun zaman olsa da sonunda evden çıkmayı başardım. Pandemiye rağmen bir gece bir arkadaşımın evinde uyudum. Daha sonra COVID-19'a yakalanabilirim korkusunun içimde yarattığı paniğe rağmen trene binerek annemin evine döndüm. Kendime dedim ki: "Ya şimdi hasta olacaksın ya da sonsuza dek işkence göreceksin." Kaçtıktan sonra uzun bir süre perişan haldeydim. Panik ataklarım ol-

Pandemide olduğu gibi kendinizi olağanüstü stres altında bulunca hayatın kontrolünün sizde olmadığını idrak ediyorsunuz. Böylesi kritik zamanlarda sizi suistimal eden ve aşağılayan insanlar yerine sizi seven insanlarla çevrili olmanın ne kadar daha iyi olduğunu anlarsınız.

duğunda bana çok yardımcı olan bir kurum psikoloğuyla çalıştım. Günlük yaşayarak idare ediyordum. Polisi ya da sosyal hizmetleri hiç aramadım çünkü polisi ararsam bana güleceklerinden ya da eski partnerimin onları deli olduğuma ve ona işkence edenin ben olduğuma ikna edeceğinden korkuyordum. Bana yardım etmeleri için yetkililere güvenebileceğimi hiçbir zaman düşünmedim.

Kulağa ne kadar saçma gelse de pandemi hayatımda büyük bir iyileşmeye yol açtı. Pandemide olduğu gibi kendinizi olağanüstü stres altında bulunca hayatın kontrolünün sizde olmadığını idrak ediyorsunuz. Böylesi kritik zamanlarda sizi suistimal eden ve aşağılayan insanlar yerine sizi seven insanlarla çevrili olmanın ne kadar daha iyi olduğunu anlarsınız. Şimdi, toksik ilişkilerden kurtulan kadınlardan oluşan bir ağ olan Women Survivors - Hayatta Kalan Kadınlar Ağı'nın bir parçasıyım. Deneyimlerimizi başkalarıyla paylaşıyoruz ki onlar da kendi hayatlarında bir adım atabilme gücünü bulsunlar. İşverenlere ev içi şiddete uğrayan çalışanları fark etmeleri ve onlara yardım etmeleri konusunda eğitim veren bir sosyal girişime katıldım. Şu anki partnerim hikayemi baştan sona biliyor ve bana çok destek oluyor; böyle bir kurumun parçası olmamı destekliyor. Normal erkeklerin de olabildiğini görmek benim kendimi toparlamama ve yoluma devam etmeme çok yardımcı oldu.

HOLLANDA

Şubat 2022

“

İlk başlarda eve kapanmak bana huzur verdi. Her öğleden sonra oğlumla yürüyüşe çıkıyorduk. Yıllar sonra ilk defa uzun uzun sohbet etme şansımız oldu.

İşe odaklanmak çok zordu.
Her şey yük gibi geliyordu
ve oğlum yanımdayken
evden çalışmak beni aşırı
derecede yoruyordu.

Edith

56 yaşında

Benim adım Edith. 56 yaşındayım ve yakın zamana kadar, 18 yaşında olan ve hafif düzeyde otizm spektrum bozukluğu olan en küçük oğlumla birlikte yaşıyordum. Farkındalık (mindfulness) eğitmeni ve koçu olarak serbest çalışıyorum. Pandemiden önce oğlum okula gidiyordu ve birbirimizi sadece geceleri görüyorduk. O zamanlar da yorgun oluyorduk ve birbirimizle neredeyse hiç konuşmuyorduk. Pandemi başladığında oğlum ve ben kendimizi tüm gün evde baş başa bulduk. İlk başlarda eve kapanmak bana huzur verdi. Her öğleden sonra oğlumla yürüyüşlere çıkıyorduk. Yıllar sonra ilk defa uzun uzun sohbet etme şansımız oldu. Bu sohbetler sırasında oğlum ilk kez otizmlili olduğunu ve bundan ne kadar etkilendiğini kabul etti. Ve ilk kez yardım almaya açık hale geldi. Çevrimiçi dersler başladığında odaklanma sorunu yaşadı. Benim için de işe odaklanmak çok zordu. Her şey yük gibi geliyordu ve oğlum yanımdayken evden çalışmak beni aşırı derecede yoruyordu. Bazen bir buçuk saat boyunca buzdolabının yanında durup sandviç yapıyor ya da saatlerce kanepede oturup telefonuyla meşgul oluyordu. Çeşitli inişler ve çıkışlar yaşasa da o yıl sonunda liseden mezun oldu. Üniversiteye gitmek istedi, ama eğitim hala çevrimiçiydi,

her şey durmuştu. Evde ona bakmak çok fazla enerji gerektiriyordu ve onu bir bakımevine yatırmaktan başka bir seçenek yoktu. İlk başta zor oldu, ama orada işlerin onun için iyi gittiğini gördüğümde endişelenmeyi bıraktım.

Pandemi sırasında, gençlerin kendileri ve etraflarında olup bitenler üzerine düşünebilmelerinin ne kadar önemli olduğunu keşfettim. Bu yüzden de, ihtiyacı olan gençlere okullarda ve çevrimiçi olarak farkındalık (mindfulness) dersleri vermeye başladım. Ayrıca işimi ve iş ilişkilerimi yeniden düşünmeye başladım. Halihazırdaki müşterilerim için çalışmayı bıraktım, çünkü kendimi çok baskı altında hissediyordum ve gitmek istedikleri yol benim amacım ile uyuşmuyordu. Ayrıca oğlumla yaşadığım yoğun dönemden sonra toparlanmaya ihtiyacım vardı. Şimdi kendime zaman ayırıyorum ve geleceğim için olasılıkları ve fırsatları değerlendiriyorum. Son zamanlarda siyasete olan inancımı kaybettim. Bilerek aşırı yaptırmadım. Hükümete çok kızgınım - özellikle de gençleri sosyalleşebilmek, eğlenceli şeyler yapabilmek için aşı olmaya zorladığı için. Her şeye rağmen geriye dönüp baktığımda yoğun ama değerli bir kriz dönemi geçirdiğimi görüyorum.

SLOVAKYA
Kasım 2022

“

**COVID-19'un beni
daha dirençli hale
getirdiğine
inaniyorum.**

Laura

24 yaşında

Adım Laura ve 24 yaşındayım. Pandemi başladığında işimi kaybettim ve annemin yanına geri taşınmak zorunda kaldım. Annemle iyi bir ilişkim olmasına rağmen, bu durum ideal değildi. Benim için tekrar çocuk rolüne geri dönmek kolay değildi, buna tekrar alışamıyordum. Annem pandemiden hemen önce masöz olarak kendi işini kurmuştu. Pandemiye en çok bu tür meslekler etkilendi; annem hiç çalışmadı. Ekonomik zorluklarla karşılaştık. Annemin hayatta kalma stratejilerinin çoğunu saklamaya çalıştığına inanıyorum. Komik olan şu ki şimdilerde politikacılar enerji krizi nedeniyle insanların enerji tasarrufu yapmaları gerektiğinden bahsediyorlar, ancak birçoğunun zaten faturaları ödeyemedikleri için bunu uzun süredir yaptıklarının farkında değiller. Pandemi kışında evimizi çok fazla ısıtmadığımızı hatırlıyorum. Tüm bu dış koşullar aile ilişkilerimizi etkiledi; evde belirgin bir gerginlik vardı. Neyse ki ikimiz de hayatlarımızı dengelemenin yollarını buldukça ilişkimiz daha iyi hale geldi.

Ekonomik yardım paketlerinde pek çok hassas grubu dışlayan kocaman boşluklar vardı. Örneğin, öğrencilerin iş bulma imkanları yoktu çünkü diğer zamanlarda yaptıkları işler pandemi sırasında ortadan kalkmıştı. Bir arkadaşım iş bulmama yardımcı olduğu için oldukça şanslıydım. Neyse ki 2020 sonbaharında üniversiteye başladım. Üniversite öğrencilere beş seans ücretsiz psikolojik danışmanlık

Pandeminin şimdilerde bu kadar unutulmuş olmasına ve görünür kıldığı her şeyin, tüm sosyal sorunların, yeniden görünmez olmasına şaşırıyorum. Dayanışma kayboldu ve insanlar yine kendi başlarına kaldılar.

hizmeti sununca bundan faydalandım. Bu seanslar, kendim ve hayatım üzerine düşünme çok yardımcı oldu. Başlangıçta öğrenciler olarak birbirimizi fiziksel olarak göremedik; sadece çevrimiçi derslerde buluştuk. Ancak, hepimiz çalışmaya hevesli ve ilişkilenemeye aç olduğumuz için yine de güzel bir deneyimdi. Birbirimizi her koşulda tanımaya çalıştık. Sonunda fiziksel olarak tanıştığımızda bu ilişkilerin gerçek hayatta nasıl farklı işlediğini görmek de oldukça ilginçti. Çevrimiçi ortamda ilginç bulduğunuz insanlar o kadar da ilginç değildi ve bunun tam tersi de geçerliydi. Bunu eski arkadaşlarımda da fark ettim, iletişim halinde olamadığımız ve ortak deneyimlerimiz olmadığı için yavaş yavaş konuşacak pek bir şeyimiz kalmamıştı.

COVID-19 sırasında her şey çok sakindi, sokaklarda çok fazla insan yoktu. Kırsalda yaşıyor gibiydik ama bir şehrin içindeydik. Pandemi sırasında kendime yönelik düşünmeye, kim olduğumu ve hayatta ne istediğimi düşünmeye çok zaman harcadım. Aslında bunun beni daha dirençli kıldığına, daha bir yetişkin yaptığına inanıyorum. Ne yazık ki bu toplumun geneli için geçerli olmadı. Pandeminin şimdilerde bu kadar unutulmuş olmasına ve görünür kıldığı her şeyin, tüm sosyal sorunların, yeniden görünmez olmasına şaşırıyorum. Dayanışma kayboldu ve insanlar yine kendi başlarına kaldılar.

FİNLANDİYA

Kasım 2022

“

**İnsanların daha hızlı
desteğe ihtiyacı var
ve bu noktada küçük
kurumlar ve topluluklar
çok şey yapabilir.**

Johanna

51 yaşında

51 yaşında bir kadını. Yaklaşık on yıl önce Finlandiya’da sosyal medya patlaması yaşandığında, bu ağlarda bir potansiyel olduğunu anladım ve bu alanda bir şeyler yapmak istedim. Dijital platformlar aracılığıyla sosyal ağlar oluşturmak için başkalarıyla birlikte bir şirket ve bir STK kurdum. Pandemi başladığında bu organizasyonlar bünyesinde çalışmaya devam ettim ve sivil toplumun duruma nasıl yanıt verebileceğini tartışan birçok projede yer aldım.

Organizasyonumuz, pandemi sırasında insanların hayatta kalmalarına destek olmayı amaçlayan özel girişimler geliştirdi. Örneğin, birbirinin alışverişini yapmak gibi yardımlaşmalar için komşuların birbirleriyle iletişim halinde olmasını sağlayan bir COVID-19 yardım platformu kurduk. Birçok insan destek olmayı teklif etti ve bazıları yardım buldu. Ancak yardıma ihtiyacı olan pek çok kişi muhtemelen bu hizmete erişemedi. İnsanları birbiriyle iletişime geçirmenin yollarını bulmanın önemli olduğunu düşünüyorum. İnsanların yardım için arayabileceklerini bildikleri komşularının telefon numaraları erişilebilir olsaydı, bu kriz sırasındaki dayanıklılığı artırırdı. Mahremiyetlerini kaybetmek istemedikleri için insanların komşularıyla bağlantı kurmakta tereddüt ettiklerini anlıyorum, ancak bunu değiştirmek için çözümler geliştirmek istiyorum. Mevcut hizmetimiz hala devam ediyor, ancak şu anda çok aktif değil. Devam ettirmek için gerekli olan kritik sayıya ulaşmak zor ve hizmetimizi

daha da geliştirmek için yeterli finansmanımız yok.

Küçük bir organizasyon olarak çok çeviyiz ve kamu yetkililerinden çok daha hızlı yardım edebiliyoruz. Örneğin, COVID-19 kısıtlamalarından bir ay sonra, Helsinki Belediyesi ve Lutheran kilisesi, özellikle yaşlı insanlara yardımcı olan bir yemek hizmetini birlikte organize etti. Bu iyi bir şeydi, ama hayata geçirilmesi bir ay sürdü. İnsanların daha hızlı desteğe ihtiyacı var ve bu noktada küçük kurumlar ve topluluklar çok şey yapabilir. Finlandiya’da bu çok iyi organize edilemiyor, çünkü burada insanlar kendilerini öncelikli olarak hükümetin desteklemesi gerektiğini düşünüyor. Oysa ki çeşitli dayanışma ağları dayanıklılığı artırabilir. Pandemi sırasında kurduğumuz bir başka hizmet de bir kitlesel fonlama platformuydu. Bu platform sanatçılara, etkinlik organizatörleri ve restoranlara pandemi sırasında sorunlarla karşılaştıklarında kitlesel fonlama için başvurabilecekleri kolay bir yol sağladı. Sınırım kurulumu iki gün sürdü: Bir gün görsel tasarım, bir gün de teknik yapı için. COVID-19 destek fonuna kendimiz için de başvurduk ve hizmetlerimizi geliştirmek için Business Finland’dan fon aldık. Bu destek kuruluşumuz için çok iyi oldu; ancak şirketlerin ve kuruluşların pandemi boyunca ayakta durması için geliştirdiğimiz hizmetler için fon alsaydık bu daha iyi olurdu diye düşünüyorum. Hizmetlerimizin çok daha faydalı olabileceği o dönemde daha iyi reklamını yapabilirdik.

AVUSTURYA

Şubat 2022

“

**Bakım verdiğim
kişiyile birlikte
yaşamak, benim için
bir hapisane gibi.**

Milena

50 yaşında

Benim adım Milena. Avusturya'nın kırsal kesiminde tam zamanlı bakıcı olarak çalışıyorum. Aslen Slovakyalıyım ama zamanımın çoğunu Avusturya'da çalışarak geçirdim. Bakımından sorumlu olduğum kişi tekerlekli sandalye kullanıyor ve artık neredeyse hiç iletişim kuramıyor. Pandeminin başlangıcında eve gidemedim. Uzun bir süre bakıcılığını yaptığım kişiyle birlikte kaldım ve bu bana büyük bir fiziksel ve zihinsel yük getirdi. İlk başta belirtileri fark etmedim ve yaşadığım temel sorunun sosyal izolasyon olduğunun adını koyamadım. Bu süre zarfında sürekli baskı altındaydım. Anem vefat ettiğinde bile yas tutmak için zaman ayıramadım. Neler olduğunu son zamanlarda anlamaya başladım. Bakım verdiğim kişiyle birlikte yaşamak, benim için bir hapisane gibi. O da aynı şekilde hissediyor; sık sık ailesini özler. Çocukları onunla ne kadar çok işim olduğunu hafife alıyorlar. Aynı zamanda, nadiren etrafta oluyorlar. Bunu özellikle zor buluyorum, çünkü evde yapılması gereken her şey - sözleşmemde yer almamasına rağmen - benim omuzlarıma yükleniyor.

Bakımverenleri işe yerleştiren aracı kurum motivasyon ve telafi amaçlı günde 20 euro ek ödeme yapılmasını önerdi. Benim çalıştığım aile böyle bir ek ödemeyi reddetti ve bunun yerine herhangi bir aracı kurum olmadan doğrudan onlar için çalışmamı önerdi. Reddettim çünkü geleceğimi düşünmek zorundayım. Yabancı bakıcılara güven duyulmadığı için aracı bir kurum olmadan yeni iş bulmak

Bakım verdiğim kişi benim nasıl hissettiğimi ve ne kadar yorgun olduğumu bildiğini gösteriyor. Bazen eve gitmem gerektiğini söylüyor, ama onu yalnız bırakamıyorum.

çok zor. Net 800 euro kazanıyorum. Hiç kimse bu işi bu kadar az para için yapmaz. Bakım verdiğim kişi benim nasıl hissettiğimi ve ne kadar yorgun olduğumu bildiğini gösteriyor. Bazen eve gitmem gerektiğini söylüyor, ama onu yalnız bırakamıyorum.

Aşı olmanın sınırları geçmek için gerekli olduğunu ve sürekli test yaptırmaktan daha kolay olduğunu fark ettiğimde, ilk yakaladığım fırsatta aşığı yaptırdım. Ancak aracı kurumdaki temsilcim aşılamaı savunmuyor. Benim gibi tüm gün bakımverenler için her türlü zorunlu aşığı şiddetle karşı çıkıyor ve hiçbir güvenlik önlemine uymuyor. Çalışırken maske takmıyorum. Bakımını yaptığım kişiye bulaştırma riskinin çok düşük olduğunu tahmin ediyorum. Her yolculuktan önce ve sonra kendimi test ediyorum.

Yatılı bakıcıların birçoğunun aşığı olmadığını fark ettim. Birçok kişinin aşığı şüpheyile yaklaşmasını hükümete karşı bir tür meydan okuma olarak görüyorum. Yatılı bakıcılar yıllardır çalışma koşullarının iyileştirilmesini bekliyor, ama hükümet hiçbir şey yapmıyor. Şimdi bakıcılardan aşığı olmalarını istiyorlar ve bakıcılar hayır diyebiliyor. Bunu çocukça buluyorum ama bir dereceye kadar anlayabiliyorum. Bizim işimiz takdir edilmiyor. Şu anda yaptığımız iş uzun süre ücretsizdi ve kadınlar tarafından yapılıyordu. Şimdi hala kadınlar tarafından yapılıyor ve çok düşük ücret ödeniyor. Maddi ya da manevi hiçbir takdir görmüyor.

KIBRIS

Şubat 2022

“

**Virüsün kendisi
değil, insanların
psikolojik olarak
ayrışması sorunlu.**

Bu durum yüzünden COVID-19 sırasında herhangi bir destek programına da başvuramamış oldum.

Bob

30 yaşında

Doğma büyüme Çinliyim. 30 yaşındayım ve Kıbrıslı olan eşimle birlikte Kıbrıs'ta yaşıyorum. 2019 yılında COVID-19 başladığında Çin'deydim, memleketime yakın bir yerde. Şubat 2020'de Kıbrıs'a gelmeyi ve kız arkadaşım ile yeniden bir araya gelmeyi planladım. COVID-19 patlak verdiğinde, insanlar ölmeye başlayana kadar pandeminin ne kadar ciddileşeceğini biliyorduk.

Kıbrıs'a gelmem sekiz ayımı aldı. Turist ve çalışma vizeleri için normal başvuru yolları kapalıydı. Çalışma vizesi almaya çalıştım, ancak bir gerekçe gösterilmeden reddedildim. Eşimin ailesi vize alabilmem için kişisel bağlantılarını kullanmak zorunda kaldı. İçime sinmeyen bir şeyi yapmak zorunda kaldım. Yolsuzluğu sevmem, ancak Kıbrıs'a gelmenin tek yolu buydu.

Benim durumum özel. Özel bir vize ile geldim ve ardından Kıbrıslı biriyle evlendim. Evlendiğimde geçici aile birleşimi vizesi aldım. Ayrıca kalıcı vize için de başvurudum. Göçmenlik bürosu cevabı gönderirken adresimle ilgili bir hata yaptı. Bu hatayı fark etmem ve vizemin neden verilmemesini öğrenmem altı ayımı aldı. Şu anda Kıbrıs'ta yasal olarak ikamet edip etmediğimden bile emin değilim. Kıbrıs'ta araba kullanmak ve yasal olarak çalışmak istiyorum ama bunu yapamıyorum.

Göçmenlik bürosu çok yavaş çalışıyor. Ülkeye geri dönemiyorum ve ailemi göremiyorum çünkü ülkeyi terk edip edemeyeceğimi veya geri dönüp dönemeyeceğimi bilmiyorum. Bu durum yüzünden COVID-19 sırasında herhangi bir destek programına da başvuramamış oldum. Psikolojik olarak endişeliyim. Kendi başıma hiçbir şey yapamıyorum. Kendi adıma elektrik aboneliği alamıyorum, Ulusal Sağlık Sistemine kayıt yaptırıyorum. Sabırlıyım ve buradaki ailem tarafından desteklenmediğimi hissediyorum, ancak sürekli olarak başkalarına bağımlı hissediyorum. Banka hesabı açmak için bile tanıdık kullanmak zorunda kaldım.

Aşı olmadım. Aşıya karşı değilim. Muhtemelen Çin'de olsaydım aşı olurdu. Kıbrıs'ta toplu taşıma yaygın olmadığı ve her yere arabayla gidebildiğiniz için aşı olmamayı tercih edebilirsiniz. Ancak her 48 saatte bir hızlı test yapmak sinir bozucu. Aşı olmadığım için bir şeyler içmeye ya da bir restorana gidemiyorum, işimle ilgili etkinliklere katılmıyorum. Aile etkisi nedeniyle aşı olmadım. Aşı olmadığım için ayrımcılığa uğradığımı hissediyorum ve aşı olmuş ve olmamış insanlar arasında sürekli bir tartışma olduğunu düşünüyorum. Virüsün kendisi değil, insanların psikolojik olarak ayrışması sorunlu.

İSVEÇ

Şubat 2022

“

COVID-19 nedeniyle hastalarımı ve kendi ülkemdeki birçok meslektaşımı kaybetmenin travmasına rağmen herhangi bir destek talebinde bulunmadım.

Alice

46 yaşında

Geçenlerde işverenimiz çalışanları bir partiye davet etti ve dans etmek çok güzeldi. Yaşam geri gelmiş gibi hissediyorum.

Benim adım Alice ve 46 yaşında bir hemşireyim. Evliyim ve on bir yaşında bir oğlumuz var. İsveç'e 2007 yılında Orta Afrika'dan geldim. Bir hastanenin enfeksiyon kliniğinin yoğun bakım ünitesinde çalışıyorum.

Pandemi boyunca enfeksiyon hastalıkları kliniğinde çalıştım. Başlangıçta, birçok insanın hastalanması ya da iş değiştirmek istemesi nedeniyle kaotik bir ortam vardı. Her gün ellerimizi nasıl yıkamamız ve nasıl giyinmemiz gerektiğine dair yeni yönergeler geliyordu. Enfekte olma endişesi taşıyorduk. İş yerinde iki kez COVID-19'a yakalandım. Aşırı yorgunluk ve tükenmişlik hissi büyük sorunlardı. COVID-19'a yakalanan insanlar uzun süre işe dönmüyorlardı; döndüklerinde ise tekrar hastalanıyorlardı. Yeterince sağlıklı değillerdi ve hâlâ da değiller. Benim servisimde durum oldukça kötüleşti, çünkü çoğu meslektaşım istifa etti. Bu da benim daha fazla sorumluluk almam, yeni personele eğitim vermem ve onları denetlemem gerektiği anlamına geliyordu ki bu da çok sayıda personel varken çok zordu. Şu anda servisteki tek deneyimli hemşire benim; neredeyse beş yıldır orada çalışıyorum.

İşverenimiz, psikologla yapacağımız seanslar gibi bazı aktiviteler önerdi. Terapiye ek olarak, bir danışmanımız ve bir hastane papazımız var. COVID-19 nedeniyle hastalarımı ve kendi ülkemdeki birçok meslektaşımı kaybetmenin travmasına rağmen herhangi bir destek talebinde bulunmadım. Muhtemelen bende de

tıpkı diğer meslektaşlarım gibi TSSB var. Ancak çok sayıda TSSB'li hastayla ilgilendiğim için, bunun ortaya çıkmasını göze alamam. Yardım almalıyım. Hemşirelerin çoğu sadece işe gelip kendilerine verilen görevleri yerine getirmeye çalışıyor ve kendilerine odaklanmıyorlar.

Tüm bu yaşadıklarım bende büyük bir stres yarattı ve kişisel hayatımı etkiledi. Bir kabus gibiydi. Evde bir hayatım yokmuş gibi hissediyordum. Geriye dönüp baktığımda bir süredir kendimde olmadığımı görebiliyorum. Örneğin eve geldiğimde genellikle ailemle tartışıyordum. Başlangıçta kendime bakıyordum, son derece motive idim, işe bisikletle gidip geliyordum. Şimdi ise kilo aldım. Pandemi sağlığımı ve ailemle olan ilişkiyi etkiledi ve hâlâ iyi değil.

Bu dönemde aynı zamanda da okuyordum. Aşırı yorgunluk, stres ve kaygı nedeniyle son sınavıma odaklanamadım; bu yüzden başarısız oldum. Gelecek yıl umarım tekrar girebilirim. Gelecekte araştırma yapmak istiyorum. Belki İsveç'teki ve kendi ülkemdeki hasta bakımıyla ilgili karşılaştırmalı bir çalışma yapabilirim.

En kötü dönemi atlattığımız ve eskisinden daha normal olduğumuz için mutluyum. Geçenlerde işverenimiz çalışanları bir partiye davet etti ve dans etmek çok güzeldi. Yaşam geri gelmiş gibi hissediyorum.

İZLANDA
Şubat 2022

“

**Çok istememe rağmen
şu anda aşı olmadım,
çünkü yetkililer aşığı
sığınmacıları sınır dışı
etmek için bir araç
olarak kullanıyor.**

Aşı da dahil olmak üzere tıbbi bakıma erişim temel bir insan hakkıdır. Aşı herkes için kolayca erişilebilir olmalı, ancak silah olarak kullanıldığında işin rengi tamamen değişiyor.

Alex

27 yaşında

İzlanda'da sığınma statüsü bekleyen 27 yaşında bir mülteciyim. Bir sığınmacı kabul merkezinde yaşıyorum. Bir yıldan biraz fazla bir süredir İzlanda'dayım ve yetkililer sığınma başvurumu iki kez reddetti. Kısa bir süre önce, dosyamın yeniden açılması konusunda olumsuz bir yanıt aldım. Yasal olarak dosyamın on iki ay sonra yetkililer tarafından yeniden açılmasını isteme hakkım var. Bu durum diğer sığınmacılar için de geçerliydi, ancak benim de aralarında bulunduğum seçilmiş bir grup erkeğin başvurusu reddedildi. Yani şu anda durumum hakkında hiçbir şey bilmiyorum ve bekleme aşamasındayım.

Çok istememe rağmen henüz aşı olmadım, çünkü yetkililer aşığı sığınmacıları sınır dışı etmek için bir araç olarak kullanıyor. Bu daha önce de yaşandı ve sığınmacılar arasında korkuya neden oldu. Bunun benim başıma gelmesine izin veremem, çünkü gidecek bir yerim yok. Aşı olmamaktan ve ciddi şekilde hastalanmaktan korkuyorum. Bu korku beni çok etkiledi. Aşı olsanız bile virüsü kapma

ihtimaliniz var, ancak sizi daha az etkilemesi muhtemel. Ancak aşı olmamışsanız virüsün sizi nasıl etkileyeceğini asla bilemezsiniz. Aşı olmam başkaları için de bir güvenlik meselesi; burada söz konusu olan sadece benim sağlığım değil. Başkalarının hayatını tehlikeye atmak istemiyorum; bu yüzden kendimi çok fazla izole ediyorum. Aşı da dahil olmak üzere tıbbi bakıma erişim temel bir insan hakkıdır. Aşı herkes için kolayca erişilebilir olmalı, ancak silah olarak kullanıldığında işin rengi tamamen değişiyor.

Aşı olmadığım için insanlarla iletişim kuramıyorum, görüşemiyorum. Uzun bir süredir izole edilmiş durumdayım. Bu durum yüzünden buraya entegre olamadım, kimseyi tanıyamadım, sosyal etkinliklere katılamadım.

MACARİSTAN

Kasım 2022

“

**Artık kendime
bakabiliyorum;
sadece hayatta
kalmak için
savaşmıyorum.**

Erzsi

36 yaşında

Adım Erzsi, 36 yaşında Roman bir kadını ve yedi yıl önce istismar ve şiddet içeren bir ilişkiden kaçtım. Bir kızım var, o da 17 yaşında. Doğu Macaristan'da küçük bir köyde büyüdüm ve üç kardeşim var. Köyümde bir dernek işletiyorum. Bu derneği kapatmalar nedeniyle evime dönmek zorunda kaldığım ilk karantina döneminde kurdum. Barınma, sağlık, eğitim ve yerel Romanların istihdamı ile ilgilenen dernekte çalışan iki erkek kardeşim var. Derneğim aynı zamanda çevre kirliliği ile de ilgileniyor, çünkü biz Romanlar çevreyi çok kirleten bir şekilde yaşıyoruz. Örneğin yoksulluğumuz nedeniyle evimizi sıcak tutmak için her şeyi yakıyoruz.

Geçmişte çok susturuldu ve ses çıkarmayı öğrendim. Bu da beni depresyona sürükledi. Profesyonel yardım almak hiç aklıma gelmedi. Taşradaki bir Roman kadınının başvuracağı kimse yoktur. Bir yılbaşı gecesi eve geldiğimde kocam benimle cinsel ilişkiye girmek istedi. Ben istemediğim için beni ipe boğmaya çalıştı. Ölümün yaklaştığını hissediyordum, hayatımdan vazgeçmeye hazırdım, ama sonra gözlerime baktı ve beni bıraktı. Ardından çantam olmadan, montsuz bir şekilde soğuk geceye çıktım ve çocuğumu geride bıraktım. O zamanlar on yaşındaydı ve kızımı bir daha asla geri alamadım. Bu arada, Tan-

rının bir lütfü olan şimdiki eşimle tanıştım ve nihayet altı ay sonra kızımı tekrar görebildim. Kızım 18 yaşına girdi, artık onu görebiliyorum ve o da bana gelebiliyor. Kızımın kendi çıkarlarını savunmasına ve istediği şeyler için mücadeleye etmesine yardımcı olmak istiyorum. İlişkimiz artık çok daha açık, daha iyi ve daha sakin.

Bugün Ukrayna'dan gelen Roman mülteciler için bir kamp işletiyorum. Mülteci kampındaki bu çalışma sadece bana değil, aynı zamanda derneğime de yaradı; buradaki bazı işleri derneğim yapıyor. Son iki yılda hayatım daha iyiye gitti. Çok çalışıyorum, ama işimi Tanrı'ya yaraşır bir şekilde yapıyorum. İnsanlara sevgi, saygı ve destek veriyorum ve bu sayede hayatımızı gerçekleştirmeyi ve köyümde bir ev inşa etmeyi başardık. Artık kendime iyi bakabiliyorum; sadece hayatta kalma mücadelesi vermiyorum. Sonunda liseden mezun olacağım ve böylece üniversiteye gidebileceğim. Artık kendi başımın çaresine bakabilecek özgürlüğe sahibim. COVID-19 dönemi bize çok şey kazandırdı. Köydeki konumumu tamamen değiştiren bir organizasyon kurduk ve artık tüm paydaşlar bizi ciddiye alıyor. Dışarıdan hiç yardım almıyoruz; partnerim ve ben her şeyi birlikte yapıyoruz. Artık paramız yeterli, normal bir şekilde yaşayabiliyoruz.

Bugün Ukrayna'dan gelen Roman mülteciler için bir kamp işletiyorum. Mülteci kampındaki bu çalışma sadece bana değil, aynı zamanda derneğime de yaradı; buradaki bazı işleri derneğim yapıyor.

İRLANDA
Kasım 2022

“

**Pandemi sırasında
ilk kez ebeveyn olmak
tuhaf bir deneyimdi.**

Darren

33 yaşında

Adım Darren ve 33 yaşındayım. Evliyim ve üç yaşından küçük iki kızım var. Eşim ilk bebeğimizi ilk kapanmanın birinci haftası doğurdu. Pandemi sırasında ilk kez ebeveyn olmak tuhaf bir deneyimdi. O dönemde sağlık hizmetleri karmakarışıktı, çünkü çılgın bir dönemden geçiyorlardı. Sonuç olarak, bebeğimizi için temel bakım sağlanamadı. Halk sağlığı hemşireleri bebekleri kontrol etmek için evlere ziyaretler yapmıyordu ve tüm iletişim telefonla sağlanıyordu.

Eşim için çok üzüldüm, onun için çok zordu. Beni en çok etkileyen şey, bebeğin sezaryenle doğması ve eşimin üç gün hastanede kalmak zorunda kalması ve pandemi kısıtlamaları nedeniyle onları ziyaret etmeme izin verilmemesiydi. Eşim bir yıl boyunca çalışmaya ara verdi ve doğum iznini eve hapsolmuş şekilde geçirdi. Doğumdan sonra birkaç ay boyunca doğum sonrası depresyondan muzdarip oldu. Hem zihinsel hem de fiziksel olarak pek iyi değildi. Bu yüzden bir süreliğine kendimi bir kenara bırakıp işleri devralmak zorunda kaldım. Gece beslenmesini hemen üstlendim, ama bir yandan da "Biz ne yaptık?"

Gece beslenmesini hemen üstlendim ama bir yandan da "Biz ne yaptık? Çocuğumuzu hangi dünyaya getirdik?" diye düşünüyordum. COVID-19 vardı ve bir bebekle uğraşıyorduk - zor bir dönemdi.

"Çocuğumuzu hangi dünyaya getirdik?" diye düşünüyordum. COVID-19 vardı ve bir bebekle uğraşıyorduk - zor bir dönemdi.

Bize yardımcı olduğunu düşündüğümüz bir şey de yürüyüşe çıkmaktı. Çevrede yürüyüşe çıkmak vazgeçmediğimiz bir şeydi. Her akşam temiz hava almak için yaklaşık yarım saat dışarı çıkıyorduk. Eşimin annesinin bizimle yaşıyor olması harikaydı. Bebeği bütün gün onunla bırakmıyorduk, ama bir ya da iki saat ara vermek istediğimizde yanımızdaydı. Çift olarak çok etkilenmedik, çok güçlü bir evliliğimiz var. Eşime ve yaptığı her şeye büyük hayranlık duyuyorum. Yeni bir ebeveyn olarak, hükümetin işini kaybeden insanlara sosyal yardım ödemeleri bağlamak gibi konularda çok iyi bir iş çıkardığını düşünüyorum. Ancak özellikle doğumla ilgili sağlık hizmetleri konusunda pek çok gözden kaçan nokta vardı.

İkinci kızımın doğumu çok daha keyifli bir deneyim oldu. İnanılmazdı. Eşim, onu ziyarete gittiğim ilk gün gözyaşlarına boğuldu. Bu deneyimi ilk kızımızla yaşayamamıştı.

SIRBİSTAN

Şubat 2022

“
En azından insanlar
olarak bir şeyler
öğrendiğimizi,
gezegenin ölmesini
engellemek için bir
şeyler yapabileceğimizi
umuyorum.

Advaita

51 yaşında

Pandemi başladığında ilk hissettiklerim klostrofobi, bilinmeyenden korkma, kafa karışıklığı ve endişe oldu. Pandemi, transları feci şekilde etkiledi. Maruz kaldığımız ayrımcılık ve şiddet nedeniyle translar zaten derin bir yoksulluk yaşıyordu, ancak pandemi her şeyi daha da derinleştirdi. Kadınlık hormonlarında ani bir kıtlık yaşandı. COVID-19 nedeniyle hiç kimse translara özgü hizmetlere erişemedi. Pek çok kişi işini kaybetti. COVID-19, topluluğumuz için korkunç bir kolektif travmadır! Yardım hattı olan bir trans kuruluşunda çalışıyorum ve savunuculuk programları yürütüyoruz. Bu dönemde savunuculuk programları tamamen durdu. Yalnızca en temel ihtiyaçları sağlamaya odaklandık. Destek ve farkındalık gruplarını durdurmak zorunda kaldık. İnsan ticaretine maruz kalmış bir kadın vakamız vardı. Devletin insan ticaretiyle mücadele ekibiyle görüştük, ama onlar da bu vakada ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Trans bir kadın olduğu için kadın sığınma evinde kalmasına izin veremediler. İnsan ticareti karşıtı iki kadın örgütü bu kadın için bir daire kiraladı ve her şeyi sağladı. Derneğimizin bütçesi çok az; diğer örgütler olmadan kendisine böyle bir destek sağlayamazdık. Bu vakada gerçekten müttefiklerimiz olduklarını kanıtladılar, bizi yalnız bırakmadılar. Ne yazık ki söz konusu trans toplumu olduğunda bu durum pek sık yaşanmıyor.

Maruz kaldığımız ayrımcılık ve şiddet nedeniyle translar zaten derin bir yoksulluk yaşıyordu, ancak pandemi her şeyi daha da derinleştirdi.

Pek çok trans evsiz ve fuhuş yapıyor. Devletin ne evsizliğe ne de fuhuşa yönelik bir cevabı var. Yapabileceğimiz hiçbir şey olmadığı için çaresizlik duygusuyla travmatize olduk. Bu duruma hiçbir şekilde hazırlıklı değildik ve her şey çok yorucuydu. Psikolojik yardım hizmetleri sunan bizler için de zordu. Süpervizyon desteği almayı organize edemedik; bu yüzden pek çok hizmet veren tükenmişlik yaşadı.

Pandemiden hemen önce göç etmeyi denemiş ve başarısız olmuşum. Bu benim için kriz gibi bir şeydi. COVID-19'dan önce bile izolasyon, depresyon ve yalnızlık hissi yaşıyordum. Başkalarına destek verebilmek bana yardımcı oldu. En azından trans toplumu için iyi ve değerli bir şeyler yapabildiğimi hissetmek bana iyi geldi. Ayrıca kendimi hayvan hakları ve çevrenin korunması için çalışan bir aktivist olarak görüyorum. Otuz yıldır vejeteryenim. Bütün dünya durduğunda doğanın iyileştiğini görmek beni mutlu etti. COVID-19'un bu yönünü sevdim. Her şeyi yavaşlatmak içimize dönüp gözlem yapabilmemizi sağladı. En azından insanları olarak bir şeyler öğrendiğimizi, gezegenin ölmesini engellemek için bir şeyler yapabileceğimizi umuyorum.

Son sözler

Aşağıda, editörler olarak RESISTIRÉ kapsamında anlatıları bir araya getirirken edindiğimiz deneyimlerden ve bu kitabı hazırlama sürecindeki kolektif çabamızdan yola çıkarak yazdığımız son sözler yer almaktadır.

Zorluklar, direniş, ilham

Bu kitapta yer alan hikâyeler, bireylerin hayatlarının farklı kırılma noktalarından nasıl etkilendiğine ve COVID-19'un bunları nasıl derinleştirdiğine bakarak kesişimselliğin anlamını net bir şekilde ortaya koyduğu için özellikle aydınlatıcı.

Kitabın yayımlandığı tarihte, pandeminin patlak vermesinin üzerinden üç yıldan fazla zaman geçmişti. Çıkarılan dersleri unutmamak adına bir araya getirilen bu anlatılar, uygulanan politikaların dezavantajlı gruplar üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkilerine tanıklık ediyor. Kitap aynı zamanda, sivil toplum inisiyatiflerinin en zor zamanlarda sağladıkları destek açısından daha iyi hikâyelere nasıl örnek teşkil edebileceğini de gösteriyor.

Son olarak, bu sayfalar, bu krizin kendi üzerine düşünmek, bireysel anlamda iyi olma halini daha çok gözetmek, önemli kararlar alma gücünü ve cesaretini kendinde bulmak ve kendi hakları ve topluluklarının hakları için daha da sıkı mücadele etmek için pek çok kişiye bir fırsat sunduğunu da gösteriyor.

Bu yolculuğun sonunda okuyucuların, bir yandan sevinecekleri ve sinirlenecekleri şeyler bulmalarını, bir yandan da daha iyi hikâye kavramından kendileri ve başkaları için ilham almalarını temenni ediyoruz.

Claudia Aglietti

Dayanıklılık, değişim, güç

Pandemi sırasında yaşanan deneyimlerin ele alındığı görüşmeleri yapan RESISTIRÉ ekibinde yer almak, pandemiye deneyimlemenin farklı biçimlerine dair hem bireysel hem de proje ekibi olarak daha fazla içgörü kazanmamızı sağladı. Kitaptaki anlatılar, COVID-19 ile başa çıkma ve COVID-19'u deneyimleme biçimlerinin karmaşıklığını ve mevcut eşitsizliklerin insanların gündelik hayatları üzerinde yarattığı etkiyi ortaya koyuyor. Çoğu hikâyede bağ kurmanın önemi ve dayatılan sosyal mesafe kurallarının etkisi çarpıcı bir şekilde öne çıkıyor. İnsanların her gün hayatta kalmak için geliştirdikleri mikro stratejiler de öyle. Günlük yürüyüşler ve doğayla iç içe olmak gibi stratejiler, pek çok insanın zorluklarla baş etmesine yardımcı olan bedava ve güçlü araçlar olarak karşımıza çıkıyor.

Bu kitaptaki anlatılar, çok sayıda dayanıklılık öyküsünü bir araya getiriyor ve pandeminin birçok insanı çeşitli değişimlere önyak olan kişilere dönüştürdüğünü ortaya koyuyor. Öte yandan, verilen mücadelelerin adını koymak ve onlardan ders çıkarmaya çalışmak da bir o kadar önem taşıyor. Bu anlatılar aynı zamanda, toplumun kıyısında kalmış birçok kişi için pandeminin zaten zor olan hayatları daha da büyük bir mücadele alanı haline getirdiğini gösteriyor. Herkesin kendi içine bakmak ve/veya kendini geliştirmek için zamanı ya da fırsatı olmadı. Ancak bu anlatıların bende bıraktığı en temel izlenimler şunlar: Pandemi birçok insan için olumlu değişimleri mümkün kılmış, toplulukları güçlendirmiş ve insanlara biraz durmak, kendine yeni gözlerle bakmak ve hayatında gerçekten neyin önemli ve değerli olduğunu gözden geçirmek için alan açmış.

Caitriona Delaney

Umut, özen, direniş

Bu kitabın editör ekibinde yer almak benim için duygusal bir deneyim oldu. Çok farklı kesimlerden bireylerin paylaştığı, hem bu kitapta yer alan hem de hayatım boyunca hatırlayacağım diğer anlatıları okumak ve onlarla hemhal olmak bir ayrıcalıktı. Değerli meslektaşlarımla birlikte bu kitabın editörlüğünü üstlenmeden önce bile, Türkiye’de benimle deneyimlerini cömertçe paylaşmakla kalmayıp, aynı zamanda pandemi dahil iç içe geçen birçok krizden muzdarip Türkiye’de yaşayan bir kadın olarak kendi deneyimim üzerine tekrar düşünmemeye alan açan insanlarla mülakatlar yaptığım için kendimi şanslı hissediyordum. Bu bakımdan, bu kitaptaki anlatılar, görüşülen kişilerin büyük zorluklarla baş etmeye çalışırken sergiledikleri dayanıklılığı, becerikliliği ve dayanışmayı göstermekle kalmıyor, aynı zamanda bizi, farkında olmadan sahip olduğumuz ayrıcalıklar ve yaşadığımız zorluklara da dönüp bakmaya çağırıyor.

Bu kitabın önemi, istatistiklerle rakamlara indirgenen insanların biricik hikâyelerine kulak verirken politikaların bu hikâyeleri nasıl şekillendirdiğini sergileyebilme ve genellikle susturulan ve göz ardı edilen sesleri duyurabilme becerisinde yatıyor. Bir yandan, toplumlarımızda var olan derin yapısal eşitsizlikleri açığa çıkarırken, bir yandan da zorluklar karşısında verilen kişisel ve kolektif mücadeleleri gözler önüne seriyor. Beni en çok etkileyen şey, kitabın bakımı/özeni tüm boyutlarıyla hayatımızın merkezine yerleştirmeye ve bireysel eylemlerin ötesine geçen sosyal, politik ve ekonomik bir mesele olarak kabul etmeye dair ihtiyacımızı göstermesi oldu. Bakım/özen, hayatın merkezine yerleştirildiğinde, sevdiğimizle ilgilenmenin ve onlara değer vermenin ötesine geçiyor; diğer insanları, doğayı, hayvanları ve tabii ki kendimizi de gözetmeyi kapsıyor. Belki de bu nedenle, pandemi dönemi sadece zorlukları ve toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizlikleri yaratmakla ya da mevcut olanları daha da derinleştirmekle kalmadı. Aynı zamanda bize, hem tek tek bireyler hem de insan türü olarak bu dünyadaki yerimizi yeniden gözden geçirmek, kendimiz ve hayatlarımız üzerine düşünmek ve ‘normal’ kabul edilene direnmek için eşsiz bir fırsat sundu.

Acı ve travmayı umut ve dayanışmayla harmanlayan bu değerli hikâyelerin, okuyuculara bireysel ve kolektif olarak kendi daha iyi hikâyelerini bulma, kucaklama ve daha da iyi hale getirme konusunda ilham vereceğine inanıyorum.

Pınar Ensari

Dayanışma, tarihi tanıklık, umut

RESISTIRÉ projesine veda etmek için olağanüstü nazik ve destekleyici bir ekiple böyle güzel bir kitap üzerinde çalışmaktan daha iyi bir yol düşünemezdim. Böylesine harika bir ortamda çalışma şansı bulduğum için kendimi çok şanslı hissediyorum. Bu kitap kapsamlı tartışmaları ve şeffaf fikir alışverişlerini içeren bir öğrenme sürecinin sonucu olarak ortaya çıktı. Kitaptaki anlatılara büyük bir özenle yaklaştık ama aynı zamanda süreç boyunca mümkün olduğunca kendimizi de gözetmeye çaba gösterdik. Bu deneyimden bende kalan en önemli kazanım bu. Bu kitabın pandemi boyunca yaşadığımız zorluklara güçlü bir tanıklık sunduğuna inanıyorum. Aynı zamanda ve daha da önemlisi, her şey durduğunda ve neyin gerçekten önemli olduğunu düşünmek zorunda kaldığımızda ortaya çıkan değişim imkânlarına da tanıklık ediyor. Kitapta bir araya gelen seslerin sahiplerinin çoğu zaman bu soruları kendilerine sorarken dayanışma ile olan bağlarını pekiştirdiklerini ve topluluk ruhunu keşfettiklerini görüyoruz. Bazılarının da kendilerine iyi bakmanın önemini fark ederek gerçek benliklerini kucakladıklarını, ihtiyaçlarını ve duygularını anlamak için kendilerine daha fazla zaman ayırdıklarını... Tüm bu sesler bir araya geldiğinde eşitlik, dayanışma ve özenle dolu daha iyi bir geleceğe göz kırıyorlar.

Bu kitap, farklı insanların, özellikle de toplumun kıyısında kalanların, sesleri aracılığıyla pandemi yıllarına dair kolektif bir hafıza inşa ettiği için benzersiz bir değere sahip. Önceden oluşturulmuş bir anlatı formatına uydurmaya veya rahatsız edici deneyimleri dışarıda bırakmaya çalışmadan olduğu gibi paylaşılan düşünce ve fikirlerden oluşuyor.

Bu kitap, okuyucuları bir yolculuğa çıkmaya, kendilerini başkalarının yerine koymaya ve zihinlerini bu anın değişim imkân(lar)ına açmaya davet eden tarihi bir tanıklık.

Elena Ghidoni

Dayanışma, ötekilik, direniş

Bu anlatı derlemesinin COVID-19 salgını sırasında hem bireysel hem de kolektif düzeyde neler yaşandığının anlamlandırılmasına katkıda bulunacağına inanıyorum. Okuyucu için birçok farklı hayat hikâyesine ve bakış açısına bir kapı açarken, aynı zamanda bu zorlu zamanlar üzerine düşünme ve belki de bazı seslerde kendi yankılarını bulma olanağını sunuyor. Çok farklı insanların hikâyelerine ilk elden ulaşmak, pandeminin karmaşık etkilerini somutlaştırarak böylesine küresel bir olayın insanların üzerinde bıraktığı somut etkileri gözler önüne seriyor.

Ayrıca bu kitap, çoğunlukla bastırılan fakat olağanüstü dayanıklılık deneyimleri içeren hikâyelerden dersler çıkarılabileceğini gösteriyor. Kitap, ötekileştirilmiş seslere ve ötekileştirilmiş bireylerin kendi hayatlarında ve kolektif düzeyde sergiledikleri direniş ışık tutarak, pandemi dönemindeki yapısal eşitsizlikleri, yerel düzenleri ve bakım vermenin önemini ortaya koyuyor. Anlatıların bütünü, pandeminin günlük yaşantımızı nasıl şekillendirdiğine ve uzun vadeli bir değişim yarattığına dair temel içgörüler sunuyor. Sosyal yardımların, sosyal hizmetlerin ve kamu kuruluşlarının pandemi sürecini yönetmede ve pandemiden toparlanmada belirleyici rolünü göstererek, aynı zamanda bakım verenlerin ve ön safta çalışanların önemini de vurguluyor. Birçok hikâyede, sivil toplum kuruluşlarının dayanışmanın örgütlenmesinde ve kişiler arası bağlar kurulmasında önemli bir rol oynadıkları görülüyor.

Bir bütün olarak bu hikâyeler, kendi hikâyelerimizi anlamlandırabileceğimiz ve gelecekteki krizleri göğüslemek için nasıl örgütlenebileceğimiz üzerine düşünme olanağı tanıyorlar.

Audrey Harroche

Birlik, cesaret, dönüşüm

Eşitsizliklerin çok yönlü yapısını ve bireylerin ruh sağlığının pandemiden nasıl etkilendiğini elen alan bu kitap, sağlık hizmetlerine eşit erişim, istikrarlı gelir, iş güvencesi ve güvenli alanlar bağlamında yaşanan yapısal ötekileştirmenin ne kadar derin olduğunu gün ışığına çıkarıyor. Aynı zamanda insanların tahmin edilemeyecek boyutlarda değişikliklerle karşı karşıya kaldıklarında geliştirdikleri dayanıklılığı ve adaptasyon yeteneklerini de ortaya koyuyor ve okuyucuların çevresindeki insanların verdiği mücadeleleri öğrenmesi ve onlarla hemhal olabilmesi için bir kapı açıyor. Pek çoğu gizli kalmış bu mücadeleleri gün ışığına çıkıyor - en zorlu koşullarda dahi kendini gösteren cesaret ve insanlık halleriyle birlikte... Pandemi boyunca yaşanan sayısız trajediye, uygulanan politikaların ve yapısal eşitsizliklerin çoğu insan üzerinde bıraktığı olumsuz etkilere rağmen yine bu dönemde birçok insanın kendini önemli ölçüde geliştirdiğini, nezakete ve dayanışmaya dayalı topluluklar kurmak için bir araya geldiğini görmek çok umut verici. Bu kitapta yer alan hikâyeler, pandeminin çoğu insan için uzun bir düşünme süreci olduğunu ve insanlara hayatlarındaki öncelikleri yeniden gözden geçirmeleri için alan açarak olumlu bir değişime yol açtığını gösteriyor. Bu nedenle, bu hikâyelerin okuyucularda, hangi değişimlerin gerçekleşmesi gerektiği ve gelecekteki krizler karşısında toplumun her üyesinin güvenliğini ve iyiliğini sağlamak için nasıl daha dayanıklı olabileceğimiz konusunda sorular uyandırmasını ümit ediyoruz.

Alexis Still

Dayanışma, umut, hafıza

Bu kitaptaki hikâyeler bana yakın çevremın ötesine uzanan daha geniş bir topluluğun - yaşadığım mahallenin, şehrin ve ülkenin - parçası olduğumu güçlü bir şekilde hatırlatıyor. Ortak acı deneyimlerin yanı sıra hepimizi birleştiren umut ve dayanıklılığın da altını çiziyor. Bu kitap üzerinde çalıştığım süre boyunca, Türkiye’de yaşayan kuir-feminist bir aktivist olarak varlığımın görmezden gelindiği ve saldırıya uğradığı, politik açıdan en zorlu zamanları yaşadım. LGBTQİA+’ların, kadınların, göçmenlerin/mültecilerin, çocukların, yaşlı bireylerin, hayvanların ve doğanın maruz kaldığı muazzam eşitsizliklere ve hak ihlallerine tanıklık ederken, bu kitap bana dayanışmadan doğan umudu ve bireylerin kendilerinin ve başkalarının hayatlarını iyileştirmek için gösterdikleri amansız kararlılığı hatırlatan bir kalkan görevi gördü.

Bu kitap sizin sesinizi temsil etmeyi amaçlıyor - sizin değilse bile, arkadaşınızın, kapı komşunuzun ya da sokağınızdan geçen birilerinin sesini. Kuşkusuz, bazılarımızın kişisel deneyimleri bu sayfalara doğrudan yansıyor. Ve her bir hikâye, kişisel olanın ne kadar politik olduğunun derin doğasını yankılayarak, tarihe ve içinde bulunduğumuz ana kritik bir not bırakıyor. Umarım bu hikâyeler okuyan herkese teselli verir, dayanışma duygusunu besler ve umudu ateşler. Ayrıca, bu kitabın dünyanın farklı yerlerindeki aktivist dostlarım ve hak savunucuları arasında karşılık bulmasını, onlara değerlerini ve oynadıkları hayati rolü hatırlatmasını diliyorum.

Nazlı Türker

Kaynakça

- Axelsson, T. K., Callerstig, A-C., Sandström, L., & Strid, S. (2021). RESISTIRÉ D4.1 Qualitative Indications of Inequalities Produced by COVID-19 and its Policy Responses. 1st Cycle Summary Report. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5595815>.
- Caramello V., Catalano A., Macciotta A., Dansero L., Sacerdote C., Costa G., Aprà F., Tua A., Boccuzzi A., & Ricceri F. (2022). Improvements throughout the Three Waves of COVID-19 Pandemic: Results from 4 Million Inhabitants of North-West Italy. *J Clin Med*. 11(15):4304.
- Chase, S. (2005). Narrative inquiry: Multiple lenses, approaches, voices. N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (der.). *The SAGE Handbook of Qualitative Research* (3. baskı) içinde, s. 651-680. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Gallegos M., De Castro Pecanha V., & Caycho-Rodríguez T. (2023) Anti-vax: the history of a scientific problem. *Journal of Public Health*, 45(1), e140-e141.
- Georgis, D. (2013). *The Better Story: Queer Affects from the Middle East*. Albany State University of New York Press.
- Hansun S., Charles V., & Gherman T. (2023). The role of the mass vaccination programme in combating the COVID-19 pandemic: An LSTM-based analysis of COVID-19 confirmed cases. *Heliyon*.9(3) <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e14397>
- Kim, J-H. (2019). Narrative data collection methods. *Understanding Narrative Inquiry: The Crafting and Analysis of Stories as Research* içinde, s. 154-183. SAGE Publications.
- Kim, J-H. (2019). *Understanding Narrative Inquiry. The Crafting and Analysis of Stories as Research*. New York: SAGE Publications.
- Lister, R. (2004). *Poverty*. Cambridge: Polity Press.
- Lister, R. (2021). *Poverty*. Cambridge: Polity Press.
- OECD. (2020). The territorial impact of COVID-19: Managing the crisis across levels of government, <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/the-territorial-impact-of-covid-19-managing-the-crisis-across-levels-of-government-d3e314e1/>
- OECD. (2021). Building a resilient recovery, Emerging stronger from the COVID-19 pandemic, <https://www.oecd.org/coronavirus/en/>

- OECD. (2020). Key policy responses from the OECD, <https://www.oecd.org/coronavirus/en/policy-responses>
- Rikala, S. (2019). Agency among young people in marginalised positions: towards a better understanding of mental health problems. *Journal of Youth Studies*, 23(8), 1022–1038. <https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1651929>
- Sandström, L., Axelsson, T. K., Callerstig, A-C., Strid, S., & Bobek, A. (2022). RESISTIRÉ D4.2 Building Back Better? Qualitative Indications of Inequalities Produced by COVID-19 and its Policy and Societal Responses. Second Cycle Summary Report. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6517795>
- Sandström, L., Callerstig, A-C., Strid, S., Lionello, L., & Rossetti, F. (2023). RESISTIRE D4.3 Summary report on qualitative indicators - cycle 3. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7708724>
- Walby, S., Armstrong, J., & Strid, S. (2012). Intersectionality. Multiple tensions in social theory. *Sociology*, 46(2), 224-240 <https://doi.org/10.1177/0038038511416164>
- World Health Organization. (2022). Severity of disease associated with Omicron variant as compared with Delta variant in hospitalized patients with suspected or confirmed SARS-CoV-2 infection <https://www.who.int/teams/health-care-readiness/covid-19/data-platform>

Tematik dizin

Aktivizm ve kolektif eylem	28, 30, 40, 42, 44, 46, 56, 58, 64, 116, 130, 146, 166, 176
Aşı	38, 42, 58, 72, 80, 88, 102, 106, 122, 126, 134, 152, 162, 170
Ataerkillik	36, 44, 52, 60, 66, 74, 100, 116, 148, 150, 160
Ayrımcılık	50, 64, 68, 72, 80, 126, 140, 142, 146, 152, 168, 170, 174
Bakım ve ev işçileri	68, 96, 168
Bekâr anne	38, 52, 60, 64, 76, 86, 110, 122, 132, 150, 162
Cinsel yönelim	26, 62, 130
Cinsiyet kimliği ve ifadesi	56, 118, 120, 130, 134, 180
Cinsiyet uyum süreci	56, 134, 180
COVID-19 testi	58, 72, 88, 168
Çevre	128, 180
Çocukların ve bakıma ihtiyaç duyan kişilerin bakımı	24, 34, 36, 38, 40, 52, 60, 74, 86, 92, 108, 110, 138
Dayanışma ve topluluk	22, 40, 48, 50, 58, 60, 62, 68, 96, 98, 102, 104, 116, 130, 140
Dijitalleşme	30, 48, 80, 82, 94, 116, 124, 128, 130, 146, 166
Dijital şiddet	154
Dijital uçurum/ dijital teknolojilere erişimde eşitsizlik	32, 44, 52, 70
Eğitim - Çevrimiçi	32, 60, 70, 120, 134, 142, 144, 154, 162, 164
Eğitim - Evde	44, 52, 76, 86, 92, 122, 136

Eğitime erişim (yüz yüze ve çevrimiçi)	32, 44 ,60, 70, 120, 134, 142, 144, 154, 162, 164
Engellilik	30, 40, 46, 50, 74, 80, 82, 122, 138, 142, 158, 162
Evsizlik	102
Göç	50, 104, 132, 146, 170
Göçmen işçi	58, 68, 72, 78, 90, 96, 168
Gönüllülük	44, 48, 116, 130
Hamilelik ve doğum	90, 114, 156, 178
Hastane kısıtlamaları	102, 114, 156, 158, 178
HIV/AIDS	42
İş güvencesizliği ve iş kaybı	34, 40, 50, 54, 58, 68, 78, 82, 90, 96, 102, 104, 110, 112, 116
İş-hayat dengesi	24, 40, 44, 74, 92, 100, 108, 122, 136, 162, 172
İzolasyon ve yalnızlık	22, 34, 84, 92, 94, 118, 120, 134, 138, 142, 156, 168, 174, 180
Kağıtsız göçmenler	68, 152
Kapanma	34, 36, 46, 50, 66, 76, 78, 84, 92, 94, 96, 110, 128, 136
Kendi üzerine düşünme ve bireysel dayanıklılık	26, 46, 56, 60, 62, 66, 68, 76, 94, 118, 120, 124, 144, 148, 156,160, 162, 164
LGBTQİA+	26, 42, 56, 62, 66, 118, 120, 130, 134, 142, 180
Maskeler ve kişisel koruyucu ekipman	22, 30, 58, 88, 94, 110, 126, 138
Öz bakım	24, 64, 94, 176
Romanlar	44, 64, 176

Ruh sağlığı	24, 26, 32, 48, 60, 74, 76, 84, 86, 94, 98, 108, 110, 118, 122,126, 130, 132, 140, 142, 156, 168, 172, 178, 180
Sağlık hizmetlerine erişim	42, 56, 64, 72, 80, 82, 106, 110, 112, 128, 152, 174, 178, 180
Sağlık işçisi	22, 38, 88, 128, 134, 156, 172
Seks işçisi	58
Serbest meslek sahipleri ve küçük işletmeler	28, 58, 72, 84, 90, 110, 124
Seyahat kısıtlamaları	102, 136, 140, 170
Sığınmacı ve mülteci	70, 174, 176
Sınırlar	102, 140, 146, 170
Sosyal koruma	50, 52, 60, 72, 84, 90, 98, 110, 112, 114, 122, 132, 170
STK'lara yetersiz fon desteği	30, 116, 166, 180
Toplumsal cinsiyet karşıtlığı	56, 66
Toplumsal cinsiyete dayalı bakım uçurumu	24, 32, 38, 74, 92, 100, 108, 110, 122, 142
Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet	30, 34, 36, 50, 52, 60, 64, 66, 104, 110, 132, 150, 160, 176, 180
Uzaktan çalışma	24, 74, 86, 100, 104, 122, 128, 144, 162
Vatansız	112
Yaşlı bireyler	22, 46, 94, 126, 138
Yeşil alanlara erişim	128
Yoksulluk	30, 34,50, 52, 60, 68, 70, 90, 164, 180

EK

Anlatı metodolojisi

Bu kitapta yer verilen hikâyeler anlatı mülakatları aracılığıyla toplanmıştır. Anlatı mülakatı yöntemi, diğer görüşme teknikleri gibi geleneksel soru-cevap formatını benimsememektedir. Anlatı metodolojisi, katılımcıların görüşmecinin sorduğu sorulara hazırda cevapları olduğunu varsaymaktan, katılımcıların kendi deneyimlerini kendi sesleriyle anlattıkları bir kavramsal çerçeveye geçişi ifade eder (Chase 2005; Kim 2016).

Ötekileştirilmiş kişilerin hikâyelerinin 'kendi seslerinden' duyulmasına verilen önem, RESISTIRÉ projesinin temel ilkesini oluşturmaktadır. Projede kullanılan anlatı metodolojisi de bu seslerin duyulması için bir araç olarak kullanılmaktadır. Dahası, anlatı araştırması "hikâyelerin ortaya çıkmasına, özellikle de ana akımın dışında bırakılarak ötekileştirilen ve yalnızlaştırılanların, iç görüleri ve düşünceleri görünmez kılınanların hikâyelerine alan açmaktadır" (Kim 2019: 14).

Veri toplama

RESISTIRÉ projesi kapsamında yapılan anlatı mülakatları, 27 AB ülkesi (Malta hariç), İzlanda, Sırbistan, Türkiye ve Birleşik Krallık'taki 30 ulusal araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiş ve raporlanmıştır; bu görüşmelerin amacı, kişilerin deneyimleri ve salgının ve salgına dair geliştirilen politikaların yarattığı etkiler hakkında veri toplamaktır (Axelsson vd., 2021).

Temmuz 2021 ve Şubat 2022 arasında yapılan görüşmeler, giriş mahiyetinde bir soru ile başlayıp onu takip eden daha açık uçlu ve kapsamlı bir soruyla devam etmiştir: "COVID-19'un sizi nasıl etkilediğini anlatabilir misiniz? Ve bu sizin durumunuzda ne gibi değişikliklere yol açtı?" Bu mülakat yöntemi, görüşme boyunca anlatıcıların başrolde kaldığı, görüşme yapanların ise 'aktif dinleyici' oldukları bir yöntem.

Kasım 2022’de yapılan mülakatlarda bu metodolojinin açık uçlu soru formatında ufak bir değişiklik yapılmıştır. Kırılmalılaştırılmış grupların gündelik yaşantılarında maruz kaldıkları kesişen eşitsizliklerin yanında, COVID-19 gibi krizlerle baş etmek için geliştirilen bireysel stratejilerin ve daha iyi hikâyelerine dair örnekler mülakatların odak noktası haline getirilmiştir. Bu amaca yönelik olarak, görüşmelerin başında kullanılan sorular şu şekilde değiştirilmiştir: “Pandeminin etkileriyle gündelik hayatınızda nasıl başa çıktınız? Pandeminin olumsuz etkileriyle baş etme yöntemleriniz arasında diğerlerine nazaran daha başarılı olduğunuzu düşündüğünüz yöntemler var mı? Pandemi sizin durumunuzda bir iyileşmeye yol açtı mı? Sizin veya başkalarının yaptığı ve size yardım eden şeyler oldu mu? Katılımcıların deneyimlerini daha iyi aktarmak için araştırmacılar açılış sorularının ardından daha ayrıntılı sorularla devam ettiler. Son araştırma döngüsünde yapılan bu mülakatlar anlatıcıların kendi durumlarıyla baş etme biçimlerini, eylemliliklerini ve stratejilerini tespit etmeye odaklanmıştır.

Hikayenin anlatı çerçevesinde raporlanması

Görüşmelerin tamamlanmasının ardından, araştırmacılar bulgularını bir proje şablonu kullanarak özetlemiş ve mümkün olduğunda alıntılarının çevirileri de dahil olmak üzere her bir hikâyeyi kişilerin anlattığı gibi (ben diliyle) yazmıştır. RESISTIRÉ’de kullanılan anlatı şablonu, kişisel özellik tanımlarının (cinsiyet, yaş gibi) yanı sıra katılımcının yaşamlarına ve geçmişlerine dair genel bilgileri, katılımcı tarafından bahsedilen COVID-19 ile ilişkili problemleri ve katılımcının bu problemlere dair öngördüğü neden ve sonuçları, anlatılan hikâyede geçen olay akışını, mekanı ve ana karakterleri kapsamaktadır.

Şablon aynı zamanda ulusal araştırmacıların görüşmelerde hangi alanlardan (bakım, karar alma ve politika, eğitim, insan hakları ve sağlık, toplumsal cinsiyete dayalı bakım uçurumu, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı ücret ve emekli maaşı uçurumu, iş/iş gücü piyasası gibi) ve hangi eşitsizlik zeminlerinden (yaş, sınıf, engellilik, etnik köken, din, cinsiyet/toplumsal cinsiyet, cinsellik, cinsiyet kimliği, milliyet gibi) bahsedildiğini seçebilecekleri bir bölüm içermektedir. Ayrıca şablon, araştırmacıların özellikle hikâyeden alıntıları, ana bulguları ve hikâyenin ruhunu yansıttığını düşündükleri bir başlığı yazabilecekleri bölümleri de kapsamaktadır.

Etik

Avrupa Komisyonu prosedürleri veya mevcut ise ulusal düzenlemeler gereğince, tüm katılımcılardan onam formu alınmıştır. Katılımcı bilgileri ve ulusal araştırmacıların gerektiğinde ulusal düzenlemelere göre uyarlayabileceği onam formları proje tarafından sağlanmıştır. Mülakatların çevrimiçi yapıldığı durumlarda, sözlü onam alınıp kayıt altına alınmıştır. Görüşülen kişiler için takma isim kullanılmıştır.

Örnekleme

Araştırma, çeşitli hikâyeleri bir araya getirirken, kesişen eşitsizlikleri ve kimlikleri vurgulamak ve bu sayede RESİSTİRÉ'nin toplumsal cinsiyet+ yaklaşımını yansıtmak için kartopu örnekleme ve amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Üçüncü döngüdeki amaçlı örnekleme ile, temel olarak daha iyi hikaye perspektifi kullanılarak analiz edilebilecek bir anlatı sunabilecek katılımcılara odaklanıldı. Birinci döngüde her ülkeden 6'şar anlatı hedeflenirken, ikinci ve üçüncü döngüde bu sayı artırılarak 10'ar anlatıya çıkarıldı.

Analiz

İlk analiz süresince tüm anlatılar okundu ve ilgili temalara dair notlar alındı. Bu ilk süreç pek çok sayıda olası temaların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bütün anlatılar sırasıyla NVivo programına aktararak, anlatılara ulusal araştırmacıların seçtikleri alanlara göre nitelikler atanmıştır. Tüm anlatılar gelecekte COVID-19 ile ilgili geliştirilecek politikalara yön verecek iç görüşler elde etmek için analiz edilmiştir. Ayrıca, analiz kapsamında COVID-19 ile mücadeleye yönelik geliştirilen uygulamaların ve politikaların yarattığı eşitsizliklerin etkilerine dair iç görüşler ve bilgi boşlukları da belirlenmiştir.

Tüm proje çıktılarımıza web sitemizden ulaşabilirsiniz.

<https://resistire-project.eu>.

RESISTIRÉ
Reducing gendered inequalities
caused by COVID-19 policies

